АДМІНРЕФОРМА ЧИ КАДРОВА ЗАЧИСТКА НЕУГОДНИХ

ЯК УКРАЇНСЬКІ ПРЕЗИДЕНТИ ДОПОМАГАЛИ ОЛІГАРХАМ

ВИБОРИ ПО-БІЛОРУСЬКИ: БАЦЬКА ЗНОВУ ЗАРУЧИВСЯ ПІДТРИМКОЮ РОСІЇ

Тиждень
український www.ut.net.ua

№ 51 (164) 17–23 ГРУДНЯ 2010 р.

П'ЄР ХАССНЕР ПРО ПРИРЕЧЕНІСТЬ ІМПЕРІЇ В ДОБУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

КАБІНЕТ ОЛІГАРХІВ УКРАЇНИ

Під прикриттям адміністративної реформи олігархи посилили свої позиції у владі

The Economist
Featuring selected content from The Economist

ISSN 1996-1561

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СПОНСОР ПРОЄКТУ ТМ "ALeXX"

ALeXX

ДОРОСЛЕ КІНО

ДИВІТЬСЯ У КІНОТЕАТРАХ "КИЇВ" ТА "ЖОВТЕНЬ"

з 23 грудня

ВСІ ІНШІ реж. Марен АДЕ **з 23 грудня**
ФІЛЬМ-ВОЛОДАР "СРІБНОГО ВЕДМЕДЯ" БЕРЛІНСЬКОГО МКФ

Тиждень український www.ut.net.ua

БУГІ-ВУГІ реж. Данкан УОРД **з 30 грудня**
БРИТАНСЬКА ЕРОТИЧНА КОМЕДІЯ З ДЖИЛІАН АНДЕРСОН

ПОЦІЛУЙ МЕНЕ ЩЕ РАЗ реж. Габріелє МУЧЧІНО **з 6 січня**
ГАРЯЧІ ЛЮБОВНІ ПРИСТРАТІ ПО-ІТАЛІЙСЬКИ

ТРИМАЙ ДИСТАНЦІЮ реж. Карло МАЦЦАКУРАТІ **з 13 січня**
ФЕЄРИЧНИЙ ТРИЛЕР

WWW.ALEXX.UA

5 ПРОСТО РАДІО ТОП 10 TOP10.UA КорреспондентТ.net toplife СЕЛЕБ TOPClub

Юрій Макаров про залишки радянської окопної свідомості 4

Фото тижня Вулиця проти Берлусконі

8

Олександр Михельсон: чи загрожує Україні «імпорт погрому»?

10

Бюджет добивання Бюджетні пріоритети-2011: гіпертрофовані видатки на утримання органів влади та непрозорий розподіл коштів у системі держзакупівель 12

Володимир Панченко про повернення Ліни Костенко

14

Кабінет інтересів Наслідки «адмінреформи»: Фірташ, Клюєв, Колесніков/Ахметов посилили свої позиції у владі; Тігіпка відправили займатися пенсіонерами 16

Головне, щоб звучало Якою насправді мала би бути адміністративна реформа 18

ВПРИТУЛ

Партія не скаже Чому, наділивши президента функціями арбітра нації, олігархи та регіонали замінували власну політичну тактику 22

Взяти й поділити Як розпродаватимуть Україну в 2011 році

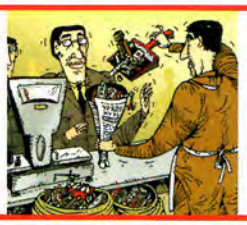

26

Київські зв'язкові албанських наркобаронів Під дахом МВС України бандитам роздавали посвідчення правоохоронців?

28

Казус Нобеля Чому влада не пустила посла на щорічну церемонію вручення Нобелівської премії миру

32

Нобелівський мораторій Чи отримає Україна колись свою премію 34

На четвертий термін Чому білоруські виборці слідом за Москвою визнають безальтернативність Аляксандра Лукашенка 36

Вікіліки від спокою Кому може бути вигідний Wikileaks 38

Над східним болотом Чому Польщі дедалі важче підтягувати своїх східних сусідів до європейських стандартів

40

Зміщення влади Криза євро свідчить про те, що вплив у Європейському Союзі переходить від Франції до Німеччини

42

Давайте слухати реальність Французький філософ П'єр Хасснер про український націоналізм, європейську безпеку та приреченість імперії в добу глобалізації

44

Михайло Кірсенко про фінське диво виживання 48

НАВІГАТОР

Операція «пацифікація» 80-річчя однієї з найбільших каральних акцій проти українців 50

Просто бути собою Сестри Тельнюк про геометрію української мови, монструозність Америки та справжній фольк 54

Відгуки/анонси Виставки, фільми, виставки, книжки, записи 58

Ерудит мистецтва Французька письменниця і художниця Мартін ле Коз про взаємозалежність кіно, літератури та малярства

60

Южне, що на Півдні *Тиждень* відвідав місто, мешканці якого зберегли атмосферу показово «розвиненого соціалізму», а тому бояться остаточного приходу капіталізму

62

Кілька слів від журналістів *Тижня* 66

До ворожки не ходи

Автор:
Юрій
Макаров

Я витримав хвилини півтори, більше не міг її слухати. Вимкнув телевізор. І мені були геть нецікаві її думки з приводу Лю Сяобо, Барака Обами, адміністративної реформи, взагалі будь-чого...

А як же «audiamus et altera pars»? А як же ж ліберальні цінності? А як же терпимість? Отож-бо, всі вони однакові – ці захисники «демократії», прибічники «західної цивілізації», апологети «свободи», доки їм не прищикнуть хвоста. Так, і мене це стосується повною мірою. А я й не хочу бути неупередженим. Цілковита, олімпійська об'єктивність – це надбання дуже обмеженого кола цивілізацій, так званих сталих демократій, де всі так чи інакше визнають ту саму систему координат, де вироблено єдині цінності й дискусія може точитися тільки навколо того, в який спосіб вони мають реалізуватися.

Дискусія... Минулої п'ятниці в телевізійній студії сперечалися щодо вручення цьогорічного «нобеля», яким Україна вирішила манкувати. Відома депутатка-регіоналка із небездоганними манерами та істеричними інтонаціями знову в усьому звинувачувала клятих американців. Навіть завжди філософічно налаштований Савік Шустер не витримав: «Ви серйозно вважаєте, що адміністрація США може впливати на Нобелівський комітет?» Авжеж, вона саме так вважає. Як її колега по партії, яка переконана, що західна школа журналістики (вочевидь, на противагу старій радянській, яка досі панує в Україні) – це троянський кінь, покликаний розкласти Україну зсередини на догоду тому ж таки міжнародному імперіалізму. Вони перебувають у світі, де панують незрозумілі, а отже, ворожі, а отже, підступні сили. Цей великий, жахливий і небезпечний світ викликає страх та піддає загрозі такий звичний і зручний порядок речей із вертикаллю, домовленостями, відкатами й голосуванням за диригентською паличкою. Повторюю, цей світ не має точок перетину з моїм, і думки його представників для мене не є цінними. Дискусія, метою якої має бути встановлення істини, неможлива.

Так сталося, що минулого тижня я отримав одразу кілька запрошень на вельми респектабельні заходи, де мали обговорюватися нагальні проблеми свободи слова, зокрема в міжнародному (якщо точніше, то євразійському) масштабі. Я не відвідав жодного. Завадив список учасників, який сам по собі виключав предмет розмови. Уявіть, скажімо, міжнародний конгрес епідеміологів, де частина учасників читатиме доповіді про нові вакцини та боротьбу з природними вогнищами епізоотій, а інша частина розповідатиме про тактику боротьби з відьмами, які роблять причину й труять криниці. Уявляєте наукову цінність суперечок?

Я був би готовий зрозуміти колізію з хитанням української зовнішньої політики відносно осі схід-захід, якби йшлося про якісь конкретні інтереси країни, заради яких доводиться поступатися принципами. Такі моменти суворої, неприємної, інколи ганебної необхідності часом трапляються з будь-якими державами. Найімовірніше, йдеться про реакцію «вторинного перенесення», коли ми в такий елегантний спосіб демонструємо комусь іншому свою позицію на мапі світу.

Але мене не залишає підозра, що вибір Україною стратегічних напрямів активності на зовнішній арені викликаний не лише, а може, навіть не так інтересами, як фобіями. Це ті залишки радянської окопної свідомості вкупі зі звичайними провінційними комплексами, які дають змогу цілком комфортно почуватися в Мілані на шопінгу чи в Ніцці біля басейну п'ятизіркового готелю, проте відчутно заважають розкуто поводитися в кабінетах західних політиків.

СВІДОМІСТЬ МОЖНА Й ТРЕБА ЛІКУВАТИ. ТІЛЬКИ ТЕРАПІЯ НАВРЯД ЧИ МОЖЕ ВІДБУВАТИСЯ В РЕЖИМІ СУСПІЛЬНОЇ ДИСКУСІЇ ВОРОЖКИ З ДОКТОРОМ МЕДИЧНИХ НАУК

Свідомість можна й треба лікувати. Тільки терапія навряд чи може відбуватися в режимі суспільної дискусії ворожки з доктором медичних наук. Потрібен довгий сеанс психоаналізу, який важко проводити в режимі щоденного інформаційного хаосу.

Сьогодні вранці випадково ввімкнув телевізор і натрапив на програму «Воєнная тайна» виробництва однієї російської телекомпанії. Дізнався багато цікавого про божевільних грузинів, які загрожують Росії за вказівкою американців, про звитяжного російського десантника, який відзначився в бою з чеченськими бандитами, а також про реформатора Чубайса, який сам на себе організував замах. Найцікавіше, що це шоу транслював канал, який позиціонує себе як головного борця з цензурою в Україні й за це піддається утискам із боку влади. Скажіть, що це не шизофренія. До лікаря!

* Вартість 1м^2 - від 8990 грн. На умовах 100% попередньої оплати. Будинок №26 секція №3 (квартири площею 102,5 м^2) та секція №2. Акція діє з 01.11.10 до 30.12.10.

ПАРКОВИЙ
ЖИТЛОВИЙ КОМПЛЕКС

м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 9
тел.: 0(44) 569 36 56, 569 36 57
www.nbk.ua

НБК
НАЦІОНАЛЬНА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ

Ліцензія МРРБУ Серія АВ №357484 від 15.08.2007 Парковий: №0216-Св від 25.03.2008 виданий Інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю у м. Києві

Єдність у Христі

Інженер
Хочу щиро подякувати автору за статтю. Для мене це було дійсно цікаво.

Харон
А як на Русі поставилися до подій 1204 року? Може саме з цього моменту (розгрому латинянами православного Константинополя) й варто відраховувати усвідомлення «окремішності», реальності розколу.

Лука
А як же Ярослав Мудрий, який всіх дочок віддав за католиків? Його чомусь цей момент не хвилював?

Сергій (Бориспіль)
Христос посеред нас! Сучасна РПЦ та її філія в Україні діє подібно до Унійної церкви 17 ст., одноосібно перебираючи славну київську спадщину на себе (можлива відбудова Десятинної церкви з її подальшою передачею УПЦ МП, виділення державою коштів на побудову кафедрального собору в Києві, окрема від інших Церков Київської традиції участь в різноманітних державних заходах), а на дворі XXI ст. На жаль, ніхто не пам'ятає слів покійного Владики Павла, патріарха Сербської Церкви, які він пророк, коли до нього в лікарню прийшли делегати Екуменічного з'їзду у Бєлграді, щоб вони, католицькі і православні владики у всіх своїх важких перемовинах незримо бачили посеред себе Христа.

Найбільш дискусійні матеріали №50 (163), 10–16 грудня 2010 року

Єдність у Христі
Київська Русь кілька століть була прикладом конфесійної толерантності

«Русскіє ідут»
У Москві відбулися масові заворушення на етнічному ґрунті

Світло і тінь православ'я
Про київську та московську релігійні традиції

Верхи ще можуть?
Авторська колонка Ігоря Лосєва щодо формування революційної ситуації в Україні

НВР
Жнуть тепер те, що посіяли. Для України несприйняття українців (оскільки інородці) є дуже добре. Жодна нація не уникла самоідентифікації, а в Росії це буде така форма. Щоб українці зробили свої висновки.

Киянка
На російському каналі «РТР-Планета» експерти визнали, що те, що сталося в кубанській станиці Кущевська, є явищем уже звичайним і загальноросійським. Заступник голови комітету Держдуми заявив, що в Росії відбувається повне зрощення злочинного світу з правоохоронними органами. «Де влада, де ФСБ?» — риторично запитував депутат Держдуми. Усі зійшлися на тому, що в країні панує цілковита суспільна аморальність. Цікаво, чи відповідні служби ПУ, ВРУ, КМУ аналізують та доводять до перших осіб України цю інформацію? Адже вже всім думаючим людям зрозуміло, що подальше мавпування владою російської владної вертикалі та імітація реформ можуть привести Україну саме до такого стану. І тоді жоден вертоліт уже не допоможе.

Вакула
Чудова стаття! Досить влучно і точно. Та як на мене, - все вирішиться досить стихійно і швидко. Можливо, за киргизьким варіантом. Адже регіонам не вдається приховати свої злочинні розкрадання національного майна, купівлі машин захмарної вартості, регулярних поїздок за бюджетні кошти до Ніцци та інших центрів притяжіння бидлоеліти...

Сергій Зінченко
Верхи справді ще можуть. Причому – активізувати ЛІВИЙ РУХ своїми незграбними диктаторськими діями в плані можливого прийняття цілої низки кодексів на користь олігархату. І наступні дії збіднілих українців під гаслами на кшталт «Мир хатам, війна – палацам!» дуже швидко дестабілізують неміцну як державу Україну, прискорять відцентрові процеси, наслідком яких може бути відрив цілих областей з подальшим відділенням від України й навіть можливим переданням під протекторат: частини – Румунії, частини – Польщі, а ще частини – Росії. І хто цьому зможе перешкодити? Армія? - Так вона ж тільки називається українською. Міліція? - Так вона ж тільки наживається на наших бідах. Якісь партії? - Але їхнім лідерам непогано живеться і «за границей». Так то.

ОРФОГРАФІЯ ДОПИСУВАЧІВ ЗБЕРІГАЄТЬСЯ

Свої зауваги та коментарі до статей ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Тиждень

№51 (164) 17–23.12.2010
Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора Наталія Петринська
Оглядачі Юрій Макаров, Дмитро Вовнянко
Редактори Анатолій Астаф'єв, Жанна Безп'ятчук, Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц, Роман Кабачій, Ігор Кручик, Андрій Лаврик
Журналісти Богдан Буткевич, Інна Завгородня, Аліна Пастухова, Олена Чекан

Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Єрмоленко
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекменьов, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Літературні редактори Лариса Мінченко, Марина Петрова
Коректори Росіна Ларіна, Ірина Павленко
Контент-редактор сайта Таня Овчар
Генеральний директор Микола Шейко

Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Олена Андрєєва
e-mail: andreeva@ut.net.ua
тел.: 067 407-10-89
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашеїда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Видається з 2.11.2007 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2
Адреса редакції та видавця 03067, Київ, Машинобудівна, 37

E-mail: office@ut.net.ua.
Тел.: (044) 351-13-00
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК», Київ, вул. Магнітогорська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1447 від 28.07.2003 р.
№ зам. 106986
Наклад 31 100
Номер підписано до друку 15.12.2010 р.
Виходить щоп'ятниці.
Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

© Український тиждень. Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. Редакція може не поділяти думку авторів. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літерою «Р», під рубрикою «Трибуна» та на сірому тлі, публікуються на комерційній основі

17–24 грудня чекаємо Вас на таких заходах у Книгарнях «Є»

КНИГАРНЯ

◆ У Києві (вул. Лисенка, 3):

17 грудня, 18.00 – презентація антології «ЛяЛяК».
18 грудня, 13.00 – дитячі забави та презентація книжки «Різдвяна чудасія».
21 грудня, 18.00 – презентація книжки про дивовижний світ міфології давніх слов'ян «Дерево життя».
22 грудня, 18.00 – творча зустріч із письменником Євгеном Положієм.
23 грудня, 18.00 – до третьої річниці книгарні «Є»: дискусія «Як стати класиком літератури» за участю провідних письменників та літературознавців.
24 грудня, 17.00 – Оксана Лущевська, Валентина Вздульська, Гавріела Шапіро, Зоряна Живка презентують книжку «Різдвяні повісті».

◆ В Івано-Франківську (вул. Незалежності, 31, 4-й поверх):

17 грудня, 18.00 – творча зустріч з Андрієм Курковим та Євгеном Положієм.
20 грудня, 15.00 – відкриття виставки-конкурсу з виготовлення новорічних листівок та прикрас серед учнів шкіл міста Івано-Франківська «Дивосвіт різдвяного затишку» в рамках Сьомого дитячого різдвяного фестивалю «Ой радуйся, земле»
21 грудня, 15.00 – майстер-клас із виготовлення листівок за участю народних майстринь декоративно-ужиткового мистецтва Марії Воловань та Світлани Петренко
21 грудня, 16.30 – майстер-клас із виготовлення новорічних прикрас за участю кандидата мистецтвознавства, майстрині Марії Федущак.
22 грудня, 18.00, 5-й поверх – відкриття фотовиставки «Вполюй пластик» в рамках проекту «Нові Карпати без пластикового спаму».
24 грудня. 18.30 – концерт у рамках фестивалю «Я живий».

◆ У Львові (пр-т Свободи, 7):

17 грудня, 17.00 – майстер-клас «Виготовлення ялинкових прикрас».
21 грудня, 18.00 – зустріч із письменником С. Процюком.
22 грудня, 18.00 – презентація книжки українських народних казок із серії «Приватна колекція для дітей» («Про бідного чоловіка і Воронячого царя» та «Летючий корабель»).
23 грудня, 16.00 – книгарня «Є» і Центр дослідження літератури для дітей та юнацтва запрошують на заняття проекту «Багатомовне читання» і Перекладацької школи.
25 грудня, 13.00 – літературні читання і майстер-клас із різдвяної ілюстрації для дітей 4–8 років та їхніх батьків.

◆ У Харкові (вул. Сумська, 3):

18 грудня, 16.00 – MAFIA. Англомовна гра. Чудова нагода вдосконалити себе як психолога, а також підтягнути розмовну англійську! У рамках програми харківської книгарні «Є» «Світ культурний».
19 грудня, 16.00 – Espanol para todos – іспанська для всіх. У рамках програми харківської книгарні «Є» «Світ культурний».
20 грудня, 18.00 – круглий стіл на тему «Микола Лукаш – Моцарт українського перекладу». Спеціальні гості: О. Ковальова, І. Мельницька, Л. Черноватий, В. Подміногін, І. Помазан, І. Оржицький. Модератор Олександр Кальниченко.
21 грудня, 18.30 – зустріч із поетом Володимиром Верховенем. Модератор Лариса Вировець. У рамках засідання українського культурно-мовного центру «Апостроф».
22 грудня, 18.30 – правовий вечір від Всеволода Речицького та Ліги асоціацій правників України. Модератор Дарина Барсукова, голова харківської ФРІ.
23 грудня, 18:00 – дискусія на тему «Полікультурні умови сучасних ідеологій» та презентація книжок «Злами й консенсус» (А. Дністровий), «Із дискурсів та дискусій» (Я. Поліщук), «Ольга Кобилянська: прочитання» (М. Павлишин) видавництва «АКТА». Презентує та модерує Анатолій Дністровий. Автограф та фотосесія.
24 грудня, 18.00 – відкритий семінар із курсу «Чоловікознавство та жінкологія» на тему «Ми різні». Модератори: Анастасія Клисакова та Олеся Сінькова.

Інформаційний партнер Тиждень

Із повним переліком заходів та його можливими змінами Ви можете ознайомитися в Книгарні «Є» у вашому місті та на сайті book-ye.com.ua

510 SP

Вулиця проти Берлусконі

Масові заворушення відбулися в Італії після того, як нижня палата парламенту не проголосувала за вотум недовіри прем'єр-міністру Сільвіо Берлусконі. Перевага на користь Берлусконі становила лише три голоси. Питання було порушено через надто скандальне особисте життя глави італійського уряду та його підозріло тісну дружбу з російськими лідерами Владіміром Путіним і Дмітрієм Мєдвєдєвим. Щойно з'явилася звістка про результати голосування, на вулиці Рима вийшло понад 100 тис. осіб, акції протесту відбулися також у Мілані, Венеції, Турині й інших містах. Проте найзатятішими виявилися саме столичні протестувальники. До антиурядових демонстрантів приєдналися студенти, які виступають проти реформи освіти в країні. Поліція для приборкання натовпу застосувала сльозогінний газ та кийки. У результаті постраждало близько 40 демонстрантів та 50 поліцейських. Є затримані. Італійські ЗМІ стверджують, що це найбільші заворушення в країні за останні десятиліття.

Фото: AP

9 грудня

Повінь на Закарпатті: підтоплено 1117 домогосподарств

10 грудня

Президент **Віктор Янукович призначив новий-старий Кабінет Міністрів**

11 грудня

Націоналісти й футбольні фанати влаштували **заворушення на Манежній площі в Москві.** Десятки поранених і затриманих

Чи загрожує Україні «імпорт погрому»?

Побоїще 11 грудня в Москві, супроводжуване дещо менш жорсткими, але такими самими за змістом подіями в низці інших великих російських міст (передусім Санкт-Петербурзі), традиційні ЗМІ України висвітлювали не надто широко.

Проте, наприклад, у блогосфері ситуацію обговорювали досить жваво. Найактивнішими, як завжди, виявилися радикали. І сьогодні багато де в УА-неті можна знайти слова підтримки на адресу футбольних фанатів, які «помстилися» за вбитого в сутичці з дагестанцями впливового представника фан-клубу команди «Спартак» Єгора Свірідова.

Менше говориться про те, що молодики вийшли на Манежну площу російської столиці під цілком нацистськими гаслами. «Россия для русских, Москва для москвичей» – найбезневинніше і водночас найцензурніше з них.

Тут важко не згадати, наскільки популярною в Росії, та й в Україні в останні роки була тема «українського агресивного націоналізму». Ще не вивітрились з пам'яті, наприклад, істерики, які влаштовували російські ЗМІ два роки тому, коли у Львові з'явилися лайтбокси на честь дивізії «Галичина». Разом із тим уже тоді було добре відоме співвідношення за іншим, якщо можна так висловитися, критерієм: кількість убивств на етнічному ґрунті в Росії 2008 року – близько 80 (за даними центру СОВА), в Україні – вісім.

Чи убезпечена Україна від повторення чогось подібного до московських подій 11 грудня? Питання не таке просте. Будь-яка тенденція має як об'єктивні, так і суб'єктивні підстави.

Об'єктивні підстави нацистського шабашу в Москві можна сформулювати дуже просто: це стало можливим тому, що Росія – велика держава в прямому сенсі цього слова. Це досить велика країна, щоб мати національні «окраїни», спосіб життя й мислення яких принципово відрізняються від способу життя й мислення власне росіян. А російська столиця досить багата, щоб туди прагнули десятки й сотні тисяч мешканців «окраїн». Щодо суб'єктивних підстав подій на Манежній, то передусім це, звичайно, старанно культивований російською владою протягом останнього десятиріччя комплекс «вставання з колін».

Усіх цих причин в Україні немає. Проте вбивства на етнічному ґрунті, як уже було зазначено, таки є (цікаво, до речі, буде побачити статистику за нинішній рік). У липні 2009-го набув розголосу погром у Марганці на Дніпропетровщині, причиною якого стала загибель у п'яній бійці з вірменами

Тиждень в історії

17 грудня 1872 року

У Києві на сцені **вперше було поставлено оперу Миколи Лисенка «Чорноморці»**

18 грудня 1920 року

У СРСР прийнято постанову «Об учете музыкальных инструментов», **за якою переслідували кобзарів**

19 грудня 1920 року

Народився Микола Руденко, український філософ, правозахисник, засновник Української Гельсінської групи

12 грудня

У Середземному морі внаслідок шторму **зазнало аварії судно Adriatic з українським екіпажем.** Моряків урятовано

13 грудня

Аварія на водогоні в Запоріжжі: 150 тис. осіб залишилися без централізованого водопостачання

14 грудня

Розпочався суд над екс-нардепом від БЮТ **Віктором Лозінським,** якого звинувачують у вбивстві

15 грудня

Проти Юлії Тимошенко Генпрокуратура порушила кримінальну справу

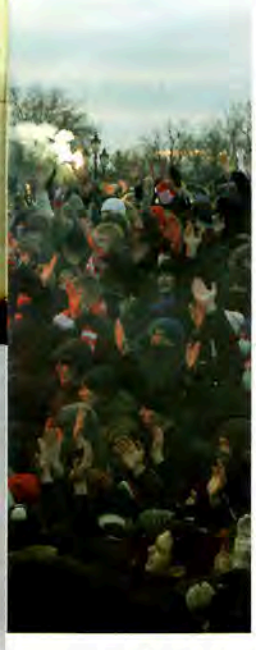

22-річного міліціонера на прізвище Бондаренко. У квітні того самого року «антифашисти» вбили в Одесі ультраправого Максима Чайку, котрий позиціонував себе як український націоналіст. Зберігається напруження в стосунках російськомовного населення Криму з кримськими татарами – і перспективи тут погіршилися після того, як Віктор Янукович розігнав Раду представників кримськотатарського народу при президентові України, не кажучи вже про призначення міністром внутрішніх справ Анатолія Могильова, відомого жорстким придушенням «земельних» виступів кримськотатарської спільноти.

І все ж об'єктивні обставини дають підстави для поміркованого оптимізму. На абсолютній більшості території України населення є відносно гомогенним за етнічною ознакою. Особливо коли врахувати, що дві головні національні групи – власне українці та українські росіяни – в більшості регіонів зазвичай не почуваються принципово відмінними групами населення.

Відтак можна сказати: те, що часто сприймається як типово українські недоліки, наприклад, слабка вкоріненість національної ідеї та порівняно невеликі розміри країни – у певному сенсі виявляється своєрідним запобіжником від притаманного посткризовому суспільству радикалізму. Хоча об'єктивно недоліки залишаються недоліками. Випадки на кшталт погрому в Марганці свідчать про те, що покладатися на лише «природні» запобіжники етнічному радикалізмові так само ненадійно, як і на нібито «природну» миролюбність українських громадян. Та найстрашніше, що, як і в Росії, маятник етнічного радикалізму в Україні розхитує влада: закон про мови, нехтування кримським питанням, злісні випади представників влади на адресу галичан тощо.

Олександр Михельсон

Влада посилює кіберзахист

Президент доручив Кабінету Міністрів розробити пропозиції щодо створення єдиної загальнодержавної системи протидії кіберзлочинності. Про це йдеться у відповідному указі. Ці ініціативи уряд має розробити за участю Служби безпеки України та подати у двомісячний термін на розгляд Ради національної безпеки і оборони. Окрім цього, Кабмін та СБУ повинні затвердити перелік об'єктів, що мають важливе значення для забезпечення національної безпеки і оборони України та потребують першочергового захисту від кібернетичних атак. Не виключено, що це – реакція влади на міжнародний скандал, пов'язаний з публікацією секретної документації Держдепу США на сайті WikiLeaks. Не менш вірогідно, що, прикриваючись посиленням кібербезпеки, буде зроблена спроба обмежити свободу слова в українському сегменті Інтернету. За інформацією джерел ***Тижня***, під приводом захисту національного кіберпростору в Адміністрації президента обговорюється можливість застосувати досвід Ірану та Китаю з контролю над Інтернетом.

Податковий рай

Влада продовжує патронувати УПЦ Московського патріархату. Депутати ВР від ПР Олександр Єдін і Михайло Зубець пропонують звільнити від податків зведення найвищого православного собору, яке здійснює Московський патріархат у Києві. Із цією метою регіонали пропонують парламенту внести зміни до Податкового кодексу, згідно з якими до здачі в експлуатацію храму всі кошти і пожертви, передані на його будівництво, не підлягатимуть оподаткуванню, як і поставки товарів та саме будівництво. Тим часом УПЦ КП звинуватило Київський спецкомбінат ритуальних послуг у відстороненні його священиків від проведення обрядів похорону на столичних кладовищах, начебто на догоду Московському патріархату. УПЦ КП також заявляє про рейдерські атаки на їхні парафії на Донеччині.

ФОТО: REUTERS, ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ

20 грудня 2000 року

Парламент Великої Британії дозволив клонування, але тільки з медичною метою

21 грудня 1988 року

Дослідний зразок **найбільшого діючого літака у світі Ан-225 «Мрія» здійснив перший політ**

22 грудня 1790 року

Російські війська на чолі з Олександром Суворовим **взяли штурмом турецьку фортецю Ізмаїл**

23 грудня 1994 року

Указ про автономію Ґагаузії (Gagauz-Yeri) у складі Республіки Молдова. Столиця – місто Комрат

до $6,855 млрд

або на 60% збільшився в січні – жовтні цього року **дефіцит зовнішньої торгівлі** України, – Державний комітет статистики

6,5 млрд грн

планує витратити уряд у 2011 році на підготовку до Євро-2012

60,1% українців

вважають, що рішення суду в нашій країні **можна купити;** 58,9% упевнені, що придбати можна і депутатський мандат, – опитування Інституту ім. Горшеніна

5 ОБЛИЧ

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ
злякався музею

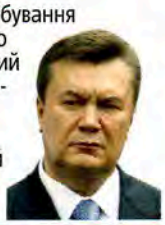

Програму його перебування в Латвії скоротили до одного дня. На другий планувалися відвідини Музею окупації Латвії, присвячений зокрема, радянській повоєнній окупації.

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО
отримав обвинувачення

Генпрокуратура офіційно висунула колишньому чільникові МВС обвинувачення в тому, що він буцімто незаконно сприяв своєму водієві в отриманні звання і квартири.

ГЕОРГІЙ ФІЛІПЧУК
за ґратами

Екс-міністра охорони навколишнього середовища затримали в справі про нецільове використання коштів від продажу квот на викиди парникових газів у рамках Кіотського протоколу.

МУСТАФА НАЄМ
постраждав за національність

Ведучого опозиційного телеканалу ТВі доправив до відділку МВС наряд «Беркуту», мотивуючи це тим, що Наєм – «ліцо кавказской національності».

ОЛЕКСІЙ КОСТУСЄВ
заборонив українську

Новий мер Одеси вимагає, щоб йому подавали документи тільки російською мовою. Депутати виконкому міськради цю вимогу одноголосно підтримали.

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ

Бюджет добивання

Верховна Рада ухвалила рішення про взяття за основу урядовий проект закону про держбюджет на 2011 рік. Кабмін Миколи Азарова розраховує, що до 24 грудня документ буде прийнято в цілому. Бюджетні пріоритети традиційні: гіпертрофовані видатки на утримання органів влади та непрозорий розподіл коштів у системі держзакупівель (розрекламована адміреформа на цих складових держбюджету істотно не позначилася). Бізнес труситимуть податковими перевірками (згідно з Податковим кодексом), а домогосподарствам виставлятимуть прикрі рахунки за житлово-комунальні послуги (очікується нове подорожчання газу).

ФІНАНСОВІ ПРІОРИТЕТИ

Обсяги видатків окремих бюджетних розпорядників, млрд грн

МАЙЖЕ СЕРЙОЗНО

Лікнеп для Дмитра Табачника

Міністр освіти, науки, молоді та спорту Дмитро Табачник перед численною аудиторією на форумі європейських та азійських медіа вкотре невимушено блиснув знаннями з філології. Він заявив: між формулюваннями «на Україні» та «в Україні» різниці немає: і так, і так буде правильно й коректно. На жаль, міркування цього генія-гуманітарія ідуть урозріз із підручниками та посібниками. І не лише з тими, які писала «злочинна помаранчева влада», а й цілком російськоцентричними.

«Коли говоримо про територію як закінчене ціле або про самостійну державу, тоді завжди вживаємо прийменник *в* чи *у* (а не *на*): в Австрії, у Франції, в Польщі, в Росії і т. ін. Що ж до прийменника *на* з місцевим відмінком, то його вживаємо при географічних назвах на

16 тис. іноземців

цього року не пустили на територію України, – Держприкордонслужба

40% тис. українців

не підтримують діяльності президента Віктора Януковича, тих, що підтримують, лише 20,4%, – дані опитування

(БЕЗ)КОШТОВНА МЕДИЦИНА

Видатки на медичне обслуговування, млн грн

ОФІЦІЙНИЙ МАКРОСКОП

Економічні орієнтири на 2011 рік, визначені урядом

питання «де» тільки тоді, коли територія, що про неї йдеться, не окреслена докладно: на Поділлі, на Полтавщині... Власне «на» – болюча й зневажлива ознака нашого колишнього поневолення.

(Іван Огієнко, «Рідна мова», 1935)

«Основною (а в офіційному мовленні єдиною) формою є «в Україні». Проте не варто виправляти фольклорних та літературних творів, де з історичних причин уживаний вислів «на Україні».

(Олександр Пономарів, «Культура слова: мовностилістичні поради», 2001)

«С административно-географическими наименованиями употребляется предлог *в*, например: в городе, в районе, в области, в республике, в Сибири, в Белоруссии, в Закавказье, в Украине».

(Дитмар Розенталь, «Справочник по правописанию и литературной правке», 2003)

КОРОТКО

Копають під Шкіля

Генпрокуратура поновила кримінальну справу щодо організаторів акції громадянської непокори «Україна без Кучми», кульмінацією якої стали події 9 березня 2001 року, коли біля Адміністрації президента відбулися зіткнення між опозиціонерами та міліцією. За останній тиждень були допитані три представники УНА-УНСО: голова виконкому Руслан Зайченко та рядові члени Владислав Мирончук та Олег Бойко. Вони заявили, що більшість запитань слідчого стосувалися участі в акції депутата від БЮТ Андрія Шкіля. Він провів у СІЗО 13 місяців та вийшов на свободу завдяки отриманню мандата народного депутата.

Помста міністра?

Міліція обшукала квартиру претендента на посаду ректора Донецького національного університету Юрія Лисенка. За словами адвоката професора Катерини Кутні, обшук проводили працівники Управління боротьби з економічною злочинністю за постановою Ворошилівського райсуду Донецька в рамках кримінальної справи стосовно посадових осіб ДонНУ. «Конкретних прізвищ у постанові не вказано», – зазначила юрист. Днями конференція трудового колективу ДонНУ обрала Лисенка претендентом на посаду ректора університету. Призначений міністерством виконувач обов'язків ректора Петро Єгоров отримав менше 30% голосів. Міністерство освіти мало розглянути кандидатуру Лисенка. 15 грудня «Радіо Свобода» повідомило, що Петро Єгоров звільнив Юрія Лисенка.

Допитують журналістів

СБУ допитала заступника редактора інтернет-видання «Фраза» Кирила Баранова як свідка в справі про несанкціоноване втручання в роботу мереж електрозв'язку операторів мобільного зв'язку. Допит тривав 12 годин (!). 13 грудня в Чернігові СБУ затримала одного з підозрюваних, які понад рік за допомогою спеціального обладнання порушували порядок проходження міжнародних телефонних дзвінків. Своїми діями зловмисники завдали збитків на суму майже 1 млн грн. За інформацією Служби безпеки, журналіст «надав важливі для слідства відомості, які допомогли встановити місцезнаходження розшукуваного». Водночас СБУ викликає на допит одного з редакторів газети «Коментарі» Вікторію Поду. З якого приводу, не повідомляється.

Червоний дебош

Депутата від КПУ Андрія Найдьонова та п'ятьох чиновників Міністерства освіти і науки, молоді та спорту за пиятику в аеропорті Франкфурта-на-Майні (Німеччина) намагалися зняти з літака, який віз українську делегацію до Південної Африки на Фестиваль молоді та студентів. Дмитро Табачник обіцяє покарати членів делегації від Міносвіти в разі, якщо інформація про інцидент у франкфуртському аеропорті підтвердиться.

ФОТО: УНІАН, АНДРІЙ ПОМАКІН, ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ. ІНФОГРАФІКА: ПАВЛО НІЦ

Голос за важких часів

Шанувальники Ліни Костенко знають, що її мовчання ніколи не було марним

Автор: **Володимир Панченко**

Іван Малкович повідомив, що в його видавництві ось-ось, можливо, навіть до дня Святого Миколая, побачить світ роман Ліни Костенко «Записки українського самашедшого». Нарешті! По секрету скажу, що макет цього видання Іван показував мені ще рік тому, і тоді також були сподівання, що до Святого Миколая... може... якщо...

Ось, власне, *якщо*. Якщо Ліна Костенко не забере вже готову верстку на доопрацювання. Торік так і сталося. «Життя підкидає мені новий матеріал», – зовсім просто сказала тоді Ліна Василівна своїм шанувальникам. Це могло означати, що роману можна й не дочекатися, адже життя має звичку «підкидати матеріал» завжди...

І все ж крапку поставлено. Остаточно. Значить, настав *час*. Значить, химерне, повне драматичних поворотів, майже «сальтомортальне» українське життя «увімкнуло» той внутрішній імператив поетеси, який звелів їй виходити на люди. Пригадуєте, як прокоментувала вона в 1999-му появу свого «Берестечка»: «Ця книга з необхідності бути написаною переросла для автора в необхідність бути опублікованою»? *Необхідність* – то і є внутрішній імператив.

Появи її нових книжок чекають. На книжкових ярмарках і форумах у видавців суворо допитуються, *чому немає нічого Ліни Костенко*. Видавці розводять руками. Вони й справді не знають, чому мовчить Ліна Костенко. Так само, як читачі не знають (може, лише здогадуються), *про що* вона мовчить.

Утім, мовчання теж буває промовистим. У 1963–1976 роках «розсипали» кілька поетичних збірок Ліни Костенко – і всі розуміли, що мовчання поетеси вимушене. У ньому вгадували виклик конформізму, ідеологічному пресингу на творчу свободу. Так, власне, й було. І тодішня влада змушена була щось із тим її красномовним мовчанням робити! Виникала ситуація, коли Ліну Костенко *треба було видати*. Щоб, кажучи компартійним жаргоном, *«снять вопрос»*. Щоб погасити шум за кордоном. Так з'явилася збірка Ліни Костенко «Над берегами вічної ріки» (1977), тираж якої розкупили вмить. Адже на голос поетеси чекали!

Були й інші періоди мовчання. Цілі десятиріччя цикли...

І ось навесні цього року щось сталося: книжки почали виходити. Нове видання «Берестечка», ілюстроване Сергієм Якутовичем, збірка «Гіацинтове сонце» в «супроводі» живопису Івана Марчука й мелодій Ольги Богомолець... Тепер ось виходять «Записки українського самашедшого». На своєму ювілейному вечорі Ліна Костенко сказала, що важкі часи – це її часи. Люду тоді в Українському домі зібралося стільки, а момент після щойно завершених президентських виборів був такий, що мимоволі подумалося: кожному, хто прийшов, хочеться якоїсь полегкості для душі. Хочеться побачити ближнього, який також шукає відповідей на ті самі питання, що й ти. Хочеться почути голос, який потрібен тобі тут і зараз...

Потреба в чесних, виразних, талановитих *голосах* нині особливо велика. Надто гучним є тотальне *безголосся*. Усе, виявляється, можна перетворити на бездарне шоу. Особливо деморалізує суспільство владна «еліта», політикум, для якого вже давно немає нічого святого. Дрібні біси. Паяци зі злодійкуватими очима, надутими щоками й широко розчепіреними кишенями. Маріонетки в руках чужих ляльководів... Утім, «соціум» також норовить не випасти з воза: он скільки тих, хто підігрує бісам, пристосовується...

ПОТРЕБА В ЧЕСНИХ ГОЛОСАХ НИНІ ВЕЛИКА. НАДТО ГУЧНИМ Є ТОТАЛЬНЕ БЕЗГОЛОССЯ. УСЕ, ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, МОЖНА ПЕРЕТВОРИТИ НА БЕЗДАРНЕ ШОУ

Але так не може тривати вічно. Має бути якась критична точка, коли ми з вами нарешті втомимося від абсурду й цинізму. Тому вже тепер таким гострим є попит на особистості, моральні авторитети й просто нормальні, самодостатні, не скурвлені голоси. Вони – запобіжник від суто українського божевілля.

Ну ось, слово сказано. *Божевілля*. Назва нової книжки Ліни Костенко повертає до Миколи Васильовича Гоголя із його «Записками сумасшедшего». Вочевидь, час і справді вимагає гоголівських інтонацій. Момент абсолютно відповідальний. І для поетеси, яка цього разу являється в новій для себе іпостасі (проза, роман!), і для тих, хто чекає на її слово. З надією, нетерпінням. Або, навпаки, з передчуттям зловтіхи (є й такі, надто поміж літературного люду: конкурентне середовище як не як).

Теж, до речі, гоголівська ситуація. Про те, що Гоголь закінчив «Мертві душі» й ось-ось має з'явитися книжка, публіка знала заздалегідь. У великому епістолярному масиві початку 1840-х повнісінько того, що сам Микола Васильович називав словом «толки». Говорили про роман і про те, що довкола. Чекали!..

У найближчих числах *Тиждень* запропонує читачам літературно-критичні судження про «Записки українського самашедшого» Ліни Костенко

ТВІ
телеканал

22:30
щосуботи
АЛЬБЕРТЕЙНШТЕЙН

ШУКАЙТЕ ТЕЛЕКАНАЛ ТВІ У ЕФІРІ, В КАБЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА У ВІЛЬНОМУ ДОСТУПІ НА СУПУТНИКУ АМОС

Press Point

Перша електронна бібліотека
друкованих періодичних видань

УЛЮБЛЕНІ
ГАЗЕТИ ТА ЖУРНАЛИ
У НОВОМУ ФОРМАТІ

www.presspoint.com.ua

Кабінет інтересів

Фірташ, Клюєв, Колесніков/Ахметов посилили свої позиції у владі. Тігіпка відправили займатися пенсіонерами

Автор:
Аліна Пастухова

Розпочавши перший етап так званої адміністративної реформи, Віктор Янукович, схоже, переслідував зовсім іншу мету, ніж було задекларовано (перезавантаження держапарату): реорганізувати Кабмін, щоби збалансувати сили груп впливу, що входять до партії влади. При цьому хтось отримав більше, хтось – менше, зважаючи на розстановку сил перед кадровими ротаціями в уряді. Наприклад, значно впливовішою стала група віце-прем'єра Андрія Клюєва, яка здавалася найслабшою після скасування політреформи-2004.

Внаслідок зменшення кількості міністерств кілька креатур олігархів із ПР втратили крісла міністрів, однак їхній вплив на виконавчу владу навпаки збільшився завдяки розширенню компетенції тих ставленників, які залишилися в Кабміні. Через посилення ролі фінансово-промислових груп (насамперед Клюєва) від центру ухвалення рішень відсунуто групу чиновників на чолі з Миколою Азаровим. Однак роль прем'єр-міністра все одно залишається ключовою – через нього Янукович впливатиме на групи всередині влади.

Схоже, президент визначив фігуру, яка й надалі збиратиме на себе весь негатив, спричинений непопулярними ініціативами влади, і в разі потреби нестиме відповідальність за «помилкові» кроки. Роль цапа відбувайла гарант знову віддав Сергію Тігіпку, якого з економічного напряму перекинули на соціальний. У ситуації, що склалася навколо Податкового кодексу, більшість експертів пророкувала Тігіпку відставку. Та президент, очевидно, вирішив зачекати зі звільненням, допоки не будуть ухвалені зміни до пенсійного законодавства, які, як і у випадку з Податковим кодексом, негативно позначаться на рейтингу Януковича і Партії регіонів.

Група Клюєва

Андрій Клюєв, перший віце-прем'єр, міністр економічного розвитку і торгівлі (*зберіг крісло і отримав додаткові повноваження*). Раніше просто перший заступник Азарова відтепер контролюватиме економічний блок уряду. До його компетенції входитимуть держагентства з енергозбереження, нацпроектів та управління державними корпоративними правами та майном (функції Фонду держмайна та Мінпромполітики), а також Держкомрезерв та система державних закупівель.

Микола Злочевський, міністр екології та природних ресурсів (*зберіг крісло*)

Група Компартії

Василь Цушко, екс-міністр економіки (*міністерство ліквідовано*), опинився в кріслі голови Антимонопольного комітету

Михайло Єжель, міністр оборони (*зберіг крісло*)

Група Ахметова

Борис Колесніков, віце-прем'єр-міністр, керівник міністерства інфраструктури, створеного на основі ліквідованого мінтрансу. (*Зберіг крісло і отримав додаткові повноваження*). Колеснікову, який і раніше відповідав за підготовку до Євро-2012 передані функції, які до того виконувало розформоване міністерство транспорту, а отже, його контроль над фінансовими потоками, пов'язаними з підготовкою до фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу, значно зріс

Анатолій Могильов, міністр внутрішніх справ (*зберіг крісло*)

Іншу людину Ахметова – міністра молоді та спорту **Равіля Сафіулліна** – звільнено у зв'язку з ліквідацією міністерства, функції якого формально перейшли до Табачника. Однак групу Ахметова це не послабило: усі проекти під Євро-2012 все одно сконцентровані в руках Колеснікова

Припинено діяльність міністерства промислової політики, яке очолювала людина Ахметова – **Дмитро Колесніков**. Але суттєве розширення повноважень Бориса Колеснікова компенсувало цю втрату

Група Азарова

Микола Азаров фактично втратив вплив на економічний блок на користь Клюєва

Зіновій Митник, міністр охорони здоров'я (*зберіг крісло*)

Федір Ярошенко, міністр фінансів (*зберіг крісло*)

Михайло Кулиняк, міністр культури (*зберіг крісло*)

Дмитро Табачник, міністр освіти і науки, молоді та спорту (*зберіг крісло*)

Сергій Тігіпко, віце-прем'єр, міністр соціальної політики (*залишився в уряді*) Раніше відповідав за економічний блок, який віддано Клюєву.

Віктор Балога, міністр із надзвичайних ситуацій (*зберіг крісло*)

Микола Присяжнюк, міністр аграрної політики та продовольства (*зберіг крісло і отримав додаткові повноваження*). Внаслідок реорганізації виконавчої гілки влади до сфери його компетенції додались земельні, лісові та рибні агентства. Присяжнюка вважають близьким до Юрія Іванющенка

Функції ліквідованого міністерства вугільної промисловості, яке раніше контролював **Юрій Ященко**, передано групі **Фірташа – Льовочкіна**

Віктор Тихонов, віце-прем'єр-міністр, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства (*зберіг крісло і отримав додаткові повноваження*)

Група Фірташа – Льовочкіна

Юрій Бойко, міністр енергетики та вугільної промисловості. Отримав вугільну галузь – відповідне міністерство припинило свою діяльність (*зберіг крісло і отримав додаткові повноваження*)

Костянтин Грищенко, міністр закордонних справ (*зберіг крісло*)

Костянтин Єфименко, заступник міністра інфраструктури. Раніше очолював ліквідоване міністерство транспорту і зв'язку. Креатура Василя Хмельницького. Функції мінтрансу передані міністерству інфраструктури, яким керує Колесніков

Група Народної партії

Звільнено міністра соціальної політики **Василя Надрагу** у зв'язку з ліквідацією міністерства. Повноваження перейшли до Тігіпка

Міністерство ЖКГ ліквідовано, повноваження екс-міністра з ЖКГ **Юрія Хіврича** перейшли до **Тихонова.** Міністерство регіонального розвитку та будівництва розформовано, повноваження його керівника – **Володимира Яцуби** – перебрав на себе **Тихонов**

– РІВЕНЬ ВПЛИВУ

Головне, щоб звучало

Адміністративною реформою назвали звичайну реорганізацію центральних органів виконавчої влади. Оптимізуючи владу, президент і К° наразі переслідують виключно свої інтереси

Автор:
Андрій Дуда

9 грудня на сайті президента Віктора Януковича було опубліковано повідомлення під красномовним заголовком «Президент України дав старт адміністративній реформі». У ньому йшлося про те, що глава держави рекомендує реформувати Кабінет Міністрів «як в частині уряду, так і в частині Секретаріату, який забезпечує діяльність КМУ». З 36 до 18 зменшилась кількість членів Кабміну. Працівників уряду (1174 особи) заплановано скоротити більш ніж на половину.

ДОРОГА ВЛАДА

Видатки з державного бюджету, тис. грн *

НЕ РАХУЮЧИ ХАБАРІВ

Середньомісячна заробітна плата держслужбовців, грн *

БЕЗ СТРАТЕГІЇ

Те, що влада звернула увагу на систему управління не може не тішити, оскільки українська управлінська система справді дуже неефективна. Це армія малокваліфікованих державних службовців, просякнутих корупцією (її рівень надто високий серед чиновників, які ухвалюють дозвільні, реєстраційні та інші управлінські рішення).

Проте адмінреформа – це системний процес, для реалізації якого має бути розроблений чіткий план дій у різних сферах функціонування органів публічної влади. Тому першим кроком до її впровадження мала стати підготовка концептуального документа, що встановлює орієнтири реформування. Необхідні чіткий вектор, чіткі відповіді на запитання: що ми робимо з центральними органами виконавчої влади та який їхній статус; якою є система управління і координації їхньої діяльності; чи потрібні галузеві міністерства й інші центральні органи виконавчої влади; якими мають бути місцеві держадміністрації; які напрями реформи системи надання управлінських послуг. Зрештою, якою ми хочемо бачити державну службу, які сегменти професійної діяльності державних службовців мають бути змінені.

Замість стратегії реформування видано Указ президента «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9 грудня 2010 року №1085/2010, який ЗМІ чомусь гордо почали величати адмінреформою. Насправді цей указ передбачає укрупнення низки міністерств, ліквідацію і створення кількох центральних органів цієї гілки влади. Інакше кажучи, реформою назвали звичайну реорганізацію. Але це аж ніяк не реформа. За президента Леоніда Кучми 15 грудня 1999 року були видані три такі самі за предметом регулювання укази, але ніхто тоді з пафосом не говорив про адмінреформу.

Як анонсує Адміністрація президента, реформа передбачає суттєві зміни в структурі виконавчої влади. Визначені шість типів її центральних органів: міністерство, служба, інспекція, агентство, незалежні регулятори і органи зі спеціальним статусом. Однак і це не адмінреформа, це перейменування органів. Реформою це можна називати лише в тому разі, якщо відбувається зміна їхніх функцій.

Якщо б Янукович мав бажання вдосконалити систему центральних органів виконавчої влади, він би ініціював ухвалення відповідного закону. Проте президент повернувся до кучмівської практики – встановлювати їхній перелік своїм указом, щоб потім за бажання іншими указами вносити до цього переліку зміни. Скажімо, захотілося йому ліквідувати міністерство інфраструктури, для цього достатньо видати відповідний указ.

Взагалі, якщо читати заяви гаранта, представників його Адміністрації щодо «адмінреформи», постійно відчуваєш дежа вю. Саме за другого президента намагалися провести ад-

ГАРНО ПЛАНУЮТЬ

Після першого етапу адміністративної реформи виконавча влада мала б скоротитися на 45 органів*

міністративну реформу і досить вдало. Концептуальним документом, який урегульовував питання вдосконалення органів виконавчої влади стала Концепція адміністративної реформи в Україні, запроваджена указом президента від 22 липня 1998 року. У рамках Концепції розроблено пакет законопроектів. Цю адмінреформу не завершили, вона була малопродуктивною (винятком є хіба закони «Про місцеві державні адміністрації», «Про службу в органах місцевого самоврядування»), але її алгоритм мав свою стратегію та логіку.

Нині команда Януковича значною мірою копіює старі ідеї Кучми, зокрема, знову піднімається тема політичних і адміністративних посад, яка, насправді, давно (з ухваленням закону про Кабінет Міністрів) себе вичерпала. Так, пропонується запровадити посаду керівника апарату – заступника міністра. Але це вже було за Кучми на початку 2000-х. Тоді це називали інститутом державних секретарів і проіснувала ця установа два роки. Зрештою, сам Леонід Данилович його й ліквідував.

Єдиною новизною риторики Януковича та представників його Адміністрації є тема скорочення штату чиновників. Мовляв, зменшимо кількість органів виконавчої влади, кількість службовців – з'являться додаткові кошти в бюджеті. «Як скоротити дефіцит Пенсійного фонду? Будемо це робити за рахунок удосконалення системи державного управління», – сам запитує і сам відповідає гарант.

ПОПУЛІЗМ ЗАМІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ

Скорочення видатків на утримання апарату органів публічної влади – одне із завдань будь-якої адміністративної реформи. Щоправда, зазвичай, це завдання не основне і до того ж не єдине. Зменшенню штату чиновників має передувати функціональне обстеження органів державної влади. Перш ніж скорочувати, треба діагностувати, які функції в органах влади дублюються, які посади «недовантажені» повноваженнями тощо. В Україні є методики функціональних обстежень, є інститути, що цим займаються, але нині, реорганізуючи систему влади, ніхто цих розробок не використовує.

Зменшення кількості органів влади також має свою межу. Функція породжує орган і, відповідно, посаду. Тому, якщо огульно розглядати адмінреформу як скорочення кадрів, уже незабаром отримаємо реакцію: неефективна робота органів влади, відсутність достатньої кількості кадрів для реалізації певних повноважень. Урешті-решт після такого скорочення доведеться знову набирати персонал. Тому функціональне обстеження має виявити й ті управлінські функціональні сегменти, які не підлягають кількісному скороченню.

На **30%** буде скорочено персональний склад центральних органів виконавчої влади

Водночас, як не дивно це звучить, але скорочення кількості держслужбовців – доволі дороге задоволення, яке може призвести до «подорожчання» утримування органів влади. До речі, одного погляду на проект Держбюджету-2011 достатньо, аби зрозуміти, що «адмінреформа» не надто оптимізувала його витратну частину. Масштабне скорочення (а сьогодні, відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 10 грудня 2010 року – це до 30% персонального складу центральних органів виконавчої влади) потребує значних коштів, оскільки витрати при звільненні

СХОЖЕ, ЗА НАМІРАМИ ВДОСКОНАЛИТИ СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ КРИЄТЬСЯ ЗБАЛАНСУВАННЯ ГРУП ВПЛИВУ ВСЕРЕДИНІ ВЛАДИ

службовців і витрати після їхньої реєстрації в центрах зайнятості – це додаткові бюджетні кошти. Сам Янукович це визнає і каже, що «реформа» окупить себе лише у 2012-му. Але це оптимістичний варіант. У сучасних умовах подібний ефект можливий лише у випадку активного впровадження у діяльність органів виконавчої влади цивільно-правових угод на виконання певних видів робіт (тобто частину функцій службовців держава віддає на аутсорсинг), але, якщо брати

МОБІЛІЗАЦІЯ ЧИНОВНИКІВ

Загальна чисельність державних службовців в Україні*

БІЛЬШЕ – МЕНШЕ.

Чисельність державних службовців в окремих органах влади *

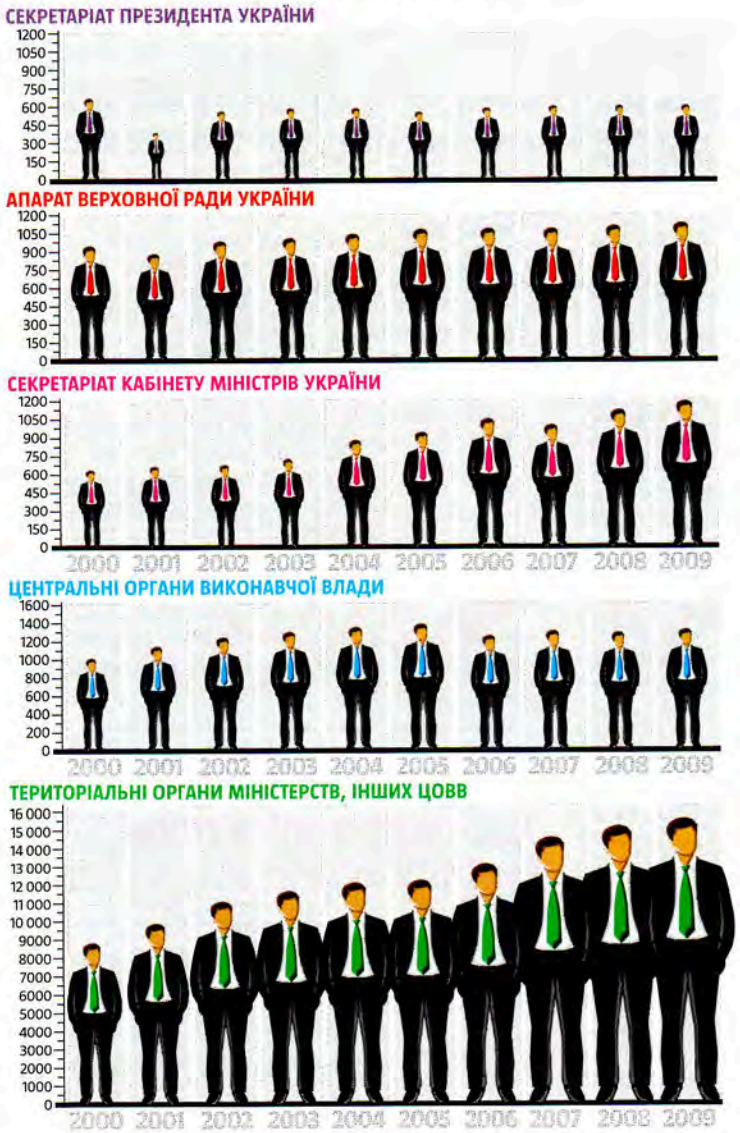

ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ АДМІНРЕФОРМИ. Плата за крісло держслужбовця зросла в кілька разів

ЧИНОВНИЧИЙ ДИФІЦИТ? Співвідношення чисельності державних службовців і населення
Україна – 0,6%
Польща – 0,6%
Росія – 0,8%
Словаччина - 2,2%
Німеччина – 3%
Франція – 4,9%
Австрія – 5,9%

*За даними Головної державної служби

до уваги декларації влади, таких нововведень не передбачається.

Цікаво, що в контекст адміністративних змін сьогодні вписують реформування самого Кабінету Міністрів і його секретаріату. Інакше кажучи, секретаріат КМУ буде скорочено вдвоє. Однак не варто ідеалізувати ці зміни (хоча те, що роздутий за Юлії Тимошенко апарат Кабміну, треба зменшувати, сумніву не викликає). Просто Кабмін Азарова поступово повертається до кучмівського статусу. Тобто, таке скорочення апарату КМУ свідчить про те, що в Україну повертається Адміністрація президента як «другий Кабмін». І центр ухвалення рішень знову переміщується на Банкову. До речі, цю тезу підтверджує той факт, що стаття витрат на Адміністрацію президента (і ДУС) у проекті Держбюджету на 2011 рік сягнула 1,344 млрд грн проти 947 млн грн у 2010-му і 817 млн грн у 2009-му.

Звичайно, до ініціатив чинної влади можна було б ставитись і серйозніше, якби не одне «але». У виступі на Раді регіонів президент доволі пафосно зазначив: «Наведу тільки одну цифру: за останні п'ять років кількість чиновників в Україні збільшилась майже на 30 тисяч. Як це вплинуло на якість роботи державної влади, ми всі добре знаємо». Насправді чисельність чиновницької армії зросла не на 30, а майже на 40 тис. Крім того, Янукович сам посприяв розширенню складу центральних інститутів виконавчої влади, їхніх територіальних органів, місцевих держадміністрацій. Їхній чисельний склад – це компетенція Кабміну (як і чисельний склад органів місцевого самоврядування через затвердження типової структури). За минулі 10 років Янукович двічі очолював уряд – у 2002–2004 та 2006–2007 роках. В органах місцевого самоврядування у 2002-му працювали 77 442 особи, в 2003-му – 85 432, у 2004-му – 89 588. Цифри щодо кількості держслужбовців ще більш вражаючі: 2002 рік – 226 985, 2003-й – 240 528, 2004-й – 251 471 осіб. Тобто, саме перший уряд Януковича (президент ці роки викреслює) роздув штат чиновників.

ВИГНАННЯ НЕВГОДНИХ

Насправді складається враження, що за намірами вдосконалити систему управління криється збалансування груп впливу всередині влади **(див. стор. 16)** і банальне бажання докорінно змінити кадровий склад центральних органів виконавчої влади, призначивши лояльних людей. Дотепер організувати масове звільнення службовців, які працювали за Віктора Ющенка і Юлії Тимошенко – доволі клопітна справа. Не всі службовці хочуть добровільно писати заяви, погрожують оскаржувати звільнення в суді. У той самий час «ліквідація» (а фактично перейменування), реорганізація органу дає зелену дорогу масовим кадровим зачисткам в органах влади: відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 40 Кодексу законів про працю, однією з підстав розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу є ліквідація, реорганізація установи чи організації, скорочення чисельності або штату працівників. Уже зараз помітною є корупційна складова «адмінреформи»: плата за крісло держслужбовця злетіла в кілька разів.

Конкурс «КОРОНАЦІЯ СЛОВА – 2011»

Коронація слова

120 000 грн.

преміальний фонд конкурсу

Шоколад «КОРОНА» та телеканал «ІНТЕР» оголошують Всеукраїнський конкурс «КОРОНАЦІЯ СЛОВА – 2011»!

- На конкурс приймаються написані українською мовою: романи, пісенна лірика про кохання, кіносценарії та п'єси, які раніше не друкувалися, не виконувалися, не фільмувалися, та права на які не передані іншим (юридичним або фізичним) особам і не будуть передаватися до оголошення результатів конкурсу на церемонії нагородження у червні 2011 р. До участі в Конкурсі приймаються лише оригінальні твори (інсценізації, інсценування, адаптації для театру чи кіно творів інших авторів розглядатися не будуть).
- Твори надсилайте надрукованими на папері формату А4. Позначте на титульній сторінці тільки свій псевдонім, назву твору та номінацію. Вкладіть твір у папку разом із підписаним тим самим псевдонімом окремим заклеєним конвертом, в якому має бути: справжнє прізвище, ім'я, домашня адреса, контактний телефон, електронна адреса (якщо є) та заява в довільній формі про участь у конкурсі. Папку з твором вкладіть у конверт та надішліть поштою з "повідомленням про вручення поштового повідомлення".
- У номінації «Пісенна лірика про кохання» приймаємо не більше 10 поетичних творів від одного автора. Твір не повинен бути більше, ніж 32 рядки (або 8 строф).
- Анонімність авторів зберігається до церемонії нагородження переможців, яких визначає авторитетне журі. Твори не рецензуються і не повертаються (залишайте у себе копію), листування з авторами не здійснюється.
- Усі автори, твори яких відзначені на конкурсі, зобов'язуються використовувати логотип «Коронація слова» при будь-якому оприлюдненні твору. Тобто: розміщувати знак на титульній сторінці, в афіші, титрах фільму, оголошувати про відзначення на конкурсі перед публічним виконанням твору, передачею в ефірі тощо.
- Конкурс розглядає всі подані твори, як такі, що захищені авторським правом.
- Реєстрація (або передача) авторських прав на твори є повноваженнями авторів творів та здійснюється авторами незалежно від конкурсу.
- Конкурс пропонуватиме твори видавництвам, музичним продюсерам, кінопродюсерам, кіностудіям, театрам, з якими переможці особисто домовлятимуться про умови. Конкурс не спонсорує подальшу долю твору. Автор має право брати участь у конкурсі повторно до отримання першої премії у номінації.

Оргкомітет конкурсу

Номінація «РОМАНИ»:
I премія — 20 000 грн,
II премія — 10 000 грн,
III премія — 5 000 грн,
+ 7 премій по 1 000 грн.

Номінація «П'ЄСИ»:
I премія — 10 000 грн,
II премія — 5 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «КІНОСЦЕНАРІЇ»:
I премія — 15 000 грн,
II премія — 7 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «ПІСЕННА ЛІРИКА ПРО КОХАННЯ»:
I премія — 8 000 грн,
II премія — 4 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

УВАГА!!!

Із нинішнього року відзнака «За кращий дитячий твір» надається у кожній із номінацій за окремим конкурсним відбором. Найкращий роман для дітей, краща дитяча п'єса, кіносценарій фільму для дітей, дитяча пісенька будуть відібрані за окремим конкурсом та відзначені особливими преміями.

Лауреати та дипломанти конкурсу несуть відповідальність за сплату податків.

Докладніше про конкурс:
www.korona.ua
www.inter.ua

Довідки за телефоном:
8 (067) 252 50 20

+ Спеціальна відзнака «За кращий романтичний твір»
+ Спеціальна відзнака «За кращий історично-патріотичний твір»
+ Спеціальна відзнака «За кращий гумористичний твір»
+ Спеціальна відзнака «За кращий гостросоціальний твір»
+ Спеціальна відзнака «За кращий економічний детектив»

Твори надсилаються до 1 січня 2011 року за адресою: Конкурс «Коронація слова» абонентська скринька № 25, м. Київ-25, 01025

Корона

ІНТЕР

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПОНСОР

Тиждень

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА

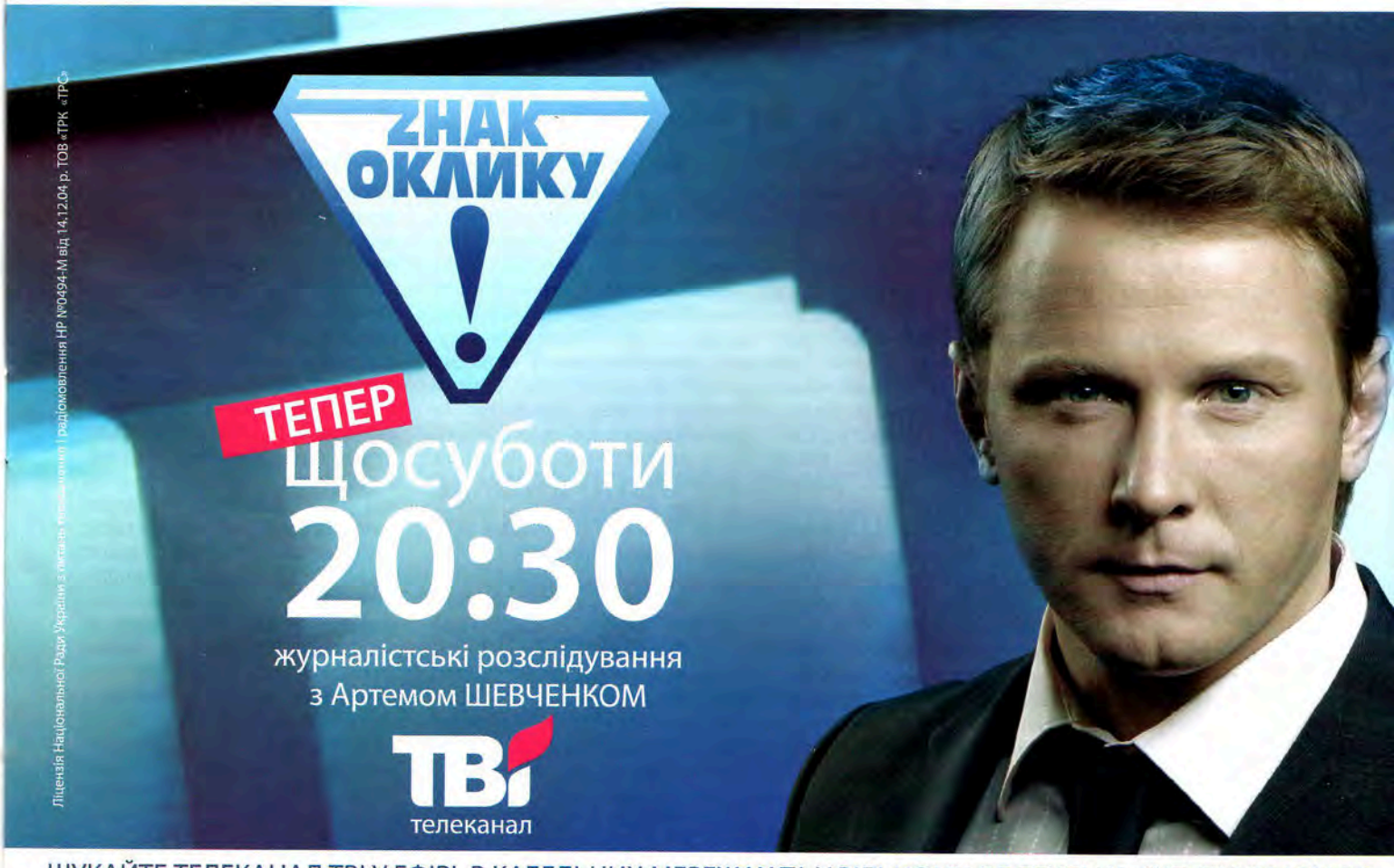

ШУКАЙТЕ ТЕЛЕКАНАЛ ТВІ У ЕФІРІ, В КАБЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА У ВІЛЬНОМУ ДОСТУПІ НА СУПУТНИКУ AMOS

Партія не скаже

Наділивши президента функціями арбітра нації, спонсори регіоналів вивели його за межі партійної структури й замінували власну політичну тактику

Автор: Володимир Золоторьов

Спробу регіоналів упровадити в Україні авторитаризм провалено. Сформована в нашій країні політична модель, природно, взяла гору над експериментами колись єдиної (принаймні відносно) команди Віктора Януковича. Модель ця виникла, звісно ж, не на порожньому місці, в її основі лежить радянська система розподілу функцій безпосереднього господарського (Радмін, система відомств) і партійного міжвідомчого управління. Відомства епохи занепаду СРСР були, по суті, аналогами нинішніх фінансово-промислових груп – напівнезалежні структури з власними соціальними службами (дитсадками, школами, медустановами тощо). Планова економіка – це інституалізований хаос. На рівні формування, узгодження планів та їх переглядів у процесі виконання часто виникали конфлікти і між відомствами, і між їхніми дрібнішими структурами. Вирішувала ці конфлікти КПРС. Авторитет партії та силових структур, що стояли за нею, робив її думку вирішальною в суперечках про перерозподіл матеріальних благ. Прямо кажучи, без партійно-арбітражної структури радянська економіка впала б у ступор. Що, утім, і сталося, коли після путчу 1991 року КПРС розчинилася в повітрі. Однак звільнені від ярма державного планування директори підприємств не змогли швидко налагодити виробництво на інших засадах. Понад те, в пострадянських республіках елементарно не виявилося людей, які хоча б теоретично володіли політекономією капіталізму, не кажучи вже про знання в галузі держави та права. Тому в середині 1990-х прагнення порядку в тій формі, як його розумів пострадянський істеблішмент, було просто величезним. Леонід Кучма став людиною, яка здобула владу на хвилі цього прагнення.

МОДЕЛЬ ДАНИЛОВИЧА

До 2004 року ми майже весь час жили при Кучмі. Леонід Данилович двічі був прем'єром, причому перший раз із надзвичайними повноваженнями, маючи як виконавчу, так і законодавчу владу. Під керівництвом Леоніда Кравчука, а не Кучми Україна перебувала зовсім недовго, тому не дивно, що роль Леоніда Даниловича у формуванні нової системи влади була вирішальною.

Не маючи знань про устрій держави та її роль (а також людей, здатних ці знання донести), Леонід Кучма працював так, як умів, а саме – за лекалами радянської партійної моделі управління. Головний її принцип – орган, який приймає реальні рішення, практично ні від кого не залежить. Забезпечити таку незалежність можна лише в разі, якщо оточення керівника поставлене в умови, що не може проти нього об'єднатися. Другий основоположний принцип моделі полягає в тому, що цей керівний орган займається не так визначенням пріоритетів і безпосереднім управлінням, як вирішенням суперечок та конфліктів. Характерно, що Кучма, коли був надзвичайним прем'єром, мав спеціальний апарат радників: по двоє з кожного напряму, і підбиралися вони так, щоб їхні погляди не збігалися.

Одне слово, Леонід Кучма відновив комуністичну схему управління без директивного розподілу ресурсів, тобто до рівня галузевих відділів ЦК, але не самого ЦК... До Даниловича йшли вирішувати питання, але сам він не був джерелом конфліктів і не намагався безпосередньо керувати економікою. Ставши президентом, Кучма втілив цю модель у Конституції 1996 року. Він був арбітром у конфліктах політичних еліт і пов'язаних із ними фінансово-промислових груп. На найвищому рівні глава держави замінив собою Компартію. З тією лише різницею, що його авторитет ґрунтувався не на концтаборах і КДБ (хоча роль силових відомств у стабільності моделі Кучми не варто применшувати), а на прямих виборах. При цьому в умовах явно недосконалого законодавства, залежної та корумпованої судової системи президент став джерелом остаточних рішень. Така його функція була підкріплена впливом на МВС, ДПАУ, СБУ і прокуратуру, а також правом відправляти Кабмін у відставку. Отже, президент міг давати розпорядження і прем'єрові, і окремим міністрам, і головам Фонду держмайна, ДПАУ et cetera, не несучи за це жодної відповідальності.

Зрозуміло, що становлення імперій українських олігархів відбувалося безпосередньо за участю глави держави. При цьому Леонід Кучма робив усе, щоб власники ФПГ не мали на нього вирішального впливу. Посада президента саме з такими повноваженнями істотно допомагала йому в цьому.

Система, створена Кучмою, не терпіла організованого політичного опору, вона була принципово безпартійною. Причому ця безпартійність не є результатом якоїсь усвідомленої позиції, просто сама схема вирішення питань в управлінській моделі була якщо не всім зручною, то принаймні всім зрозумілою. Леонід Данилович зумів

спритно інтегрувати у свою модель навіть націонал-демократів, віддавши їм на відкуп галузі культури й освіти. Фактично системної опозиції в нього не було, були опальні політичні лідери й незадоволені олігархи.

Модель Кучми – це, якщо можна так висловитися, перевернута ієрархія. Звичайна ієрархія пірамідальна: вершина – це максимум влади, а також відповідальності. У нашому ж випадку максимальна влада передбачала мінімальну відповідальність. Стійкість такої перевернутої піраміди забезпечувало її обертання, яке ми спостерігали всі роки правління Леоніда Даниловича: нескінченна зміна фаворитів, ідей, проектів, урядів, прем'єрів і наближених олігархів. Причому, що цікаво, усі учасники процесу розуміли, що жоден президент не в змозі замінити собою адекватне законодавство й незалежні суди, що адміністративне вирішення питань неефективне й небезпечне. Просто тому, що арбітр, аби зберегти свою незалежність, має регулярно обнуляти систему, а в разі невирішуваності конфліктів позбуватися їхніх учасників.

ЗАМІСТЬ ПОСИЛЕННЯ ЯНУКОВИЧА В МЕЖАХ ТАКОЇ СОБІ ВЕРТИКАЛІ ВЛАДИ НАСПРАВДІ СПОСТЕРІГАЄТЬСЯ ЙОГО ВІДДАЛЕННЯ ВІД НЕЇ

До 2004 року опальних політиків і нереалізованих олігархів набралося стільки, що вони зуміли об'єднатися в політичну опозицію. Та й сам Леонід Кучма почав усвідомлювати, що створена ним модель працює незадовільно. Ймовірно, тому він і підтримав політичну реформу.

ІЛЮЗІЯ АНДРІЙОВИЧА

Віктор Ющенко, який змінив на президентській посаді Леоніда Кучму, так і не зрозумів, яка система йому дісталася у спадок. Утім, Андрійовича це не надто й цікавило, головне – щоб політики були моральними (у його розумінні), а олігархи соціальну функцію виконували. Над тим, як впливає місце сидіння чиновника на його моральність, президент не замислювався.

Одразу після набрання чинності політреформою новообрана Верховна Рада спробувала змінити нову модель, уточнивши порядок формування коаліції та розширивши повноваження прем'єра (тоді – Віктора Януковича). Ющенкові це не сподобалося, і він розпустив парламент. По суті, після конституційної реформи 2004 року система влади в Україні змінилася лише в тому, що президент утратив можливість впливати на прем'єра і майже весь уряд, зате зберіг право блокувати будь-які їхні рішення. Віктор Ющенко, схоже, так і не помітив, що не він впливав на процеси в державі (зокрема, в системі управління), а радше вони на нього.

РИЗИКИ ФЕДОРОВИЧА

Регіонали прийшли до влади структурованою, організованою і дисциплінованою силою. Вони розглядають перемогу на президентських виборах свого лідера як вирішальний етап у створенні чіткої державної ієрархії. Одними з основних задекларованих цілей донецької еліти було «наведення порядку» та «відновлення вертикалі влади». При цьому в процесі розширення президентських повноважень регіонали не прорахували, що сила системи візьме гору над дисципліною та ієрархією.

Віктор Янукович, обійнявши президентську посаду, почав віддалятися від решти донецьких. Глава держави не припиняє створювати при собі якісь структури влади, наприклад, агентство національних »

ХРОНІКИ ФПГ. Злети й падіння українських олігархів

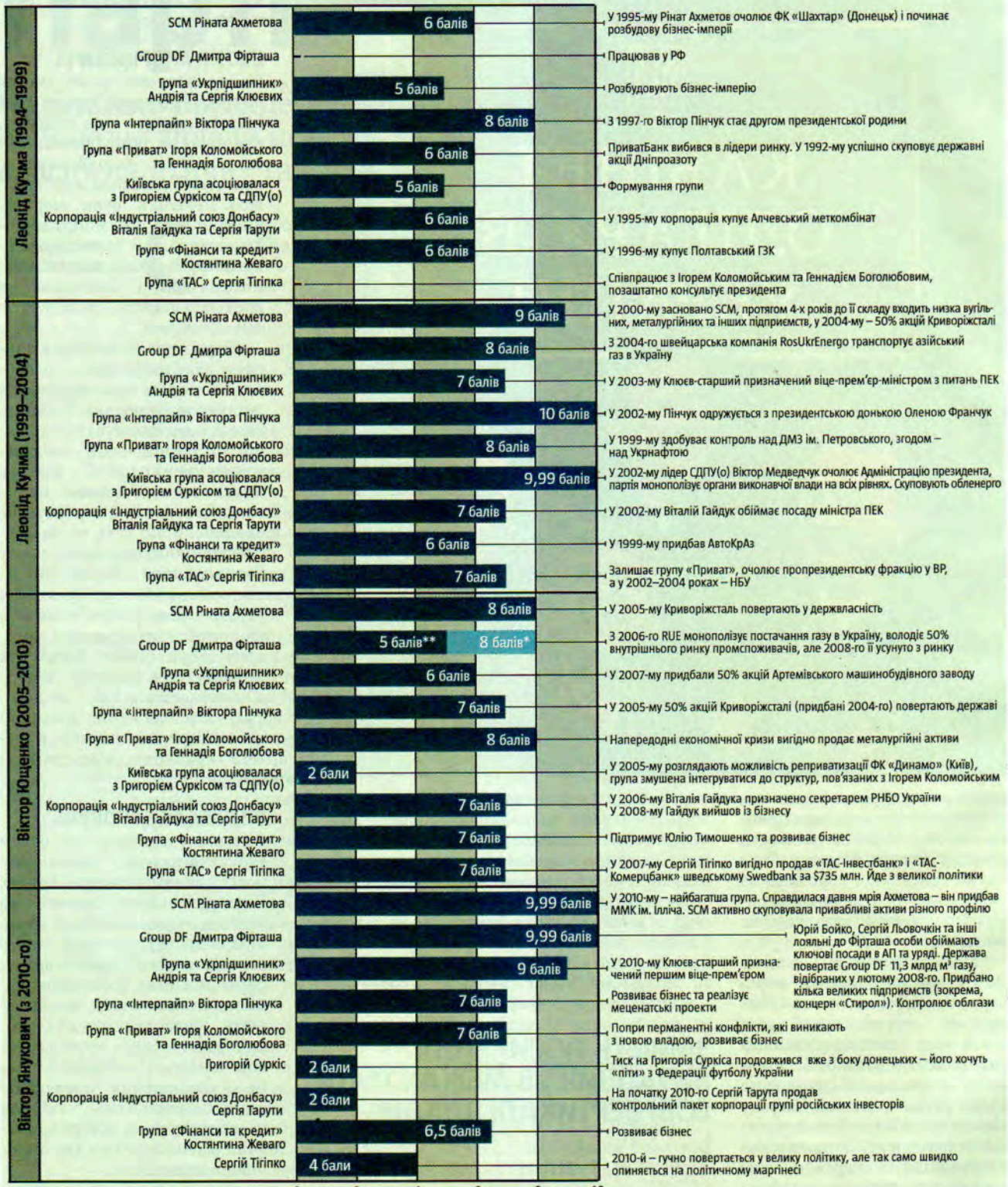

Визначаючи рейтингові бали, ***Тиждень*** керувався такими критеріями:

– ступінь участі ФПГ в приватизаційних процесах

– можливість зв'язуватися напряму з президентом

– наявність представників в органах влади

*До 2006 року
**Після рішень уряду Тимошенко

проектів уже зараз може виступати як самостійний економічний блок. Він зміцнив РНБО України – орган, що давав Леонідові Кучмі змогу «строїти» соратників та опонентів не лише в Кабміні, а й у Верховній Раді. Ну й, звісно, найпоказовіший штрих – скасування політреформи.

Те, що відбувається, означає: замість посилення президента в межах такої собі вертикалі влади насправді спостерігається його віддалення від неї. Вельми показовим у цьому сенсі є листопадове вето Віктора Януковича на Податковий кодекс. У цьому випадку немає значення, що його одразу ж було прийнято й підписано, важлива реакція: ніщо не заважало главі держави обговорити текст документа з прем'єром на будь-якому підготовчому етапі, щоб уникнути непорозумінь... Цього не було зроблено. Виступивши арбітром у конфлікті бізнесу й авторів кодексу, Віктор Федорович, поза будь-яким сумнівом, знову виріс в очах свого електорату. А ось екс-міністр оборони, народний депутат Анатолій Гриценко (який, найімовірніше, в курсі справи) розповів, що президентське вето викликало шок у багатьох донецьких. Таке рішення не відповідає практиці безтурботного й веселого бульдозера, крім того, воно суперечить звичним для регіоналів методам управління.

Чому відбувається посилення влади президента, що це означає і чим може закінчитися?.. Причина та сама: аби вирішувати питання, українській політичній еліті й олігархам потрібен арбітр, сильний і незалежний. А щоб бути сильним і незалежним, він має здебільшого орієнтуватися на джерело своєї влади – виборців, а не на партійних спонсорів. Отже, донецькі, самі того не підозрюючи, заклали в систему неминучий конфлікт інтересів. Щоб Янукович працював, він повинен мати владу, а владу він може мати, якщо хоча б іноді звертатиме увагу на електорат, а не підігруватиме комусь з олігархів (Ахметову, Клюєву, Фірташу та ін.).

Нині спостерігається головний вельми цікавий етап еволюції донецької команди. Хоч як дивно, але тактика бульдозера могла бути і була успішною в межах парламентсько-президентської моделі, яку самі ж регіонали й змели. Зробивши ставку на президента, донецькі замінували власну політичну тактику. Конфлікти всередині команди неминучі. По-перше, олігархи боротимуться за вплив на главу держави. По-друге, самому Віктору Януковичу рано чи пізно доведеться поставити на місце спонсорів (які, до речі, колись були зобов'язані Леонідові Кучмі, а тепер почуваються набагато впевненіше). Одне слово, конфлікти будуть, і вони будуть жорсткими. Причому зовсім не обов'язково, що Віктор Янукович провокуватиме їх, щоб над кимось утвердитися, або, навпаки, власники фінансово-промислових груп стануть вимагати від нього безумовної реалізації своїх інтересів. Також не йдеться про те, буде влада «кращою» чи «гіршою». Просто відновивши модель Кучми, донецькі автоматично наділили свого лідера функціями арбітра... Думаю, незабаром з'ясується, що Партія регіонів «не виправдала надій» і що політична еліта потребує «національного примирення» – не всі олігархи мають донецьку прописку.

Взяти й поділити

На 2011 рік заплановано розчленування НАК «Нафтогаз України», а також розпродаж багатьох інших цікавих об'єктів держвласності

Автор: Юрій Гаврилечко

7 грудня на конференції в Лондоні, організованій The Economist спільно з Фондом «Ефективне управління», Ірина Акімова, перший заступник голови Адміністрації президента, заявила, що на наступний рік заплановано реструктуризацію НАК «Нафтогаз України». Зокрема, передбачається поділ компанії на підприємства з видобутку, розподілу й транспортування газу. Про це, за словами Акімової, говорилося багато місяців, якщо не років, і, враховуючи міжнародні зобов'язання України перед МВФ, цей план має бути імплементований у 2011-му.

ТРУБИ ГОРЯТЬ

До чого може призвести реструктуризація НАК та чи потрібна вона взагалі?.. Світовий досвід ведення бізнесу показує, що корпорації та консорціуми завжди економічно ефективніші й прибутковіші, ніж окремі підприємства. Саме тому в усіх галузях економіки відбувається злиття компаній чи груп компаній у транснаціональні корпоративні конгломерати. Поділ структур відбувається лише за умов, коли всередині старої компанії є лише декілька підрозділів, що приносять прибуток, а всі інші збиткові, або ж коли материнська компанія не в змозі утримувати якісь підрозділи (саме це, скажімо, відбулось із підрозділом Siemens, який займався мобільними телефонами). Отже, чи є підрозділи НАК з видобутку, транзиту й розподілу газу збитковими? Ні. Фінансові проблеми компанії є радше наслідком неефективного та недобросовісного менеджменту. Так, сама ідея реструктуризації Нафтогазу не може бути обґрунтована економічно.

Отже, що саме відбуватиметься під час начебто зміни структури НАК? Перш за все – приватизація надприбуткових структур, які фактично мають монопольні позиції в Україні в певних галузях. Що може завадити приватизації, наприклад, газотранспортної системи України? Лише законодавча норма про неможливість передання ГТС у приватну власність. Проте, беручи до уваги швидкість, із якою парламент ухвалює зміни до Основного Закону, відкоригувати закон звичайний буде набагато простіше.

«Реструктурувати Нафтогаз необхідно, щоб він став прибутковим», – стверджує Акімова. Припустимо, що НАК збиткова не за балансом, а насправді (це малоймовірно, проте уявімо). Тоді після зміни структури державі залишиться, швидше за все, частина компанії із усіма накопиченими борговими зобов'язаннями за попередні періоди, а інша частина буде вкрай цікавим приватизаційним лотом.

Водночас зміна форми власності активів НАК може призвести до суттєвого зростання цін на газ для населення та подорожчання житлово-комунальних послуг. Причому абсолютно неважливо, до рук яких олігархів потраплять частини компанії – українських, російських чи якихось інших. Ціни все одно зростатимуть. Міфи про те, що внаслідок реструктуризації газового монополіста в країні сформується конкурентний газовий ринок, і є чимось фантастичним. Вірогідніше, що Україна отримає класичну монопольну змову між кількома постачальниками суміжних видів товарів, оскільки ніхто не буде подрібнювати Нафтогаз на 50–100 компаній.

При цьому саме платники податків виплачуватимуть борги НАК після реструктуризації, у які компанія влізла в 2005–2010 роках чи-то через непрофесійність топ-менеджерів, чи-то через корупцію. Інакше пояснити наявність збитків у Нафтогазу наразі неможливо. У всьому світі аналогічні компанії прибуткові, й лише в Україні газовий монополіст збитковий. Не варто вірити в дива, особливо в економічні з чудернацькими банкрутствами.

Отже, власне ідею поділу Нафтогазу на кілька компаній не вдається пояснити бажанням поліпшити економічне становище НАК чи її нинішніх (нехай формальних, але все ж таки) власників – українців.

Можливим міжнародним наслідком реалізації ініціативи є поява на базі НАК кількох правонаступників, кожен із яких теоретично отримає змогу вести абсолютно незалежну політику. Через це, наприклад, газові переговори з Росією доведеться починати заново. І не факт, що від цього відносини офіційного Києва та Москви покращаться. Зі свого боку, Євросоюз із більшою пересторогою ставитиметься до України, відповідно, будівництво Південного та Північного потоків пришвидшиться.

РОЗДАЧА СЛОНИКІВ

Взагалі-то, запланований поділ Нафтогазу закономірний лише тому, що і раніше саме за рахунок приватизації прибуткових державних підприємств формувався прошарок українських олігархів та зрідка і – зауважимо – незначною мірою поповнювався бюджет (кошти з якого вельми оперативно проїдались).

Офіційно заявлено, що наступного року уряд планує отримати від продажу держмайна 10 млрд грн надходжень до держбюджету. Приватизаційні лоти майже визначено. Окрім Укртелекому (який ледь не продали 2010-го), з молотка в 2011-му можуть піти Одеський припортовий завод, Криворізький ГЗК окислених руд, Турбоатом, державні пакети акцій енергогенеруючих компаній Дніпроенерго, Центренерго, Західенерго та Донбасенерго, а також Феодосійська суднобудівна компанія «Море», Проектно-конструкторський інститут атомного й енергетичного насособудування. Усі ці об'єкти (продаж яких було заблоковано указом Віктора Ющенка) Фонд держмайна може готувати до приватизації – 10 грудня це дозволив зробити Віктор Янукович.

5 листопада ФДМУ офіційно розпочав підготовку до продажу 61,58% акцій авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України», номінальна вартість яких дуже цікава – 63,44 млн грн. Майже одночасно Мінекономіки запропонувало приватизувати АНТК ім. Антонова, Харківський електромеханічний завод, Ровенькиантрацит і Свердловантрацит – відповідна ініціатива навіть оформлена як законопроект. Додатково планують продати: Національний виставковий центр України, виробниче об'єднання «Київприлад», спеціальне виробництво держпідприємства «Завод «Арсенал», готель «Спорт», центральну навчально-тренувальну базу «Льодовий стадіон» (це все столичні об'єкти), державне науково-виробниче підприємство «Об'єднання «Комунар» (Харків) і навіть... метрополітени. На рівні уряду обговорюється можливість офіційного виведення з держвласності теплоелектроцентралей, майнових комплексів підприємств авіаційної промисловості й аеропортів. Усі об'єкти привертають неабияку увагу, а отже, наївно сподіватись на прозорий продаж і забезпечення доступу до аукціонів усіх зацікавлених інвесторів. Більшість слоників, що залишилися в держвласності, найімовірніше, роздадуть своїм вже 2011-го.

КНИГАРНЯ

History of Art at Ye Bookstore

Looking at art history from a fresh perspective*

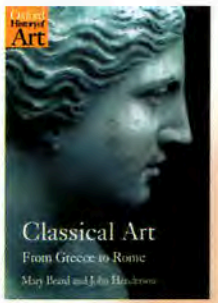

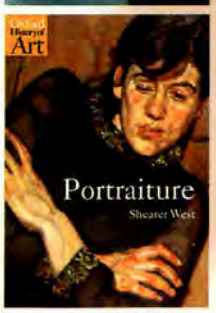

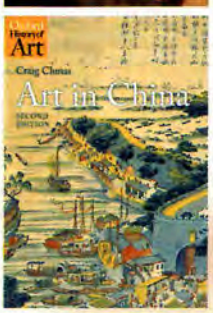

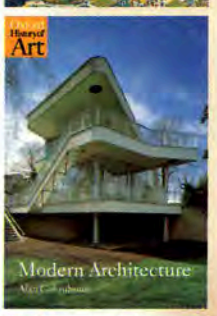

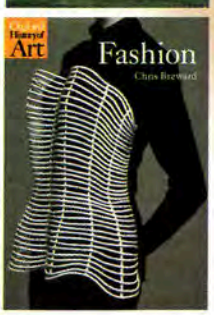

м. Київ
вул. Лисенка, 3
тел.: (044)235-88-54

*Історія мистецтва в Книгарні «Є»

Свіжий погляд на історію мистецтва

www.book-ye.com.ua

Київські зв'язкові албанських наркобаронів

Під дахом МВС України бандитам роздавали посвідчення правоохоронців?

Автори: **Андрій Лаврик, Богдан Буткевич**

В епіцентрі скандалу опинилося Міністерство внутрішніх справ України: під дахом (у прямому сенсі слова) відомства діє громадська організація «Міжнародна поліцейська корпорація громадської безпеки» (МПКГБ), у лавах якої донедавна перебувала людина, причетна до міжнародної злочинності. Йдеться про Насера Кельменді, громадянина Боснії і Герцеговини, якого влада кількох балканських країн підозрює в контрабанді, шахрайстві, фінансуванні тероризму, замахах на вбивства, торгівлі наркотиками та людьми. В українському МВС ***Тижню*** повідомили, що збентежені звісткою про таке «сусідство» й проводять із цього приводу одразу дві службові перевірки. Представники Міжнародної поліцейської корпорації заявили, що Кельменді – чесний бізнесмен, який став жертвою «добре профінансованої інформаційної кампанії». Своєю чергою, ***Тиждень*** спробував з'ясувати, хто такий Насер Кельменді й хто стоїть за МПКГБ.

КІМНАТА НА БОГОМОЛЬЦЯ, 10

Скандал навколо «Міжнародної поліцейської корпорації громадської безпеки» розпочався з подачі українського бюро Інтерполу, лист якого до керівництва МВС України просочився в пресу. У ньому повідомляється, що 19 жовтня в Чорногорії під час обшуку підданого Боснії і Герцеговини Насера Кельменді місцеві поліцейські вилучили посвідчення підполковника Міжнародної поліцейської корпорації та сертифікат на орден «На знак великої пошани», виданий цією організацією. За інформацією з офіційного інтернет-сайта МПКГБ, ним нагороджують «за особисті здобутки у справах збереження громадської безпеки громадян в Україні та за її межами». До речі, таку саму нагороду від «міжнародних поліцейських» 23 листопада отримав Віктор Плакіда, в.о. постійного представника президента України в Кримській автономії.

Якщо постпред Віктора Януковича в Криму хоча б теоретично може бути дотичним до захисту громадської безпеки, то присутність Насера Кельменді в

ХИТРОСПЛЕТІННЯ

Албансько-українська «поліцейська» корпорація

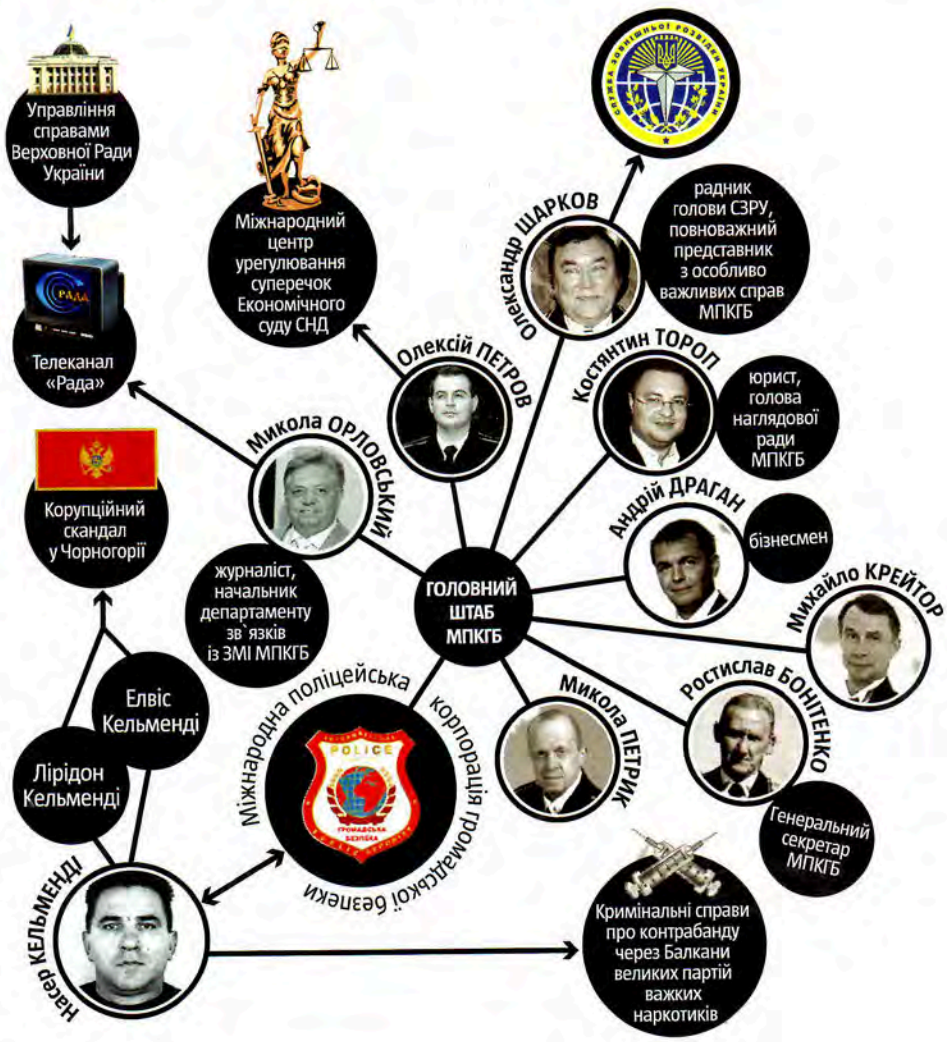

Міжнародній поліцейській корпорації, зважаючи на висунуті йому на батьківщині обвинувачення, м'яко кажучи, дивує.

«Згідно зі статутом нашої організації її членом може стати будь-який раніше не судимий повнолітній резидент або нерезидент України, що поділяє статутні цілі організації та може сприяти їх реалізації, – пояснив ***Тижню*** Костянтин Тороп, голова наглядової ради МПКГБ. – А саме допомагати службам внутрішніх справ і спеціального призначення в підтриманні суспільної безпеки в усіх її аспектах». Пан Тороп підтвердив, що Насер Кельменді був членом Міжнародної поліцейської корпорації. «6 жовтня його членство в організації було анульовано, про що видано відповідний указ, – зазначив голова наглядової ради. – Однак не в зв'язку з тим, що Кельменді підозрюється у скоєнні якихось злочинів – це визначатиме тільки суд». Утім, чому таки Насера Кельменді виключили з лав МПКГБ за 13 днів до його зустрічі з чорногорськими поліцейськими, Тороп лише сказав: «Просто так вийшло».

Щоправда, головною причиною обурення Інтерполу став не сам факт наявності на руках у Кельменді ксиви МПКГБ, а місце реєстрації Міжнародної корпорації поліцейських: Київ, вул. Богомольця, 10, корп. 5. Комплекс будівель на Богомольця, 10 належить Міністерству внутрішніх справ України. «Річ у тім, що міністерство має кілька госпрозрахункових підприємств, які надають у безоплатну оренду площі, що пустують, – пояснив Костянтин Тороп. – Саме тому такою площею стала кімната в одному з корпусів МВС. Підкреслю: це жодним чином не означає будь-якої афіляції з міністерством». Невідомо, скільки ще «лівих» контор орендують на Богомольця, 10 кімнати під офіси, але тільки одна з приватною формою власності зазначає цю адресу як офіційну – Міжнародна корпорація поліцейських.

БАЛКАНСЬКИЙ «ДОН»

Підполковник Міжнародної поліцейської корпорації громадської безпеки Насер Кельменді народився в Косові 53 роки тому. Офіційно він є власником готелю Casa Grande й мережі АЗС у Боснії і Герцеговині, куди переселився з Пріштіни після громадянської війни в колишній Югославії. Неофіційно його називають доном балканської мафії. У звіті кримінальної поліції Сербії «Стан організованої злочинності у Косові» стверджується, що родина Кельменді контролює на Балканах контрабанду тютюну, наркотрафік, торгівлю зброєю та людьми. Стосовно Кельменді та його синів Елвіса і Лірідона правоохоронці Сербії й Боснії і Герцеговини порушували кримінальні справи 13 разів, але жодного разу албанці не постали перед судом. Місцева преса стверджує, що завдяки корупційним зв'язкам у вищих ешелонах влади.

У 2007-му Насером Кельменді вкотре зацікавилася боснійська поліція. Правоохоронці намагалися довести, що той причетний до поставок зброї Армії визволення Косова (воєнізоване терористичне угруповання) та вбивства колишнього албанського польового командира Раміза Делаліча. Однак безрезультатно.

Улітку цього року про Кельменді згадала поліція Сербії. Розслідуючи справу про контрабанду в Європу понад 2 тонн колумбійського кокаїну, правоохоронці з'ясували, що ймовірний організатор транзиту партії наркотиків – сербський кримінальний авторитет Дарко Сарік – переховувався в Сараєві (Боснія і Герцеговина), притулок йому надала родина Кельменді. Прикметно, що в цей самий період у межах між- »

народної операції українські спецслужби перехопили в Одесі понад 700 кг кокаїну **(див. *Тиждень*, № 30, 2010)**. Не можна виключати, що балканські й українські трафікери певним чином пов'язані.

У середині жовтня сербська поліція перехопила 120 кг героїну, який транзитом із Туреччини везли до Західної Європи, і знову правоохоронці припустили, що до контрабанди причетний Насер Кельменді. Водночас він став фігурантом корупційного скандалу по інший бік кордону – в Чорногорії. Поліцейське розслідування виявило, що сини Кельменді Елвіс і Лірідон незаконно отримали громадянство цієї країни. У межах кримінальної справи було арештовано голову каторського відділку МВС Чорногорії Світозара Поповіча та його підлеглу Ксенію Мітровіч, які видали албанцям паспорти. Газета Vijesti пише, що цьогоріч поліція Чорногорії вже затримувала Насера Кельменді – він ніс через кордон незадекларовані €500 тис., однак його відпустили на вимогу керівництва Агентства національної безпеки цієї країни. 19 жовтня, коли його затримали знову, Кельменді намагався «відбитися» посвідченням підполковника Міжнародної поліцейської корпорації, яка базується в Україні.

Поліція перехопила **120 кг** героїну, правоохоронці припустили, що до контрабанди причетний Насер Кельменді

ДИВНА КОРПОРАЦІЯ

ГО «Міжнародна поліцейська корпорація громадської безпеки» заснована 15 червня (за іншими даними – 4 липня) 2005 року Костянтином Тороп ом і Володимиром Карасиком. Згодом останнього в складі засновників змінив Ростислав Бонітенко, який фігурує як генеральний секретар МПКГБ. Докладнішої інформації про нього знайти не вдалося. Костянтин Тороп, голова наглядової ради, більш відкритий. Він народився 1978 року в місті Сєвєроморск–7 Мурманської області (РФ), школу закінчив у Заозерську (теж на Мурманщині), але вищу освіту здобув уже в Україні – у Миколаївському гуманітарному інституті Українського державного морського університету (спеціальність – «юрист»). У 2006-му захистив кандидатську в Київській політехніці за спеціальністю «міжнародне право». Входить до складу співзасновників ТОВ «Висоцький і партнери», «Нью маркетс інтернешнл інвест» і фірми «Бріз». Під номером 38 фігурує в рекомендованому списку посередників Міжнародного центру з врегулювання суперечок Економічного суду Співдружності незалежних держав. Має кілька нагород, щоправда, недержавних, здебільшого церковних, зокрема орден Преподобного Іллі Муромця, який йому вручили в УПЦ МП.

До головного штабу Міжнародної поліцейської корпорації входить також такий собі Микола Орловський. Згадку про нього вдалося знайти в документах Держкомісії з питань телерадіомовлення як про керівника Дирекції телерадіопрограм Верховної Ради України. Наскільки відомо, парламентським телеканалом «Рада» він керує досі.

МПКГБ БІЛЬШЕ СКИДАЄТЬСЯ НА КЛУБ ЗА ІНТЕРЕСАМИ, ЩО НАДАЄ ПЕВНОЇ СТАТУСНОСТІ Й ДОТИЧНОСТІ ДО ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУР І СПЕЦСЛУЖБ

Цьогоріч поліція Чорногорії вже затримувала Кельменді – він перевозив через кордон незадекларовані **€500 тис.**

Але найцікавішим із публічних персон корпорації є 65-річний Олександр Шарков. Він такий відкритий, що має власну сторінку у «Вікіпедії». «Генерал-полковник МПКГБ», за його офіційною біографією, з 1980-го аж до розпаду СРСР працював у Комітеті державної безпеки Радянського Союзу, з січня 1993-го по липень 1995-го очолював Головне управління розвідки Служби безпеки України, у 2001–2004 роках був радником секретаря РНБО, а нині – радник голови Служби зовнішньої розвідки України й водночас повноважний представник з особливо важливих справ МПКГБ.

Згідно зі статутом Міжнародної поліцейської корпорації ключовим її завданням є сприяння органам влади в гарантуванні громадської безпеки. МПКГБ за час свого існування презентувала кілька акцій у цьому напрямку. Зокрема, у 2006-му на прес-конференції в Києві оголосили про початок патрулювання вулиць країни разом із членами Українського союзу кікбоксінгу. Однак, окрім публічних презентацій, про діяльність МПКГБ майже нічого невідомо.

Чисельності своїх членів корпорація не розголошує, проте підкреслює, що здебільшого це нинішні й колишні службовці силових структур. На її офіційній сторінці в Інтернеті стверджується, що крім центрального офісу в Києві вона має філії в семи регіонах: у Луганській, Донецькій, Миколаївській, Одеській і Львівській областях, а також в АРК. Однак тільки Миколаївське, Кримське та Львівське представництва надають інформацію хоча б про своє керівництво. Свій міжнародний статус МПКГБ підтверджує філіалами в Італії, Іспанії, Франції, Австрії, Чехії, Угорщині, Вірменії, Азербайджані та Дагестані (РФ). Але дані щодо кількості учасників «міжнародної корпорації» поза межами України, керівництва представництв або будь-які інші «паролі» та «явки» не вказуються.

Українські ЗМІ з'ясували, що Міжнародна поліцейська корпорація видає своїм членам автомобільні номери за абревіатурою МГБ – такі красуються десь на півтори сотні престижних іномарок. І це дивує, оскільки видавати держномери, як «круті», так і для простих смертних, мають право лише органи внутрішніх справ (а речники МВС і МПКГБ будь-яку афільованість заперечують). Крім того, на сайті миколаївського представництва корпорації стверджувалося, що посвідчення МПКГБ мають силу посвідчень правоохоронця (за законом це нісенітниця). Ураховуючи також те, що Міжнародна поліцейська корпорація присвоює своїм членам звання на кшталт військових чи міліцейських і нагороджує орденами, МПКГБ більше скидається на клуб за інтересами, що надає певної статусності й дотичності до правоохоронних структур і спецслужб. Найімовірніше, не безкоштовно.

© superheroes.ua

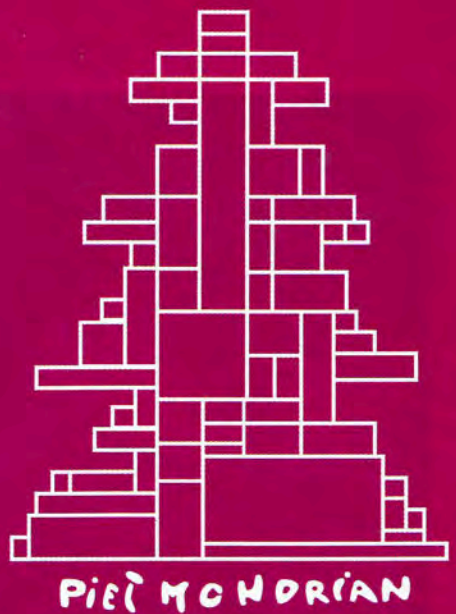

З Новим Роком
та Різдвом Христовим!

Фелліні
ресторан

Працюємо для Вас 24 години на добу

м. Київ, вул. Городецького, 5
Телефон: **279-5462, 279-6822**
у житті — як у кіно...

ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК

МЕДВІН: КНИЖКОВИЙ МИКОЛАЙ

В ПРОГРАМІ:

23 грудня

Нагородження переможців XII Всеукраїнського рейтингу "КНИЖКА РОКУ"

"Книжка і кухня", "Книжка і образотворче мистецтво", "Книжка і кіно", "Книжка і театр", "Книжка і музика", "Книжка і Інтернет"

Куратори культурної програми ярмарку - Брати Капранови

Українські книги за цінами видавництв

25 грудня
- ДЕНЬ ДИТЯЧОЇ КНИГИ

Генеральний спонсор:
ІВЧЕНКО ПРОГРЕС

2010
23 - 25
ГРУДНЯ
КИЇВ

ЕКСПОЦЕНТР "СПОРТИВНИЙ"
вул. Фізкультури, 1
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

УПОРЯДНИК:
ВИСТАВКОВА КОМПАНІЯ "МЕДВІН"
Тел./факс: +380 44 501-03-42.
E-mail: mail@medvin.kiev.ua
www.medvin.kiev.ua

ІНФОРМАЦІЙНІ СПОНСОРИ:
ДЕНЬ · ДРУГ ЧИТАЧА · ВВ · 24 · КРИПИКА • КЛУТУКА · Буквоїд · АРТ ВЕРТЕЛ · газета по-українськи · 2000 · газета по-киевски · НАШЕ РАДІО · СТІНА · Тиждень · ГЛАВРЕД · країна · радуга · NOSTALGIE 99FM · Gala radio · интерфакс-УКРАИНА · <МЕТА>

ВИСТАВКИ МЕДВІН

Казус Нобеля

Історія з присутністю чи відсутністю представників України на щорічній церемонії вручення Нобелівської премії миру засвідчила недолугість зовнішньої політики України

Автор:
Дмитро Калинчук

Рішення про вручення Нобелівської премії миру китайському дисидентові Лю Сяобо «за тривалу ненасильницьку боротьбу за фундаментальні права людини в Китаї» сприйняли у світі неоднозначно. МЗС КНР заявло, що нагорода Лю Сяобо суперечить нобелівським принципам, бо той перебуває за ґратами за порушення китайських законів, тож зміцненню миру й дружби (мета премії) це нагородження аж ніяк не сприяє. У Піднебесній також заявили, що такий крок може зашкодити двостороннім відносинам Китаю та Норвегії. Натяк був більш ніж прозорий. Усі країни, які не підтримали факту відзначення премією миру дисидента (чи радше злякалися погіршення взаємин із КНР), вирішили не посилати на церемонію своїх послів. Товариство зібралося ще те: Афганістан, В'єтнам, Венесуела, Єгипет, Ірак, Іран, Казахстан, Колумбія, Куба, Марокко, Пакистан, Саудівська Аравія, Сербія, Туніс, Філіппіни, Росія.

І ВДОМА, І В ШЛЮБІ

Україна також мала намір приєднатися до цієї «веселої компанії». Найцікавішим виявилося пояснення демаршу, озвучене директором департаменту інформаційної політики МЗС України Олегом Волошиним: мовляв, посол України в Норвегії Олександр Цвєтков у день вручення нагороди мав перебувати в Києві на координаційній нараді керівників дипломатичних представництв. Міністр закордонних справ Костянтин Грищенко стверджував, що політичної складової це рішення української влади не містить. Однак швидко з'ясувалося, що дата наради послів була призначена вже після того, як стало відомо, кому присуджено нагороду. З'ясувалося також, що Китай письмово рекомендував послові України утриматися від участі в церемонії.

Рішення України не надсилати свого представника на вручення викликало жорстку реакцію керівництва Євросоюзу: «Основні цінності є базою для нашого партнерства. Ми розчаровані, що час від часу наші партнери не поділяють цих цінностей». Заступникові голови Адміністрації президента Ганні Герман прямо на ході доводилося вигадувати виправдання для свого керівництва. Наприклад, що нікхто з представників влади не отримав запрошення на церемонію вручення Нобелівської премії і що Україна в дуже широкому складі відвідає цей захід, коли лауреатом стане українець.

МИРНІ ПЕРСПЕКТИВИ. Цього року премію миру отримав китайський дисидент Лю Сяобо. У 2005-му на неї висували Віктора Ющенка. Треба визнати – то була прикра помилка. У сьогоднішній і навіть завтрашній Україні, на жаль, немає особистості, яка могла б претендувати на Нобелівську премію миру

Напередодні вручення премії МЗС заявило, що Україна залишиться «і вдома, і в шлюбі»: посла не відряджатиме, проте участь у церемонії візьме. Українського посла замінила перший секретар посольства в Осло Ірина Білорус.

ТІНЬ ДРАКОНА

Київ справді не зацікавлений псувати відносини з Пекіном, які стали особливо тісними після недавнього візиту Януковича до Китаю. Під час відвідин президентом Піднебесної обговорювалося чимало важливих спільних проектів: будівництво залізниці від аеропорту «Бориспіль» до Києва, спорудження парогазової гідроелектростанції в Криму, спільна розробка шельфу Чорного моря тощо. Загальна вартість укладених угод становить не менш ніж $4 млрд. Проте не варто їх переоцінювати. На думку експертів, більшість підписаних Януковичем документів – це лише меморандуми про наміри без певних домовленостей і термінів реалізації. Дещо цікавішою для української сторони

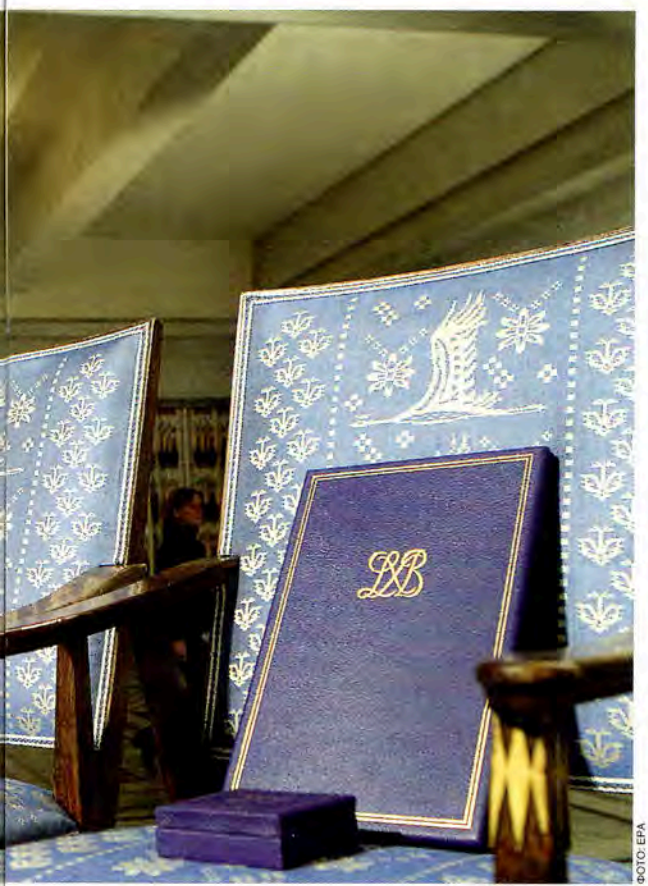

ФОТО: ЕРА

була угода про надання нашій країні позик на суму $8 млрд. Утім, ці суми не є для України критичними. Ба більше, Китай не Росія, й, на відміну від неї, прагматична Піднебесна не кинеться розривати відносини з усіма державами, що підтримали присудження гнаному китайцеві Нобелівської премії миру.

Отже, недоречно вести мову лише про китайський чинник в обраній Києвом позиції (ніякої політики, просто посла в Осло не буде). Вочевидь, українська влада прагнула підіграти водночас кільком державам-партнерам.

НОГА МОСКВИ

Багато знаків свідчить про те, що рішення не відправляти посла на церемонію вручення премії миру продиктоване бажанням української влади йти в ногу з Росією. Таку думку підтверджує навіть схожість позицій українського і російського МЗС: обидва запевняють світ, що їхнє рішення не політичне. Просто послів у той момент в Осло не буде.

Відносини України з Росією останнім часом варто було б назвати дивними. З одного боку, офіційний Київ усіляко демонструє відмову від риторики часів Ющенка і запевняє Москву в тісній довічній дружбі. З іншого, Україна заходилася реалізовувати проекти, за які російські ЗМІ називали Ющенка ледь не русофобом. Наприклад, наша держава вже розвернула в аверсному напрямку нафтогін Одеса – Броди і погнала нафту до Білорусі. І ще невідомо, чи відмовиться вона від подальшого транспортування нафти цим напрямком через видиме замирення президентів Лукашенка та Мєдвєдєва. Моральна підтримка Росії з боку України була б на цьому тлі вкрай доречною піар-акцією.

Москві сваритися з Пекіном аж ніяк не вигідно. Китай стає головним ринком для російських нафти й газу. Тільки під час зустрічі президента РФ з прем'єром Піднебесної 24 листопада цього року було заявлено про укладення нафтових контрактів на $8,5 млрд. Восени 2009-го було прийнято стратегічну програму двосторонньої співпраці до 2018 року, згідно з якою має бути реалізовано 205 спільних проектів переважно з видобутку корисних копалин на території Росії з подальшою їх переробкою у КНР. Експерти недарма говорять, що Росія повільно перетворюється на сировинний придаток Китаю. І на відміну від України Китай завжди може відмовитися від російських послуг.

ТИ Ж МЕНЕ ПІДМАНУЛА...

Проте деякі групи впливу всередині української влади розуміють, що бажання крокувати в ногу з Росією не варте погіршення міжнародного іміджу України, особливо після того, як Захід прийняв нас в інтерпретації Януковича і К°.

ЗМІНИТИ РІШЕННЯ УКРАЇНСЬКУ ВЛАДУ ЗМУСИЛА І ЖОРСТКА РЕАКЦІЯ КЕРІВНИЦТВА ЄС

Рішення українського МЗС таки взяти участь у врученні Нобелівської премії свідчить про те, що ані прихильність Китаю, ані бурчання Росії не переважили можливих іміджевих втрат у разі відсутності представників України на церемонії. Тривалі виправдання МЗС та Адміністрації президента вказують на те, що рішення щодо участі в церемонії змінили в останню мить.

Навряд чи владу налякав галас, який здійняли українські й закордонні ЗМІ. Проте цілком імовірно, що це змусило глибоко замислитися ту частину українського бізнесу, для якої сприятливі відносини з країнами Європи та США мають першочергову цінність. А це давні відвідувачі економічного форуму в Давосі, який має відбутися вже в січні 2011-го, Віктор Пінчук та Рінат Ахметов. Саме на Заході зосереджені найбажаніші ринки збуту продукції їхніх заводів.

Вочевидь, змінити рішення українську владу змусила і жорстка реакція керівництва ЄС. Київ явно поставили перед вибором: або ви з нами (себто з ЄС), або плани України щодо безвізового режиму з Європою ризикують залишитися сукупністю намірів. І тоді ламаного шага не будуть варті всі «євроінтеграційні» переговори президента Януковича з керівництвом ЄС.

Взагалі вся ця історія демонструє надзвичайну слабкість української зовнішньої політики. Заступник генерального директора Центру імені Разумкова Валерій Чалий робить невтішні висновки: «Перше – не дуже грамотно організована інформаційна складова забезпечення зовнішньої політики. Друге – цей епізод показав реальну відсутність стратегії у зовнішній політиці України».

Влада слабко уявляє собі, чого хоче від світу. Як наслідок, Україні бракує чіткої політичної позиції та стратегії дій у міжнародній політиці. Влада продовжує виставляти Україну на посміховисько: діє за принципом «і вашим, і нашим» та міняє рішення в останній момент в інтересах груп впливу як всередині країни, так і зовні. А отже, «казус Нобеля» в нашій зовнішній політиці трапляється не востаннє.

Продовження на стор. 34

Нобелівський мораторій

Чи отримає Україна колись свою премію

Автор: **Дмитро Сімонов**

Окрім традиційних звитяжців Нобелівської премії – США та Європи – протягом останнього десятиліття свої перші в історії «нобелі» отримали такі країни, як Перу, Іран, Туреччина, Бангладеш, Кенія та Гана. України в цьому переліку немає. Фізик Георгій Харпак, останній нобелівський лауреат, пов'язаний із нашою країною, був відзначений премією 1992 року. Щоправда, отримав він її як громадянин Франції. Вчений, що займався створенням детекторів елементарних часток, помер цього вересня у віці 86 років.

У Корнельському університеті нині працює почесний професор Роальд Гофман, який народився на Львівщині в Золочеві 1937 року, а 1981-го здобув Нобелівську премію в галузі хімії, будучи громадянином США. Українська земля народила ще кількох Нобелівських лауреатів, проте це ще давніша історія.

ВИПРОБУВАННЯ ЧАСОМ

Не виключено, що хтось із українських вчених отримає премію за відкриття, які було зроблено раніше. Адже іноді дослідникові десятиліттями доводиться очікувати визнання своїх заслуг. Найближчий приклад – цьогорічний лауреат із фізіології та медицини Роберт Едвардс, який уперше успішно здійснив штучне запліднення ще наприкінці 1970-х років.

На думку українських науковців, поміж вітчизняних фізиків на Нобелівську премію може претендувати академік НАН України Ігор Янсон. У 1970-х він відкрив явище мікроконтактної спектроскопії, працюючи у Фізико-технічному інституті низьких температур ім. Б. І. Вєркіна в Харкові. Сьогодні 72-річний вчений завідує відділом мікроконтактної спектроскопії ФТІНТ. Його заступник, провідний науковий співробітник інституту, доктор фізико-математичних наук Юрій Найдюк розповідає, що, за неофіційною інформацією, у 1980-х роках Янсона висували на Нобелівську премію. За його словами, пан Ігор є одним із найвідоміших українських фізиків за кордоном. Його наукові заслуги були відзначені численними нагородами включно з Державною премією України, премією Фонду Олександра фон Гумбольта та премією Європейського фізичного товариства. Остання для цілої низки фізиків стала передвісницею Нобелівської. Так було у випадку з уродженцем Білорусі Жоресом Алферовим, відкривачами фулеренів Гарольдом Крото та Річардом Смоллі, а також цьогорічними лауреатами Андрєєм Геймом та Костянтіном Новосьоловим.

НИНІ В УКРАЇНІ МАЙЖЕ НЕМАЄ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЯКІ МАЛИ БИ ВПЛИВ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

НАДІЯ НА ІМПОРТ ПРЕМІЙ

Прогресивне наукове товариство одностайно констатує той факт, що нині здійснити дослідження, варті Нобелівської премії, у стінах жодного вітчизняного інституту практично неможливо. «Шансів на це немає. В Україні відсутня фундаментальна наука. Сьогодні практично немає досліджень (за поодинокими винятками), які мали б якийсь вплив або репутацію на міжнародному рівні», – так окреслює ситуацію в медико-біологічній галузі Олексій Верхратський, один із найцитованіших українських вчених у світі, професор нейрофізіології в Школі біологічних наук Манчестерського університету.

«Ні про яку Нобелівську премію в галузі економіки не може йтися на сучасному етапі розвитку України», – переконаний Павло Прокопович, старший економіст Київського економічного інституту, кандидат фізико-математичних наук та PhD з економіки. Економічна наука в Україні суттєво відстає від світових стандартів насамперед через історичні особливості розвитку цієї галузі в Радянському Союзі. За словами Прокоповича, вітчизняна наука

ЛАУРЕАТИ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ, КОТРІ НАРОДИЛИСЯ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Ілля Мечников
1845–1916
с. Іванівка, Харківська губернія (нині с. Мечникове, Харківська обл.)
1908 рік
Медицина та фізіологія
На знак визнання його робіт з вивчення імунітету

Шмуель Йосеф Агнон
1888–1970
м. Бучач, Австро-Угорщина (нині м. Бучач, Тернопільська обл.)
1966 рік
Література
За самобутню оригінальну прозу, навіяну мотивами життя єврейського народу

Роальд Гофман
Народився 1937-го
м. Золочів, Польща (нині Львівська обл.)
1981 рік
Хімія
За розробку теорії протікання хімічних реакцій

потребує докорінного реформування: необхідно ліквідувати Академію наук, об'єднати під одним дахом університети та дослідні інститути, як це зроблено в усьому світі, й надати університетам більшу автономію. Власне, ці переконання поділяють, мабуть, усі опоненти пострадянської наукової системи в нашій країні.

Натомість поміж економістів світового рівня чимало українців за походженням. Так, на думку Юрія Городніченка, який викладає у Каліфорнійському університеті в Берклі, на Нобелівську премію з економіки можуть претендувати Грегорі Менк'ю та Джеймс Потерба. 52-річний професор Гарвардського університету Грегорі Менк'ю народився в сім'ї українців у Трентоні, Нью-Джерсі. У широких економічних колах він відомий як автор двох підручників: «Макроекономіка» та «Принципи економіки», що перекладені 17 мовами й видані загальним тиражем понад 1 млн примірників. За президентства Джорджа Буша-молодшого Менк'ю очолював Раду економічних консультантів. Джеймс Потерба – професор економіки з Массачусетського технологічного інституту (з цим закладом так чи інакше пов'язані імена 76 нобелівських лауреатів включно з п'ятьма економістами). Його предки – українці. З 2008 року він очолює Національне бюро економічних досліджень США. Як науковець пан Потерба відомий «податковими» дослідженнями: як оподаткування впливає на прийняття економічних рішень компаніями та домогосподарствами.

ДЕРЖАВИ, ЩО ДАЛИ СВІТУ НАЙБІЛЬШЕ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ

США
236

Німеччина
90

Велика Британія
78

Франція
52

Швейцарія
17

** Кількість лауреатів, які народилися на сучасній або колишній території країни. Один лауреат може водночас бути зарахований більш ніж до однієї держави. Джерело: http://nobelprize.org*

Водночас Іван Русин, професор відділу екологічних наук та інженерії Університету Північної Кароліни, переконаний, що протягом найближчих десяти років на Нобелівську премію претендуватимуть українські дослідники, які успішно працюють за кордоном.

Показовим є приклад винахідників графену Гейма та Новосьолова, російських учених, які вже тривалий час мешкають у Британії, а дослідження своє провели в Манчестерському університеті. Їхня перемога змусила росіян згадати про потужну наукову «російську школу», найкращі представники якої виїжджають із країни. Адже як слушно зазначив Новосьолов: «В Англії я зрозумів, що протягом шести місяців там можна зробити те саме, що в Росії протягом 10 або 20 років».

САМОГО ТАЛАНТУ ЗАМАЛО

Серед країн, представники яких отримали Нобелівську премію з літератури за останні три десятиліття: Перу, Нігерія, Колумбія, Мексика, Сент-Люсія (острівна держава з населенням близько 170 тис. осіб) – держави далеко з не найкращими економічними чи соціальними показниками. Тому, здавалося б, є дуже талановитий письменник – і країна не сьогодні-завтра запише в свій актив Нобелівську премію. Проте, як виявляється насправді, і тут позиція держави відіграє вагому роль.

На Нобелівську премію, як відомо, висували Ліну Костенко. Претендентом на «нобеля» був Юрій Андрухович, утім, є думка, що в останньому випадку спроба була передчасною. Ще одним можливим кандидатом називають майстра психологічної прози Валерія Шевчука.

«Поетів рівня Ліни Костенко у світі одиниці, – каже літературознавець В'ячеслав Брюховецький. – Проте її не знають за кордоном, бо немає не тільки конгеніальних, а й навіть просто хороших перекладів». Однак вкотре доводиться констатувати, що Україна як держава ще, по суті, й не починала популяризувати свою культуру у світі. У цьому напрямі суцільні руїни.

РОЗВИВАТИ НАУКУ

Один із відповідальних працівників Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова вважає, що кількість Нобелівських премій не показник для країни: «Наука робиться і в нас, хоча фінансування самі знаєте яке». Мовляв, для того самого славнозвісного графену теоретичні розрахунки робилися на замовлення в українському інституті, і в нас теж були видатні фізики, що залишилися без премії, хоча, поза сумнівом, заслуговували на неї. Але реальність полягає в тому, що протягом довгої історії Нобелівської премії вона вперто оминає Україну. Дивним чином на це вказують насамперед ті вчені, які змогли вирватися з-під опіки українських академій наук. Можливо, варто ігнорувати їхню позицію, бо вони з якоїсь причини не люблять своєї Батьківщини чи погано ставляться до керівництва НАН? Чи, може, краще припинити ховатися за авторитетом вчорашніх гігантів науки, забути заїжджену пісню про те, що «танки наши быстры», і для початку визнати як факт гірку істину про катастрофічний стан та перспективи нашої науки.

Зельман Абрахам Ваксман
1888–1973
с. Нова Прилука, Чернігівська обл.

1952 рік
Медицина та фізіологія

За відкриття стрептоміцину, першого антибіотика, ефективного при лікуванні туберкульозу

Саймон Кузнець
1901–1985
м. Харків

1971 рік
Економіка

За емпірично обґрунтоване тлумачення економічного зростання, яке привело до нового, глибшого розуміння як економічної та соціальної структур, так і процесу розвитку

Георгій Харпак
1924–2010
Дубровиця, Польща (нині Рівненська обл.)

1992 рік
Фізика

За винайдення та розвиток детекторів часток, зокрема пропорційної камери

На четвертий термін

Білоруські виборці слідом за Москвою 19 грудня визнають безальтернативність Аляксандра Лукашенка на посаді лідера країни

Автор:
Зміцер Панямонав, Білорусь

19 грудня чинного президента Білорусі Аляксандра Лукашенка, найімовірніше, учетверте оберуть главою держави. Таке «політичне довголіття» стало можливим після того, як 1996 року за його ініціативою провели референдум. Тоді було змінено Конституцію – знято обмеження кількості президентських термінів, які може обіймати одна людина. Щоправда, і результати цього референдуму, і всі його наступні «елегантні перемоги» на виборах не визнали легітимними ОБСЄ та світова спільнота (як і всі вибори білоруського парламенту). Але це президента хвилювало мало, принаймні на словах.

ЧУДОВА ДЕСЯТКА

Цей рік став найурожайнішим в історії незалежної Білорусі на кандидатів у президенти, яких зареєстрували аж десять. На думку політолога Аляксандра Класковського, явно проросійськи орієнтованими з них можна назвати поета Уладзіміра Някляєва, дипломата Андрея Саннікава, юриста Дзмітрия Уса та економіста Віктара Цярешчанка. До умовно проросійських зарахував експерт й економіста Ярослава Раманчука. При цьому політолог каже, що за ними не треба неодмінно вбачати «руку Кремля»: «Коли вони й використовують проросійську риторику, це не означає апріорі якісь проекти, якими керують саме з Росії. Крім того, якщо тут навіть і беруть участь певні російські особи, то це не є автоматично свідченням того, що це прокремлівський кандидат. Як кажуть, Кремль має багато веж, а Росія ще багатоплановіша».

Ще чотирьох кандидатів – націоналіста Ригора Кастусьова, екс-націоналіста Алеся Міхалевіча, інженера Віталя Римашевського та екс-військового Мікалая Статкевіча – умовно можна назвати самостійниками. Ну й, поза сумнівом, у виборах бере участь Аляксандр Лукашенка, котрий керує країною з 1994 року. Заглиблюватися в його біографію немає сенсу, варто лише зазначити, що з 2002-го він вісім разів гучно заявляв, що вже «наївся» влади.

Якщо під час попередніх виборів-2006 білоруські демократи спиралися на політичну та фінансову підтримку Заходу, а режим Лукашенка – на Кремль, то тепер ситуація кардинально змінилася. Європа розчарувалася в демократичних силах Білорусі, які за 16 років так і не спромоглися нічого протиставити урядові, й почала діалог з офіційним Мінськом. Москва повелася інакше. Дві «братні» країни охопили економічні війни, а закінчилося все інформаційною (спочатку НТВ запустив про Лукашенка серіал «Хрещений бацька», а згодом естафету підхопили й інші російські канали та газети).

РУКА МОСКВИ?

Ця ситуація породила впевненість у тому, що на нинішніх виборах обов'язково має бути чітко окреслений «ставленик Кремля». Підозра впала на Уладзіміра Някляєва. Його громадська ініціатива «Говори правду» була створена менш ніж за рік до перегонів, але одразу почала проводити гучні й масштабні акції. Фінансували їх не Євросоюз і не США. Під час виборів Лукашенка в інтерв'ю західному виданню сказав, що має відомості, нібито Някляєва та Саннікава фінансує Росія. Жоден з опозиціонерів цього не визнав, хоча вони й заявили, що звинувачень у проросійськості не бояться.

Також вони (як і деякі інші кандидати) не відмовлялися від поїздок на Захід та зустрічей із європейськими політиками найвищого рівня. Із разовими візитами в Москві побували тільки Някляєв і Раманчук, але з впливовими політиками (не кажучи вже про Кремль) там не зустрічалися. Як зазначає Класковський, до початку президентської кампанії Някляєв не раз заявляв, що його громадська ініціатива функціонує на гроші білорусів, які були змушені переїхати до Росії і мають там бізнес. Але з початком кампанії поет про гроші вже нічого не казав, можливо, тому, що згідно з білоруським законодавством отримувати закордонну допомогу кандидатам заборонено.

Не один Някляєв утаємничує фінансовий бік своєї президентської кампанії. Саннікав заявив, що задля участі у виборах продав свою столичну квартиру, а решта претендентів або сум-

ВПЕРЕД У МИНУЛЕ. 6 грудня на Всебілоруських народних зборах, Лукашенка заявив, що йому набридло «корячитися в Москві, випрошуючи барель нафти або кубометр газу». А вже за кілька днів Мєдвєдєв і Лукашенка домовилися про безмитне постачання російської нафти до Білорусі

лінно доводять журналістам, що спираються на «внутрішні резерви», або просто мовчать. Жоден із них, певна річ, не визнав, що є проросійським кандидатом чи проектом Кремля, хоча всі у своїх програмах і виступах використовують російську карту й говорять про необхідність налагоджувати добрі відносини з Росією.

ХІД КОНЕМ

Московська зустріч Лукашенка та його російського колеги Дмітрія Мєдвєдєва 9 грудня, в межах якої було підписано попередню домовленість про створення між Росією, Білоруссю й Казахстаном Єдиного економічного простору та вирішено нафтове питання (про безмитне постачання російської нафти до Білорусі), сплутала опозиції всі карти. Стало очевидно, що чинний президент зумів знову перехопити російський вектор. Але за рахунок чого?

Політолог Юрій Чавусав вважає, що нині відбувається «здача» частини білоруського економічного суверенітету на користь РФ в обмін на політичну підтримку бацьки під час виборів. «Лукашенка просто піддався на тиск із боку Сходу. Звісно, це можна продати електорату як перемогу білоруської сторони. Російська нафта справді надходитиме на білоруські НПЗ, але прибутків, як раніше, від переробки цієї дешевої сировини та експорту на Захід Білорусь не отримає. Тож ускладнення з фінансуванням народного господарства за теперішньої моделі будуть і в майбутньому», – каже експерт.

ІСТОРІЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ У БІЛОРУСІ

1994 рік
У першому турі за посаду змагалися Вячаслав Кебіч (17,33%), Зянон Пазьняк (12,82%), Станіслав Шушкевіч (10%), Аляксандр Дубко (6%), Васіль Новікав (5%). Аляксандр Лукашенка в першому турі набрав 44,82%, у другому – 80,1% (Кебіч – 14,1%).

2001 рік
Аляксандр Лукашенка набрав 75,65% голосів, Уладзімір Ганчарик – 15,65%, Сяргей Гайдукевіч – 2,48%.

2006 рік
Аляксандр Лукашенка набрав 83% голосів, Аляксандр Мілінкевіч – 6,1%, Сяргей Гайдукевіч – 3,5%, Аляксандр Казулін – 2,2%

ФОТО: AP

Із тим, що Москва не схотіла втрачати «білоруський нафтовий офшор» через заміну Лукашенка, згоден і політолог Валєри Карбалєвіч. «Здійснивши замах на Лукашенка, Росія не розрахувала своїх сил і зараз знову змушена розпочати з ним переговори й навіть піти на певні поступки. За підрахунками, ці поступки дають Білорусі вигоду в мільярд доларів, російське ж керівництво оцінює її в чотири мільярди. Це фактично повернення до ситуації нафтового офшору Білорусі», – заявив політолог.

А ось найвідоміший білоруський незалежний економіст, керівник аналітичного центру «Стратэгія» Лєанід Заіка вважає, що говорити про вигоди від укладених домовленостей для країни рано. Зате вони очевидні для Лукашенка. «Усі підписані лідерами трьох країн домовленості потрібні Лукашенку тільки до 19 грудня – дня виборів президента Білорусі. А потім він зволікатиме з їх реалізацією. Документи щодо ЄЕП – це поки що лише папери, хоча й офіційні, які треба пускати в подальшу роботу. А там 22 обмеження щодо експорту товарів, які без кінця обговорюватимуть: текстиль, потримані авто і так далі», – каже економіст. До речі, змінилася й нафтова схема Лукашенка-Чавеса. Тепер венесуельську нафту не возитимуть до Європи танкерами, а продаватимуть американцям. А на білоруські НПЗ натомість має прийти куплена за виручені в США гроші азербайджанська нафта.

БЕЗСУМНІВНА ПЕРЕМОГА

Хай там як, а Лукашенка зміг донести електорату, що Росія знову наш друг. А білоруське телебачення показало, що Кремль скаче під музику бацьки. Захід у цій ситуації залишився «при своїх»: його поки що задовольняють факти лібералізації Білорусі, які він так хотів побачити. Влада дала на що подивитися. Частину пропозицій ОБСЄ врахували під час зміни Виборчого кодексу, а етап збору підписів за вилучення кандидатами в президенти пройшов під стягом найбільшої ліберальності ЦВК. Нещодавно Лукашенка взагалі всіх заінтригував, заявивши, що після 19 грудня на Білорусь чекають великі політичні зміни (однак які саме – не уточнив).

У черговій «перемозі» Лукашенка не мають сумнівів ані політологи, ані журналісти, ані прості виборці. До речі, якщо раніше люди казали про результати виборів: «Усе одно він буде», то після зустрічі з Мєдвєдєвим народ узагалі став говорити: «Бацька знову всіх надурив!». Самі кандидати таких песимістичних прогнозів уникають. Натомість під час зустрічей із виборцями вони почали ще активніше розповідати, що влада готує чергову фальсифікацію виборів.

Підстави для цього є. Наприклад, до складу дільничних виборчих комісій увійшли тільки 183 представники від опозиції. Це 0,25% загальної кількості членів комісій, і працюватимуть вони лише на 3% дільниць. Виступити в прямому ефірі опозиційні кандидати мали змогу тільки двічі по 30 хвилин і стільки само на радіо. Щоправда, їхні виступи завершилися за два тижні до виборів, і відтоді інформаційним простором цілковито заволодів Лукашенка. Дострокового голосування не лише не скасували, а й ще активніше змушують людей брати в ньому участь. Працівників – під загрозою звільнення, студентів – виключення з вишів.

Єдине, що залишається нині робити опозиційним кандидатам, – їздити по регіонах і закликати людей вийти 19 грудня, у день виборів, на білоруський Майдан – Кастричніцьку площу в Мінську. За ці заклики Віталь Римашевський і Мікалай Статкєвіч уже отримали попередження ЦВК, а Уладзімір Някляєв та Ярослав Раманчук – від Генпрокуратури. Виглядає так (і з цим погоджуються всі експерти), що після повернення Лукашенка з Москви влада знову почала поводитися нахабно. Як і під час усіх попередніх виборів.

Вікіліки від спокою

Проект Wikileaks цікавий не так своїм змістом, як самим фактом появи

ФОТО: REUTERS

Автор: Жанна Безп'ятчук

Звичайний скандал насамперед привертає увагу до свого об'єкта – цим його місія вичерпується. Скандал із підтекстом, привернувши увагу до проблеми, може ще й стати поштовхом до її вирішення. Кейблгейт, як із подачі його куратора, засновника порталу Wikileaks Джуліана Ассанжа вже названо публікацію понад 250 тис. секретних депеш американських дипломатів, у рамки класичних скандалів ніяк не вкладається. До чого саме він привертає увагу? І поштовхом до вирішення яких саме проблем він міг би стати?

ПРОТИ КОРУПЦІЇ ТА ВІЙНИ?

Чи йдеться про викриття корупційних схем, нахабних оборудок і продажності можновладців? У хаотичному й строкатому масиві сєкретних і конфіденційних документів заледве можна віднайти щось дотичне до корупції, що не було б відоме раніше. Звісно, там є деякі цікаві факти, саме нагадування про які дуже цінне, як-от опис розмов американців з українськими чиновниками, під час яких останнім вручили контракт і фотографії, згідно з якими зброя на судні «Фаїна», захопленому піратами у вересні 2008-го, призначалася уряду Південного Судану, визнаному США терористичним.

Якщо викриття корупції не є місією Wikileaks, можливо, її ідеалістична мета – боротьба проти війн та за мир у всьому світі? Доки в глобальній мережі оприлюднювалися рапорти військових з Афганістану й Іраку, в щось подібне можна було повірити. Але після злиття таємної дипломатичної кореспонденції ця версія видається безнадійно наївною. Доступ до альтернативних джерел інформації, кредит довіри з боку співрозмовників під час неформального спілкування – без цього функції дипломата зводяться до церемоніальної репрезентації та бюрократичної буденщини. Таким чином, Кейблгейт точно підриває довіру до американської дипломатії та ускладнює життя послам. Він точно пробує зіштовхнути лобами політиків, розкриваючи, хто про кого що насправді думає. Але дуже сумнівно, що все це може посприяти більшій прозорості й чесності у великій політиці, яка не обиратиме війну як засіб вирішення конфліктів.

При цьому тексти деяких депеш вельми читабельні. Вони містять цікаві порівняння, описи емоцій і реакцій людей. Махмуда Ахмадінежада в них називають Гітлером, Владіміра Путіна – альфа-самцем (alpha-dog), Ніколя Саркозі – голим королем, Анґелі Меркель закидають брак креативності й надмірну обережність у прийнятті рішень, а Юлію Тимошенко величають, наприклад, просто «популісткою». Такі масні метафори привертають увагу, але віддаляють від контексту й суті того, що відбувається. До речі, приблизно таку функцію може виконувати і сам Джуліан Ассанж. У його становищі набагато логічніше було б усіляко уникати будь-якої публічності й гламурності. Однак після того, як про Wikileaks заговорив увесь світ, Ассанж пішов у люди. У супроводі бодігардів 39-річний австралієць сприймається як голлівудський актор. Тепер подробиці його приватного життя обговорюють не менш активно, ніж зміст самих записок, листів і депеш із грифом «секретно».

На перший погляд, конфіденційні документи, подібно до неочікуваної лави, зсунулися в глобальну мережу хаотично й нецензуровано. Але за всім цим можна простежити певну спрямованість. Так вважає, приміром, американський політолог Збігнєв Бжезинський. На його думку, за Wikileaks можуть стояти «розвідувальні групи», які створюють ілюзію незаангажованості, при цьому нав'язуючи непомітно певні меседжі й маніпулюючи свідомістю людей.

Загалом американські експерти одностайно визнають небезпечним не зміст депеш, а факт їх публікації. Водночас досвідчені дипломати зовсім не схильні драматизувати Кейблгейт і кажуть, що американцям потрібно насамперед змінити систему внутрішнього документообігу в Державному департаменті. На думку екс-голови Німецької федеральної служби розвідки та дипломата із 40-річним стажем Ганса-Ґеорга Віка, Wikileaks завдав усій дипломатії величезної шкоди, і те, що таке в принципі стало можливим, свідчить про потребу в змінах: «Коли я працював, приміром, послом у Москві, це було років 30 тому, моя депеша, яка складалася за результатами розмови з першим секретарем чи міністром закордонних справ, потрапляла до рук лише 20–30 особам у Міністерстві закордонних справ ФРН».

Для порівняння: до секретної бази даних SIPRNet Пентагону, де зберігалися або всі, або принаймні частина опублікованих документів, мають доступ, за різними даними, від 2 до 3 млн осіб. За словами шведського дипломата Генріка Лільєгрена Wikileaks може посприяти тому, що дипломати фактично почнуть працювати за схемами, які були звичними ще в доінтернетну епоху: найзначущіші секретні документи не передаватимуться в електронній формі.

CUI BONO? АБО КОМУ ВІД ЦЬОГО ДОБРЕ?

Викристалізовуються версії того, хто може стояти за Wikileaks, або принаймні кому це дуже вигідно.

ВЕРСІЯ ПЕРША: ІЗРАЇЛЬ

У розмові з американським дипломатом король Саудівської Аравії Абдалла закликав США «відрубати голову змії». Отруйним плазуном він назвав Іран в особі Махмуда Ахмадінежада. У розмовах з американцями правителі та монархи Єгипту, Об'єднаних Арабських Еміратів, Йорданії, Бахрейну так чи інакше відгукувалися про Іран як про головну загрозу для миру на Близькому Сході. Те, що злагоди між близькосхідними країнами немає, а від Ірану відсахуються багато арабів, не є саме по собі новиною. Але вся сіль цього викриття в тому, що публічно у своїх країнах близькосхідні лідери називають «диявольський Іран», який може запустити гонку ядерного озброєння в регіоні, партнером, другом, близькою мусульманською країною. Таке унаочнення подвійних стандартів тамтешніх політиків та антипатія заможнішої і розвиненішої частини арабського світу до істеричного й непрогнозованого Ірану суголосні з позицією та риторикою нинішнього ізраїльського уряду Біньяміна Нетаньягу. Арабсько-ізраїльський конфлікт не є головною проблемою Близького Сходу, стверджують там. Він потрібен арабам, щоб відволікати свої суспільства від власних проблем. І не Ізраїль мав би бути спільним ворогом арабського світу, а тоталітарний Іран із його ядерними амбіціями та загрозами. В уряді Ізраїлю апелюють до такої статистики: щодня на Близькому Сході у внутрішньомусульманських сутичках гине в середньому 100 людей. Давайте, мовляв, починати з цього. Тим часом, поки всі переключаться на іранську проблему, палестинці можуть втратити останній шанс збудувати власну державу через подальше заселення євреями Західного берегу річки Йордан. Цікаво, що оприлюднені дипломатичні депеші не містять компромату щодо самого Ізраїлю.

ВЕРСІЯ ДРУГА: АДМІНІСТРАЦІЯ БАРАКА ОБАМИ

Оприлюдненню дипломатичних депеш на Wikileaks передувала публікація рапортів американських військових з Афганістану, де описувалися злочини військових, катування, яким піддавали місцевих мешканців, загибель мирного населення від випадкових і недбалих куль. На тому етапі здавалося, що все це на руку адміністрації Барака Обами. Адже всі описані безчинства коїлися за президентства Буша-молодшого. І якби сайт Wikileaks цим обмежився, то можна було б справді повірити, що за ним стоїть нинішня адміністрація демократів. Але наразі Wikileaks видається не підіграванням Обамі, а другим великим ударом по могутності США. Першим була економічна криза.

ВЕРСІЯ ТРЕТЯ: РОСІЯ

На відміну від Ізраїлю в дипломатичних депешах американських дипломатів Росія отримала свою порцію влучних метафор. «Мафіозна держава», де, на думку іспанського судді Хосе Грінда Гонзалеса, неможливо відрізнити діяльність уряду від діяльності груп організованої злочинності. Однак за іншими метафорами щодо Росії не було чогось такого, про що не знав чи не здогадувався світ. При цьому Владімір Путін з іронією прокоментував арешт Джуліана Ассанжа: «Якщо демократія, тоді повна. Навіщо ж пана Ассанджа до в'язниці запроторили? Це демократія?» Чудова нагода викрити «подвійні стандарти Заходу, що загниває». Публікація дипломатичної кореспонденції так чи інакше розхитує далі американський човен, обмежуючи його зовнішньополітичні інструменти, вплив та віру в надійність у всьому світі. РФ, звісно, від цього тільки виграє. У депешах Wikileaks згадувалися спеціальні оборонні плани, які НАТО розробляє для країн Балтії та Польщі. Це абсолютно не є новиною, проте Росія вхопилася за цей факт як такий, що змушує засумніватися в щирості США й НАТО на Лісабонському саміті. Там, нагадаємо, її визнали «стратегічним партнером».

ВЕРСІЯ ЧЕТВЕРТА: СВОБОДА СЛОВА

Незалежно від того, стоїть хтось за Wikileaks чи її організатори справді прагнуть розворушити осине гніздо світової політики без якоїсь завуальованої надмети, Кейблгейт прислужився свободі слова. Але головне, щоб його наслідком не стало запровадження цензури в Інтернеті.

МЕДІА-ПАРТНЕРИ WIKILEAKS

у **Великій Британії** The Guardian

у **Німеччині** der Spiegel

у **США** the New York Times

у **Росії** «Русский репортер»

WIKILEAKS ОПУБЛІКУВАВ

близько **400 тис.** документів, присвячених війні в Іраку

90 тис. документів, що стосуються війни в Афганістані

250 тис. дипломатичних депеш

Над східним болотом

Польщі, котра раптом повірила у власну винятковість у діалозі Росії із Заходом, дедалі важче нести давню ношу – підтягування своїх східних сусідів до європейських стандартів

Автор: **Роман Кабачій**

Впливовий англійський тижневик The Economist, аналізуючи нинішню ситуацію на Сході Європи, покепкував із Польщі карикатурою: біле орля (символом країни є білий орел) береться водити хороводи з російським ведмедем та німецьким чорним орлом. Це досить ризикована й непевна гра, проте для польського уряду і президента цілком позірно результативна: на початку грудня Варшаву вперше за вісім років відвідав російський президент, і польські ЗМІ цілком серйозно почали обговорювати, «що ж ми можемо Росії запропонувати». Натомість, щоб витримати дистанцію, глава Польщі Броніслав Коморовський заявив, що про «перезавантаження» польсько-російських відносин говорити зарано. І сказав він це вже у Вашингтоні, домовляючись про розміщення в Польщі з 2013 року елементів європейської системи ПРО, що так особливо дратувало Кремль. Дружба дружбою, а служба службою. Хоч як парадоксально, на заручників цієї гри поступово перетворюється шістка держав Східного партнерства – ініціативи спеціальних відносин ЄС із Україною, Молдовою, Білоруссю та країнами Південного Кавказу. На жаль, як це характерно для справжнього буфера, чи то пак болота, за винятком Грузії та, можливо, Молдови, лідерів названих держав не цікавить, яку політику вершать над їхніми головами очільники Кремля зі своїми друзями з Берліна та Парижа.

«РАЦІЯ СТАНУ»

Цей польський вислів можна перекласти як «державний інтерес», проте переклад буде вельми неточним. Окрім вічних інтересів у поведінці країни мала би знайтися рація, яка не шкодила б образу за кордоном та допомагала підтримувати внутрішню стабільність. Чи має Україна властиве місце в системі координат Польщі? Наша країна не реформується, не демократизується, за власною ініціативою відмовилася від НАТО й віддалила перспективу вступу до Євросоюзу, тобто поводиться як справжнісінька буферна держава – велика і нестабільна. У слові «буфер» не було б нічого поганого, якби він був передбачуваним, у нашому випадку прозахідним і проєвропейським. Тому деякі польські аналітики, попри сентимент до своїх українських та білоруських сусідів, починають ставитися до України як до буфера в його негативному значенні. Приміром, колишній заступник послів Польщі в Москві та Києві, а нині фактично призначений послом у Мінську Лешек Шерепка сприймає країни між Росією та Європою як невизначений буфер із «великою російською діаспорою». Попри те що ця позиція вигідна насамперед Москві, пояснює її просто: польська східна політика – це передусім «комплекс відносин із Росією», натомість відносини з Україною чи Білоруссю «всього лиш» міжсусідські.

Звісно, в Польщі не всі так думають, але альтернативою є не набагато втішніший для України підхід «незалежність цих держав [пострадянських] важливіша, ніж демократія в них», озвучений на щорічній вроцлавській конференції «Польська східна політика» євродепутатом Конрадом Шиманським. Що це означає? Що в такому разі Варшава готова буде підтримати будь-який режим у Києві на кшталт лукашенківського лише тому, що він справлятиме видимість кордону на Хуторі-Михайлівському. Не дивно, що на сьогодні най-

ФОТО REUTERS

більш імовірною для залучення в європейську орбіту цінностей називають... Молдову.

РОСІЙСЬКЕ МІРИЛО

Ставлення Польщі та ЄС загалом до східних сусідів змінюється не на їхню користь під впливом російського чинника. Нині чинник «порозуміння з Росією» нерідко в Польщі почав заступати напрям підтримки України. Утім, поляки, які ухвалили закон про заснування Центру польсько-російського діалогу та порозуміння, мають пам'ятати, що одноразовий дозвіл на показ у Росії фільму «Катинь» чи позиція свідомої російської інтелігенції ще не означає кардинальних змін у польсько-російських відносинах на суспільному рівні. Кремль фінансує зйомки відверто антипольських фільмів «1612» чи «Тарас Бульба» й наказує писати в підручниках про Міхаіла Горбачова як про невдаху, який «усе втратив» (читай – і в Східній Європі). У реальності російська Генпрокуратура відмовляється реабілітувати розстріляних у Катині та інших місцях СРСР польських офіцерів, а передаючи із помпою «нові томи катинських справ», росіяни ні словом не обмовляться про те, де лежать решта розстріляних 4 тис. офіцерів із «катинського» списку.

– За незалежність Києва, Дмітрій Анатолієвіч?

– Кієв? Так ето ж мать городов русскіх!

Опитування польського Інституту публічних справ:

82% українців вважають Польщу дружньою країною,

7% більш дружньою, ніж недружньою,

9% – недружньою

Польща, намагаючись поліпшити відносини з Росією, вочевидь, сама не знає, як це робити. Колишній її посол у Москві Станіслав Цьосек у коментарі для журналу Polityka навіть визнає, що для багатьох росіян термін «поєднання» незрозумілий, вони не бачать у ньому сенсу. Натомість експосол наївно сподівається, що Росії може бути корисним польське «ноу-хау» – досвід виходу з посткомуністичної ситуації. Напевно, риторика Мєдвєдєва щодо так званої модернізації багатьом ще видається щирою. Тверезі ж голоси в Польщі переконують, що всі потуги РФ замилити їй очі через видимість історичного діалогу, відкритість ринку для польських товарів зводиться до одного: мінімізувати намагання Польщі щось змінити у свідомості своїх східних сусідів, передусім українців, а також прибрати бар'єр для економічної експансії та газового диктату Росії на теренах Європи.

Тепер же, коли навіть НАТО не боїться вивозити через Росію війська з Афганістану, міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський, якому пророкували посаду генсека Альянсу, має виправдовуватися. WikiLeaks оприлюднив його заяву з часу Грузинської війни, у якій він обізвав НАТО «беззубим політичним клубом» і сказав, що «Польща не терпітиме, якщо грузинський сценарій повторюватиметься в Україні». Сікорський тепер заявляє, що його, мовляв, «американці погано зрозуміли» і якщо він це й казав, то тому, що Путін у Бухаресті пригрозив: у разі вступу України до НАТО «ця держава перестане існувати». Утім, поміж мислячих поляків ще є подібні до Пшемислава Журавського-Ґраєвського, колишнього експерта зі східної політики фракції Європейської народної партії Європарламенту, котрий у своїй книзі «Геополітика – сила – бажання» пише: «Політичний союз Польщі з Україною – це вимога нашого державного інтересу. Незалежність Києва можна порівнювати з належністю Польщі до НАТО, [а навіть] має й більшу цінність».

БІДНІ, БО ДУРНІ...

Водночас за допомогою хитрощів дипломатії, грантових програм обміну досвідом, стипендіальних фондів витягувати за вуха Україну, Молдову, Білорусь як східних партнерів самій Польщі не під силу. Це те саме, що рятувати китів, вважає аналітик Бартоломей Сінкевич із Польського інституту міжнародних справ. «Жолібозький» романтизм відступає [Жолібож – інтелігентський район у Варшаві, де росли брати Качинські та жив приятель України Яцек Куронь], а на його місце приходить привезений з еміграції Радославом Сікорським прагматизм. Якщо комусь може видатися, що «Україну розлюбили» допіру після смерті Леха Качинського, то це буде як спрощенням, так і самооманою. Польща – республіка, де президент виконує представницькі функції. Коли Лех Качинський брав під свій патронат Фестиваль культури української меншини в Сопоті чи їздив разом із Віктором Ющенком відкривати черговий пам'ятник жертвам польсько-українського конфлікту 1943–1947 років, представники його партії звинувачували главу держави у зраді.

Тож справа в самій Україні. Заступник міністра закордонних справ Польщі Кшиштоф Становський зазначає, що, приїжджаючи ще до помаранчевого Києва, він і його співпрацівники нерідко наражалися на несприйняття та нерозуміння значення багатьох речей, приміром, широкого обміну університетською молоддю. Євроінтеграція України та її пострадянських сусідів зводиться до обговорення тематики наступних самітів і того, хто за них заплатить. Німецький експерт зі східноєвропейських справ Корнеліус Охманн констатує: «Якщо я кілька років і був великим прихильником ініціативи Східного партнерства, підтримував його на всіх форумах, то тепер можна стверджувати, що робити його ні для кого і ні з ким».

Зміщення влади

Криза євро свідчить про те, що вплив у Європейському Союзі переходить від Франції до Німеччини

Щойно у вересні 2008 року спалахнула фінансова криза, президент Ніколя Саркозі хутко перебрав на себе лідерство в Європі. Він викликав британського прем'єра Ґордона Брауна на термінові переговори до Парижа. Спонукав європейців стимулювати економіку своїх країн. Глузував із німецького канцлера Анґели Меркель за вагання щодо плану фінансової підтримки, заявивши, що «Франція працює над цим, а Німеччина думає». З французами рахувалися принаймні так само, як із німцями, – вони справді задавали тон, щоправда, частково завдяки збігу обставин, оскільки на той час Франція головувала в ЄС.

Однак цього року карта влади дещо змінилася. Баланс впливу у французько-німецькій парі, яка домінувала в процесі прийняття рішень у ЄС, зміститься в напрямку Рейну. Боргова криза Єврозони, під час якої всі не відривали очей від Німеччини, яскраво це продемонструвала. Зокрема, на фундаментальному рівні Меркель домоглася всього, чого просила (постійний механізм подолання наслідків боргової кризи, який має бути запроваджений у 2013-му, зміни до [Лісабонського] договору з метою включення цього механізму до європейського законодавства, жорсткіші правила й санкції для порушників, водночас фонд фінансової допомоги країнам у скруті не було збільшено), а Саркозі залишився осторонь.

Попри натягнуті особисті стосунки між лідерами цих двох країн, Франція та Німеччина досі намагаються виробити спільну позицію напередодні значних європейських самітів, тому зміна впливу не завжди очевидна. Це влаштовує обидві сторони. Міф про рівноправне партнерство дає Франції хоча й гіперболізований, але статус, а Німеччину захищає від закидів у неприхованій однобічності. Коли Меркель і Саркозі зустрілися в Довілі на початку жовтня й домовилися щодо євро, від ре-

шти членів ЄС залунали звичні нарікання на французько-німецьку диктатуру. Днями пара знову продемонструвала свою єдність на спільній урядовій зустрічі в Німеччині.

Навіть у нинішній ситуації для здійснення будь-яких змін все ж потрібна згода Франції. Це означає, що Париж може вставляти палиці в колеса, якщо забажає. «Неправда, що Німеччина нав'язує свої ініціативи, – стверджує Лоран Вокез, французький міністр європейських відносин. – Відносини між нашими країнами змінилися, але лише в тому сенсі, що тепер це питання не тільки емоцій, а й інтересів». Однак, хоч би як це не подобалося французам, домінує сьогодні Німеччина. «Кажуть, що Європою керують Меркель і Саркозі, але в цих стосунках жінка сильніша за чоловіка», – коментує ще один французький урядовець.

Основний чинник такого зміщення впливу – економічний. Ще торік економіка Франції почувалася ліпше під час кризи, ніж німецька. Завдяки сильному централізованому уряду, здатному швидко стимулювати економіку, та щедрій системі соціального забезпечення, яка допомогла втримати внутрішній попит, ВВП Франції скоротився у 2009-му лише на 2,6% порівняно з 4,7% у Німеччині зокрема та середнім зниженням ВВП на 4,1% у єврозоні загалом. Це дозволило французам ще пожити в ілюзії, що все добре.

Однак цього року ситуація змінилася. Завдяки посиленню експорту Німеччині вдалося підштовхнути ВВП до зростання на 3,7% порівняно з лише 1,6% у Франції та 1,7% у єврозоні. Німеччина пожинає плоди часів стримування збільшення заробітної плати та реформ ринку праці, завдяки яким підвищилася конкурентоспроможність країни. Попри обіцяне реформаторське завзяття пана Саркозі, Франції довелося великими зусиллями виборювати підвищення мінімального пенсійного віку на два роки. У 2005–2009-му частка німецького експорту у світі зросла, а французького – впала.

Стан державного бюджету Франції тільки збільшує прірву між країнами. Жоден із французьких урядів за 27 років його не збалансовував. У 2011-му бюджетний дефіцит Франції очікується на рівні 6% ВВП, а в Німеччині – максимум 3%. В очах знервованих торгівців на ринках облігацій країн єврозони Франція більше схожа на Грецію, ніж на Німеччину, тобто це радше потенційно проблемна держава, а не така, що сприятиме подоланню труднощів.

У 2011-му бюджетний дефіцит Франції очікується на рівні 6% ВВП, а в Німеччині – максимум 3%

Переоцінювати зміщення впливів було б помилкою. Франція і далі є найбільшим торговельним партнером Німеччини. Вона постійний член Ради Безпеки ООН та має великий оборонний потенціал. Зв'язки Франції з Африкою та арабським світом змушують зважати на її голос. У Брюсселі країна теж не пасе задніх. Але, частково через розширення в східному напрямку, центр ЄС нині все-таки тяжіє до Німеччини, а не до Франції.

Коли мова заходить про «гармонізацію оподаткування» між двома країнами, то тут Франція майже в усьому рівняється на Німеччину, навіть якщо йдеться тільки про довіру французів до впровадження реформ. Саркозі стверджує, що хоче більше адаптувати податкову систему своєї країни до німецької. На початку наступного року офіційна комісія має підготувати звіт з цього приводу. «Я не думаю, що тут Німеччина запозичує якісь ідеї в нас», – каже керівник головного фінансового регулятора Франції Жан-П'єр Жуйє.

ЦЕНТР ЄС НИНІ ВСЕ-ТАКИ ТЯЖІЄ ДО НІМЕЧЧИНИ, А НЕ ДО ФРАНЦІЇ

Економічна перевага Німеччини збігається з її політичною зрілістю, оскільки країна вже не соромиться відстоювати національні інтереси. Післявоєнні європейські домовленості, згідно з якими німці «надали свою економіку до послуг Європи, а Франція їм взамін – політичну легітимність», за словами одного французького чиновника, більше не працюють. Додайте сюди останнє покоління урядовців та політиків по обидва боки Рейну, які не їздили одне до одного вчитися в університети і навіть не розмовляють однією мовою, й неодмінно виникне відчуття, що, попри тісні інституційні зв'язки, які зберігаються між ними, німці вже не потребують французів так, як колись.

«Франції дуже важко це прийняти, – каже один французький міністр. – Ми часом сприймаємо Німеччину так, наче вона має просто погоджуватися на наші ідеї, тому що так робимо ми. Але ці часи давно минули». Це означає, що французьким чиновникам доведеться вигадувати нові способи збереження впливу в Європі. З одного боку, їм варто відновити довіру до бюджету своєї держави. Саркозі добре знає, що німці, як і ринки облігацій, дуже ретельно стежили за тим, як він проводив пенсійну реформу. Президент повторно призначив на посаду прем'єра Франсуа Фійона частково для того, щоб показати, що він серйозно ставиться до питання зменшення дефіциту бюджету.

З другого боку, французи можуть пошукати інтереси, в яких буде зацікавлена і Німеччина. У галузі сільського господарства, наприклад, європейці мають переосмислити свою спільну сільськогосподарську політику після 2013 року. Після місяців двосторонніх дискусій і попри стриману реакцію Німеччини обидві країни погодилися заявити, що фермерство – це «стратегічна діяльність» і Європі «необхідна сильна спільна сільськогосподарська політика». Французи вбачають у цьому свою перемогу.

Меркель досі потрібна підтримка Саркозі в будь-якій важливій ініціативі. Він, своєю чергою, почав цінувати французько-німецькі відносини. «Три роки тому ми вважали, що франко-німецькі зв'язки не єдині для нас і варто пошукати інших союзників, – каже Вокез. – Однак тепер зрозуміли, що не просто потребуємо їх, а потребуємо більше, ніж будь-коли раніше». Іронія в тому, що французи шукають дружби саме тепер, коли шальки на терезах впливу переважають не на їхню користь.

© 2010 The Economist Newspaper Limited. All rights reserved

ДАВАЙТЕ СЛУХАТИ РЕАЛЬНІСТЬ

Французький філософ П'єр Хасснер про український націоналізм, європейську безпеку та приреченість імперії в добу глобалізації

Спілкувалися: **Анатолій Дністровий, Жанна Безп'ятчук**

фото: **Олександр Чекменьов**

55 років тому французький філософ Реймон Арон у своїй книжці «Опіум інтелектуалів» дезавуював найбільші ілюзії європейських інтелектуалів, своїх сучасників: їхню беззастережну віру в комунізм та революцію пролетаріату. Найбільші надії, як виявилося, вели до реальної безнадійності. Якраз у той час, коли писався «Опіум», юний П'єр Хасснер був учнем мосьє Арона. Так він пройшов сильну й сувору школу мислення, кілька років якої можуть визначити шлях, котрим рухатиметься людина впродовж усього свого подальшого наукового життя, коли учнівство буде далеко позаду. На щастя, допоки філософи переймають один в одного естафету поколінь, корабель «любові до мудрості» далі розсікає хвилі життя. Про це й не тільки ***Тиждень*** говорив із самим П'єром Хасснером.

У. Т.: Пане Хасснер, розкажіть, будь ласка, в якому середовищі ви формувалися, як почали займатися політичною філософією?

– Моє дитинство минуло в Румунії. Добре пам'ятаю нацистську окупацію в Бухаресті. Як єврей, я не міг навчатися в румунській старшій школі. Тоді вступив до місцевого французького ліцею. У 1944 році небезпека нібито минула. Нацисти покинули країну, але прийшли комуністи. А в 1948-му ми виїхали до Франції. У свої 15 років я багато вже знав про тоталітаризм у дії, про комунізм. Мого батька арештовували кілька разів, нам загрожувала депортація. І мене шокувало те, як багато французьких студентів та інтелектуалів співчували комуністам. Вони були в полоні ілюзій щодо СРСР. Випадково я натрапив на кілька статей Реймона Арона. Він описав саме те, що я бачив у Румунії. Коли мені було 19, я став його учнем, відвідував відповідні класи, семінари. Два роки ми разом проводили з ним семінари в Інституті політичних наук. Я вивчав філософію, цікавився міжнародною політикою, темою війни та миру, свободи й тоталітаризму, Східною Європою, Росією. Протягом останніх 20 років намагаюся знову повернутися до філософії. Я також написав багато статей про роль пристрастей у міжнародній політиці, тобто роль приниження, гордості, образ, помсти, які відчувають політики й народи.

НА ВУЛИЦЯХ КИЄВА ТА ЄРУСАЛИМА

У. Т.: У 1952-му антрополог Леві-Стросс підготував для ЮНЕСКО доповідь «Раса та історія». Це створило прецедент співпраці інтелектуала та міжнародної організації. Політичні філософи справді можуть мати голос на політичній арені?

– Клод Леві-Стросс належав до того самого покоління, що й Реймон Арон, Жан-Поль Сартр. Він відмовився від рамок політичної філософії, тобто цікавився політикою як такою. Став антропологом, позиціонував себе як науковця, що вивчає структури ритуалів, сімейних взаємин у різних суспільствах. Мене дуже надихали його праці про трайбалізм, канібалізм. Ми вважаємо, що це жах, а Леві-Стросс доводив, що тюрми в західних суспільствах – ось справжній жах, тобто те, що вони роблять із людиною, гірше, ніж навіть канібалізм. ЮНЕСКО вивчає відмінності між культурами. Леві-Стросс стверджував, що певна дещиця нетолерантності потрібна, щоб зберегти свою ідентичність.

Взагалі ж політична філософія у Франції відіграла велику роль, часом доволі негативну. Саме Реймон Арон розірвав замкнене коло політико-філософських дискусій і сказав дуже просту річ: давайте слухати про Радянський Союз не те, що нам каже філософія історії, а те, що до нас промовляє сама реальність. Він чітко це сформулював: сам Карл Маркс вважав, що режими треба оцінювати не за тим, що вони говорять, а за тим, чим вони є насправді, як діють.

У Франції в наші дні політичні філософи вже не відіграють великої ролі. У Німеччині є потужні постаті, як-от Юрген Хабермас. А загалом у Євросоюзі немає особливого інтересу до політичної філософії. У США цікавий феномен неоконсерваторів, які вплинули на політику Джорджа Буша-молодшого. Серед них є учні американського філософа Лео Штрауса, але він не рекомендував поширювати демократію силовими методами по всьому світу.

У. Т.: Ви називали Самуеля Хантінгтона Шпенглером після холодної війни. Його концепція про зіткнення цивілізацій матеріалізується на вулицях Єрусалима, а що з нею відбувається на вулицях Києва? Тут вона тьмяніє чи навпаки?

– Американський політолог мав рацію, що політика ідентичності набуватиме все більшого значення. Вона прийде на зміну класовому протистоянню. У добу глобалізації об'єктивні культурні вододіли розмиваються, але люди бояться втратити свою ідентичність й апелюють навіть до незначних відмінностей. Він вважав, що православний світ варто залишити Росії, Азію – Китаю, Захід має очолити Америка. За логікою Хантінгтона, треба було б вигнати всіх арабів з Ізраїлю. Але що чекає на тих арабів, які народилися на території Ізраїлю і які не втекли звідти після 1948-го? Якщо їх усіх виселити, приміром, до Йорданії, утвориться суто єврейський острів посередині Сходу. Це не дуже перспективно. Єрусалим схожий на Нью-Йорк чи Стамбул – дуже мультикультурне місто. Якось, ідучи його вулицями, мені здалося, що я опинився в Румунії – навколо говорили румунською. Крім того, там є проблеми між ашкеназами (євреї – вихідці з Америки та Європи) та сефардами (євреї, що походять із Піренейського півострова). Ашкенази зробили дуже багато для держави на початку її створення. Є також поділ між секулярними та релігійними євреями.

Тепер щодо України – тут справді все інакше. Я побував у вашій країні тричі, щоразу лише по кілька днів і в інтернаціональному оточенні конференцій. Мимоволі порівнюю її з балканськими країнами, які мені довелося відвідати. Я помітив, що українці не дуже націоналістичні. І нині, коли Росія нарікає, що у вас панують націоналістичні ідеї, я пригадую, як на паспортному контролі в аеропорті «Бориспіль» мені сказали «спасибо» російською. Якщо ви поїдете до Хорватії, Боснії та Герцеговини чи Сербії, то там вам постійно наголошуватимуть на відмінностях між їхніми мовами, хоча вони й схожі між собою. Мені цікаво, чи українці справді »

БІОГРАФІЧНА НОТА

П'єр Хасснер Французький політичний філософ, експерт із міжнародних відносин. Народився **31 січня 1933 року** в родині румунських євреїв, що сповідували католицизм. У Парижі вивчав філософію в École normale supérieure (Вища нормальна школа). Був учнем Реймона Арона та Лео Штрауса, всесвітньо відомих філософів минулого століття. Директор із досліджень (на пенсії) Центру міжнародних наукових досліджень (CERI) у Франції та Національної фундації політичних наук. Викладає в Європейському центрі філіалу американського Університету Джона Гопкінса в Болоньї (Італія)

достатньо переймаються питанням своєї ідентичності? У цьому сенсі важливі події сьогодення: спроби Росії нав'язати вам свою інтерпретацію Голодомору.

БЕЗ ЗОЛОТА Й ПРОГРЕСУ

У. Т.: У європейській цивілізації можна виокремити два типи ідентифікації в часі: золоті часи, які були в минулому і в які треба прагнути повернутися, та лінійний час прогресу, виплеканий Просвітництвом. Україна як постколонія не має відчуття ні золотого минулого, ні прогресивного майбутнього. Що робити?

– Але і в інших країнах Європи не все так однозначно з відчуттям часу. Починаючи з Великої революції (1789–1799), французький націоналізм спирався на універсалістські ідеї: вони хотіли принести свободу всій Європі. Як наслідок – мало хто намагався відшукати золоті часи в минулому, на які варто орієнтуватися. У Франції сформувався спрямований у майбутнє погляд на речі. Німці, з одного боку, більше дивляться в минуле, де знаходять риси своєї давньої німецькості, а з іншого – мають свою версію модерності. Я не можу сказати, що Італія чи Швейцарія так сильно орієнтовані на майбутнє.

Разом із тим обидва концепти – золоті часи й ідея прогресу – занепадають. Мій колега професор Стенлі Гофманн ще 20–30 років тому писав, що європейці більше не знають ані свого минулого, ані свого майбутнього. Створення Європейського Союзу стало найвагомішою подією в часопросторі. Він має зробити європейців зовсім не такими, якими вони були раніше. Це виглядає так: були громадянські конфлікти, тоталітаризми, війни, і нині ми робитимемо те, що їх унеможливить. Справді, Німеччина та Франція більше не воюють. Але не все так просто, хоча економічно це працює.

З 17 років я був європейським федералістом, однак сьогодні втратив віру. Важливі рішення й далі приймаються на рівні держав. Добре, що ми віднедавна маємо Верховного представника з питань спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС Кетрін Ештон. Проте є негативні тенденції. Щодо України та її відносин із Росією ми майже не бачимо якихось конкретних дій. Але ж ті країни, які були частиною Російської імперії, досі мають проблеми з визначенням власної ідентичності та свободою.

У. Т.: Які, на вашу думку, безпекові виклики стоять нині перед Європою?

– На цьогорічному Київському безпековому форумі я цитував американського дипломата та історика Джорджа Кеннена, який сказав, що Росія не може бачити своїх сусідів інакше як васалами чи ворогами. Це головний виклик для європейської безпеки, і він дуже конкретний. Специфічно європейська безпекова проблема, окрім тероризму, імміграції, енергетики, – це Росія як остання імперія, що не визнає нової ситуації. Зрозуміло, що великі потуги зостаються великими потугами. США теж не хочуть залишати, приміром, кубинське питання. Вони блокували Кубу протягом останніх 60 років, і це в принципі нормально, коли Штати намагаються зберегти свій вплив та мати економічні переваги. Але ідея сфер привілейованих інтересів, що передбачає монополію впливу, дуже загрозлива для європейської безпеки. Не забуваймо, що такі відносини між Берліном та Москвою спровокували Другу світову війну.

НІЩО НЕ ГАРАНТОВАНО

У. Т.: Сьогодні українці зневірюються не лише у власній владі, а й у Заході.

– Зізнаюся відверто, я почуваюся ніяково, коли мені треба говорити людям отут, у Києві, на конференції чи на зустрічі в книгарні: ви маєте стояти

ПРАЦІ ОСТАННЬОГО ДЕСЯТИЛІТТЯ:

«Виправдати війну? Про гуманність контртероризму» (спільно з Жиллем Андреані та ін., 2005)

«Терор та влада. Насильство та мир II» (2003)

«Війна та суспільства. Держави та насильство після холодної війни» (спільно з Рональдом Маршалом та ін., 2003)

«Вашингтон та світ. Дилеми супердержави» (у співавторстві з Жюстіном Вессом, 2003)

«Насильство та мир. Про атомну бомбу та етнічну чистку» (2000)

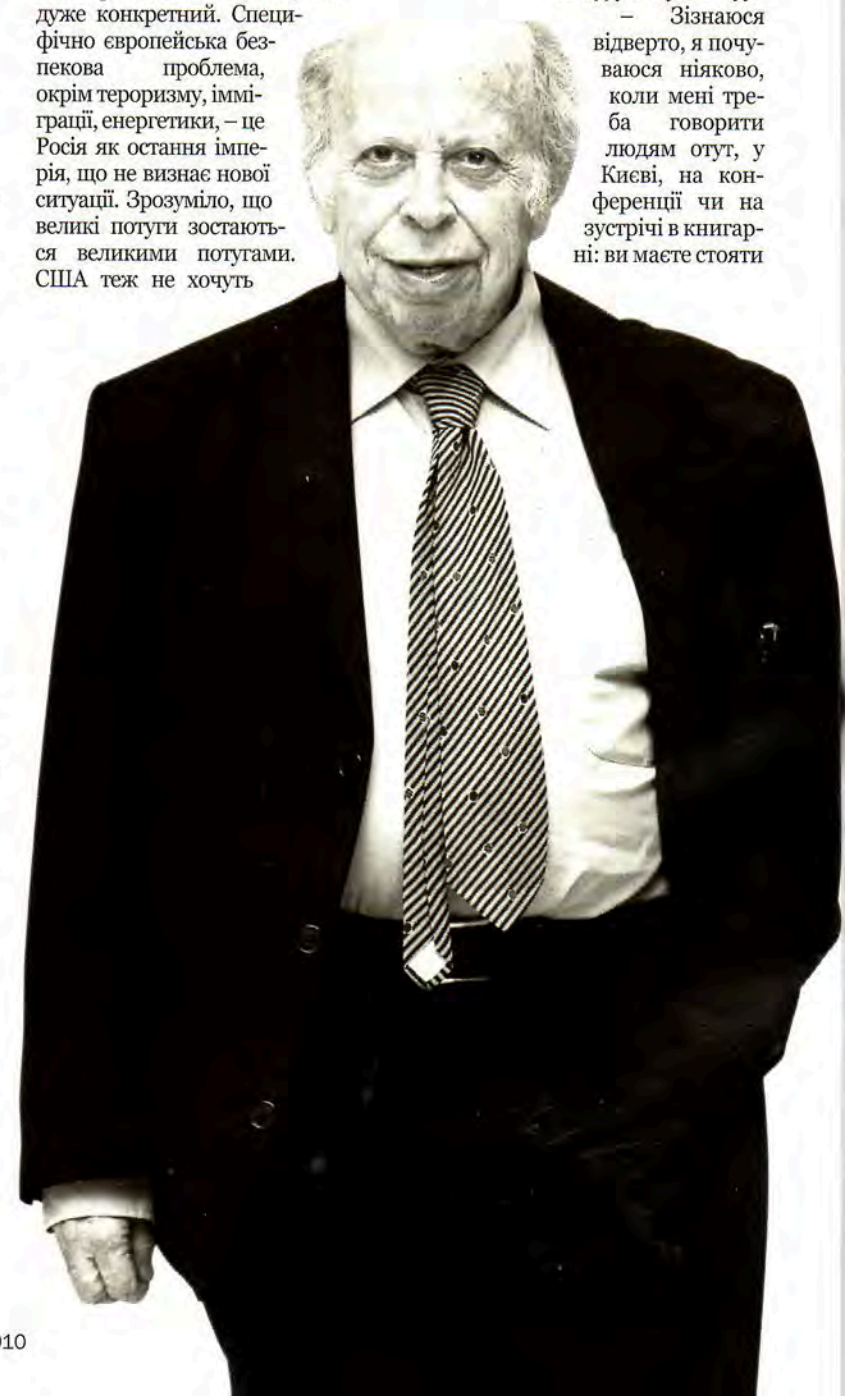

за Європу, за демократію, коли насправді на Заході нині Україною особливо ніхто не цікавиться. Звісно, там усі б воліли, щоб ви були демократичною державою, але ЄС не хоче далі розширюватися. Попереду ще довгий період, коли Україна (не кажучи про Грузію, Молдову чи Білорусь) не належатиме ані до ЄС, ані до НАТО, але все ж таки, якщо вона розвиватиметься в демократичному напрямі й збереже свою ідентичність, то матиме шанси віддалитися від Росії. Українці повинні почуватися українцями незалежно від розчарування в Помаранчевій революції. Навіть сьогодні, здається, вже є певні тертя між Віктором Януковичем та Кремлем, вашого президента висміюють на російському ТБ.

У.Т.: Чи ви поділяєте думку, що Захід занадто наївний у ставленні до нинішньої влади в Україні?

– Ні, насправді в Європі не мають ілюзій: відомо, що 2004-го Янукович фальсифікував президентські вибори, цьогорічні місцеві перегони в Україні також позначені серйозними порушеннями. А президентські вибори-2010, на яких він переміг, не були підроблені. Я помітив, що багато ваших співвітчизників уже шкодують, хоча за управління Ющенка та Тимошенко не проводилися реформи й точилися безкінечні чвари. Не погоджуюся з тим, що сьогодні Україна полишена Росії, але очевидно, що ваша доля як сусіда РФ не є головним пріоритетом Заходу. Головний пріоритет – економічна криза, війна в Афганістані, іранська загроза. Видається, що у вас попереду важкі часи. Лише люди, які походять із Східної Європи, як-от я, стурбовані тим, що відбувається. До речі, на Безпековому форумі в Києві я був приємно здивований. Вагався, чи варто було мені їхати на цей захід, адже до нього причетний Віктор Пінчук, український олігарх. Коли я був у Москві на схожій акції, що проводилася мало не таємно, представники руху «Наші» стукали нам у двері. У Києві загальний тон дискусій був критичний. Журналіст Віталій Портников, екс-міністр закордонних справ Борис Тарасюк були дуже критичними. Взагалі в Києві атмосфера розкутіша, тут відчувається опозиційність.

У.Т.: Які наслідки може мати для Європи злиття державної влади, енергетики та медіа в Росії та інших країнах?

– Я почуваюся радше песимістом, аніж пророком. Ви не можете склеїти розбите скло. Російська імперія приречена. Я пригадую Чехословаччину 1968–1969 років, тоді говорили, що Москва має перейняти досвід реформ Олександра Дубчека. Росія дещо змінилася за Горбачова, а потім Радянська імперія розпалася. Є шанс, що одного дня криза змусить РФ змінитися. Нині є страх перед зростанням впливу Китаю та триває економічна криза, але я думаю, що США знову усвідомлять, наскільки важлива для них Європа, справді демократична частина світу. Треба, щоб Україна інтегрувалася до спільного європейського ринку.

Візи – це також важливе питання (шлях до їх скасування може тривати й десять років). Україна – європейська держава. Я переконаний, що колоніалізм як феномен відійшов у минуле безповоротно. І сьогодні, коли росіяни прагнуть контролювати транзит енергоносіїв, хочеться розраховувати на те, що це суперечить інтересам українських олігархів. Що може допомогти вашій країні? Мирний, інтелектуальний опір та реформи. У часи глобалізації не можна мати державу, абсолютно вільну від корупції, і неможливо бути егоцентричною імперією. Для України першочерговими є такі речі, як візи й економічна співпраця з Європою. І взагалі, європейцям треба не бойкотувати режим Януковича, а прагнути бути присутніми у вашій країні якомога ширше. Я не вважаю, що успіх Україні гарантований, хоча минуло майже 20 років відтоді, як ви здобули незалежність. Ніхто навіть у США не впевнений у завтрашньому дні. Останні опитування громадської думки виявили, що американці песимістично дивляться в майбутнє. Але треба пам'ятати: цінність свободи залишатиметься основоположною і в XXI столітті.

Диво виживання

Автор:
Михайло Кірсенко,
НаУКМА

За кілька днів після призабутої в Україні річниці референдуму 1991 року, яким варто пишатися, Фінляндія 6 грудня відсвяткувала День незалежності. Поміркуймо, що тут спільного й відмінного, адже Київ і Гельсінкі в одному часовому пасмі. Сто років тому Україна була значно багатшою на ресурси, але не мала автономії, яку Велике князівство Фінляндське плекало в боротьбі проти русифікації, що спіткала також Польщу й Україну. Вороги сварили українців із поляками, а фіни зберегли дружню взаємоповагу зі шведами. Під владою царя Фінляндія мала Конституцію, Сейм, стрілецькі батальйони. Між перших вона ліквідувала неписьменність, надала жінкам виборчі права. Лєнін вразив делегацію з Гельсинґфорса беззастережним визнанням незалежності Фінляндії, але одразу озброїв там Червону гвардію (напіввійськове формування, прихильне до більшовиків). Згадаймо принагідно визнання самостійності України й негайну агресію проти неї. Колишній флігель-ад'ютант царя (яким був і гетьман Павло Скоропадський) Карл Манергейм, повернувшись на батьківщину, викликав підозру фінів шведським акцентом, а незабаром очолив їхні війська. Фіни пережили громадянську війну. Більшовики готували маріонеток із Харкова на Київ і Львів, із Тирасполя в Придністров'ї на Кишинів, з району Мархлевська (нині Довбиш. – **Ред.**) на Житомирщині – на Варшаву, з Петрозаводська/Петерсаарі в Карелії на Гельсінкі. У 1918 році Лєнін назвав своїх партизанів, мадярів і татар Українською Червоною армією, а вже 1939-го Сталін охрестив власну дивізію Фінською Червоною армією в ганебній Зимовій війні. За агресію Ліга Націй виключила Радянський Союз зі свого складу. Шведи-добровольці воювали за Фінляндію.

ШВЕДИ ФІНЛЯНДІЇ ЗАЗВИЧАЙ ГОВОРЯТЬ МОВОЮ ФІНЛЯНДІЇ, А ЇЇ ПОСОЛ У КИЄВІ ВОЛОДІЄ УКРАЇНСЬКОЮ ТАК, ЩО МАЛОРОСИ МОГЛИ БИ ПОЗАЗДРИТИ

Польща захистила свою незалежність 1920 року, але Гітлер і Сталін рєшматували її вже у вересні 1939-го. Естонія, Латвія, Литва скорилися диктатові, зазнали репресій і депортацій. А фіни евакуювали дітей від варварських бомбардувань і запекло чинили опір, втратили друге за величиною місто своєї країни Віїпурі (Виборг) і врятували гідність. Адольф Гітлер почувався єфрейтором перед маршалом Манергеймом. Дивна союзниця Німеччини в Другій світовій війні зберегла багатопартійний парламент, вигнала німців із Лапландії та єдина уникла окупації. Сталін пояснив Черчиллю, що вона добре воювала. Виграють статечні партнери, а не лакузи й запроданці. Маршал Фінляндії ризикував життям, а зі сталінським посіпакою Андрєєм Ждановим розмовляв поросійськи так, що той знову відчув себе унтерофіцером Першої світової війни в корпусі генерала Манергейма. Видані українською мовою книжки Генріка Мейнандера «Фінляндія 1944: війна, суспільство, настрої» й Оллі Вехвіляйнена «Фінляндія в Другій світовій війні: між Німеччиною і Росією» наводять цікаві факти й спонукають до роздумів. Країна з 3,5 млн населення втратила 95 тис. вояків і 2 тис. цивільних людей. Після демобілізації влучні мисливці-фіни з фронту на хуторах мали гвинтівки. Спроба окупувати цю державу та включити націю з такими традиціями до тоталітарної імперії була б самогубством. За десять років до цього для колективізації України спочатку було знищено інтелектуалів, а потім знекровлено і вбито голодом кілька мільйонів самостійних селян-власників, котрі, до речі, теж мали військовий досвід...

Після війни був зневажливим вираз «фінляндизація», бо країна начебто простувала у фарватері Радянського Союзу. Післявоєнні президенти Юго Кусті Паасиківі й Урхо Калева Кекконен заклали основи добросусідства, але ревно дбали про авторитет держави. У палаці «Фінляндія» на проспекті Манергейма 1975 року підписано Заключний акт Наради, що започаткувала Організацію з безпеки і співробітництва в Європі на основі дотримання суверенітету й людських прав. Цивілізованість видно з толерантності. Квітне культура етнічної меншини саамів, у той час коли в Росії зникають малі народи Півночі. Шведську мову визнано другою державною за внесок шведів у боротьбу за свободу Фінляндії. Самоповага шанує сусідів, і шведи там зазвичай говорять мовою Фінляндії, а її посол у Києві володіє українською так, що малороси могли би позаздрити. Нейтралітет Фінляндії відрізняється від ізоляціонізму Швейцарії чи співпраці Швеції із Заходом, але всі ці троє нейтралів мають міцні збройні сили. Досвід Суомі вчить свободи, самостійності, згуртованості, відповідальності. Гідність долає бідність. Тож вчімося!

Тиждень
український www.ut.net.ua

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ
Передплатний індекс 99319

Передплата на 2011 рік
Передплатити «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ» ви можете:

1. У редакції:
– заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні ПАТ «УКРСОЦБАНК». МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»);
– розбірливо зазначте адресу доставк та контактний телефон;
– оплатіть квитанцію у найближчому відділенні банку;
– надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):
* факсом: (044) 351-13-00 (01);
* поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с № 2.
Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень» на 2011 рік:
1 місяць – 30 грн;
3 місяці – 90 грн;
6 місяців – 180 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку Укрпошти. Передплатний каталог на 2011 рік, стор. 168.
Передплатний індекс – 99319.

3. У передплатних агенціях вашого міста (детальніше див. на сайті http://www.ut.net.ua).

4. На сайті www.portmone.com.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00.
Менеджер з передплати Каріна Забара
K.sem@ut.net.ua

http://www.ut.net.ua

повідомлення

отримувач платежу
ТОВ «Український тиждень» | 26007026823721 (поточний рахунок отримувача) | 35392656 (код отримувача)

назва установи банку
322012 (МФО банку)
Печерське відділення ПАТ «УКРСОЦБАНК»

Прізвище, ім'я та по батькові платника

Адреса платника, телефон

вид платежу: **за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»**

період:

касир

сума, грн

платник (підпис)

квитанція

отримувач платежу
ТОВ «Український тиждень» | 26007026823721 (поточний рахунок отримувача) | 35392656 (код отримувача)

назва установи банку
322012 (МФО банку)
Печерське відділення ПАТ «УКРСОЦБАНК»

Прізвище, ім'я та по батькові платника

Адреса платника, телефон

вид платежу: **за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»**

період:

касир

сума, грн

платник (підпис)

Операція «ПАЦИФ

80-річчя однієї з найбільших каральних акцій проти українців

Автор:
Святослав Липовецький

Акція пацифікації українських сіл 1930 року є одним із незнаних на всеукраїнському рівні епізодів історії. Утім, незважаючи на те, що події зачепили лише Східну Галичину, це явище набуло світового розголосу. Поряд із цілою низкою прикладів дискримінації українців – переслідування православ'я на Холмщині, осадництво етнічних поляків на Волині – пацифікація обійшлася тим дорогим коштом, що заплатив у своїй історії наш бездержавний народ.

ДОВЕДЕНІ ДО ВІДЧАЮ

На мапі Європи вистачає територій, де міжнаціональні стосунки набували гострого виміру. Одна з них – Східна Галичина. Драматична боротьба за державність коштувала українцям великих зусиль. Спочатку було захоплення влади у Львові 1 листопада 1918 року, а після цього боротьба в обороні Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР). Примарні надії на свою державність існували ще до 1923 року – у той час Галичина знаходилася під протекторатом Ліги Націй. І навіть приєднання до Польщі не видавалося таким критичним, зважаючи на широкі зобов'язання щодо українців, які взяли на себе польська держава під тиском Англії, США й еміграційного уряду ЗУНР. 14 травня 1923 року Ліга Націй погодилася на перебування української частини Галичини у складі Польщі за умови надання їй автономії.

Поразка військова та політична не припинила боротьби. Її провадила утворена з колишніх українських офіцерів підпільна Українська військова організація (УВО). І якщо поодинокі атентати й пропагандистські акції УВО охоплювали невеликі групи людей, то до саботажних кампаній долучилися вже сотні, а то й тисячі українців. Викликано це було тим, що поляки не дотрималися своїх обіцянок ані в сфері творення широкої автономії для українців, ані в освіті, де було передбачено створення окремого українського університету.

Польща входила в глибоку політичну кризу, яку маршал Юзеф Пілсудський вирішив радикально побороти 1930 року. Наприкінці серпня Пілсудський офіційно став прем'єр-міністром, а вже за кілька днів розпустили парламент. Щоб суспільство чіткіше зрозуміло волю уряду, в ніч з 9 на 10 вересня 1930 року було арештовано й ув'язнено депутатів від опозиційних партій, зокрема від Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО). Слід зазначити, що це була лояльна до Польщі організація, і її делегалізація призвела до поширення впливів ОУН, заснованої 1929 року. Польські утиски спричинили масовий протест. Свого апогею

ІКАЦІЯ»

ЧИКАГО У ПРОТЕСТІ. Українська діаспора в США обурилася діями Польщі в Галичині

протистояння сягнуло вліткувосени 1930 року. За даними Gazety Warszawskiej, на кінець літа 1930-го українці спалили полякам 62 житлові будинки, 87 стодол, 78 господарських споруд та 112 скирт збіжжя і сіна. До того ж не раз перерізалися телефонні й телеграфні лінії, чинилися перешкоди на залізниці. Цікаво, що більшість саботажних акцій влаштовувало юнацтво УВО/ОУН, що навчалося в гімназіях і сприймало протипольську кампанію як таке собі «домашнє завдання» на літні канікули. Проте масштаби саботажу були такими великими, що уряд уже не міг залишити це без уваги.

«УМИРОТВОРЕННЯ» = «ПРИМУС ДО МИРУ»

Пацифікація (лат. pacificatio – утихомирення) – «умиротворення» – проводилася за безпосереднім наказом Юзефа Пілсудського, який 1 вересня 1930 року узгодив цю справу з міністром внутрішніх справ Польщі Славоєм Складовським. З 20 вересня поліція з розрахунку 80–150 осіб на один населений пункт оточувала село, проводила ревізії в помешканнях і господарствах, при цьому зривалися підлоги й розшивалися стріхи. Молодь та громадські активісти піддавалися допитам і побоям. За кожну таку акцію мешканці села мали сплатити солідну контрибуцію продуктами, худобою та фуражем.

Уже з кінця вересня було залучено військові частини, які відзначилися особливою жорстокістю в каральних акціях. За короткий час пацифікація суттєво вплинула на українську спільноту. Зокрема, командир одного з відділів кавалерії у своєму звіті написав, що «настрій людності панічний. Спочатку я думав, що звістка про час прибуття підрозділу якимось чином доходить до відповідних сіл, а тоді переконався, що до якого б села не вислати патруль чи більший загін, настрій є скрізь однаковий, і кожне село чекає на прибуття війська». Тут слід додати, що ціла низка сіл, а загалом їх було «спацифіковано» 450, пережили кількаразові каральні експедиції.

Масові побої, арешти, зґвалтування, нищення приватного та громадського майна викликали відповідні настрої. Відтак у багатьох селах люди підписували декларації, у яких дякували військовим «за науку» й обіцяли більше не робити протидержавних кроків. Так, громада села П'ятничани на Львівщині в листі до влади зазначила, що «сьогоднішнього дня розв'язуємо місцеву читальню «Просвіти» як вогнище протидержавного руху й усі одностайно обіцяємо під час виборів до сейму та сенату голосувати за урядовий список». Українці опинилися під відкритим тероризмом.

СВІТОВІ ЗМІ ПРО ПАЦИФІКАЦІЮ

«Частина, шість мільйонів народу, веде розпачливу боротьбу в обороні перед денаціоналізацією поляками, боротьбу, яка останніми місяцями через неспроможність Ліги Націй призвела до відвертого повстання... Ошуканий у своїх правах народ удався до самооборони. Спершу вона мала характер демонстрації, щоб звернути увагу світу на невирішене українське питання... Заходи польського уряду звернені не лише проти таємної організації, яка виконує акти саботажу, а й проти непричетних українських культурних та економічних організацій по містах і проти українських селян по селах».

Berliner Börsenzeitung (жовтень 1930 р.)

«Пацифікація України силою каральних експедицій є, без сумніву, найбільш руїнницьким нападом, що був коли-небудь зроблений на якунебудь національну меншість, і найгіршим порушенням зобов'язання щодо меншостей. Бо ж справді, протягом трьох тижнів нищено цілу культуру, і то високу культуру: кооперативи, школи, бібліотеки й інституції, що їх побудували українці впродовж довгих років праці, жертв та ентузіазму».

The Manchester Guardian (14.10.1930 р.)

«По українських селах Східної Галичини польські кіннота й поліція брутально б'ють священиків і селян нагайками, ганебно ґвалтують жінок, здирають із селянських хат солом'яні стріхи, замикають школи, грабують кооперативні крамниці, нищать бібліотеки та грабують населення реквізиціями харчів... Становище українців невигідне ще й тому, що хоч вони творять найбільшу національну меншість в Європі, проте не мають нікого, хто би боронив їхні права перед Лігою Націй... Варварська поведінка вояків під час пацифікації до такого рівня обурює українських селян, що в усій Східній Галичині панує небезпечний дух неспокою».

The New York Herald Tribune (18.10.1930 р.)

ЗНИЩЕНА «ПРОСВІТА». Сліди пацифікації в села Княгиничі на Рогатинщині

ЗВІТИ ПОЛЬСЬКИХ КОМАНДИРІВ

Рапорт командира навчального ескадрону „Б" 14 полку уланів поручника Стружинського

Рапорт І: 1/таєм. с. Гнойниця, дня 8.X.1930 р.
Список українських діячів:
1) гр.-кат. священик Стефан Щурко; 2) його син Щурко Володимир; 3) голова кооперативу Василь Венгорак – всі троє втекли до Перемишля за два дні до прибуття війська; 4) селянин Стефан Серодович – покараний – 200 київ; 5) селянин Михайло Серодович – покараний – 30 київ; 6) селянин Іван Лесько – покараний – 100 київ; 7) селянин Микола Совик – покараний – 35 київ; 8) селянин Стефан Кобзяк – покараний – 50 київ; 9) селянин Дмитро Радич – покараний – 300 київ; 10) селянин Олекса Радич – покараний – 25 київ; 11) селянин Андрій Зубач – покараний – 150 київ; 12) селянин Михайло Радич – покараний – 150 київ; 13) селянин Микола Келих – не покараний – утік ще до прибуття ескадрону.

ром, який ще більше нагнітав факт арешту 21 українського депутата сейму та трьох сенаторів. Влада «умиротворювала» не лише громадян, а й цілі установи. Так, у вересні було заборонено «Пласт» і закрито чотири українські гімназії. Лише в тернопільській гімназії, яку так і не відновили, навчалися 470 учнів.

Дії поліції та військових підштовхнули до таких кроків і польських «Стшельців» (військово-спортивна організація). Вони нападали не лише на приміщення громадських структур, а й на церкви. Зокрема, було підкладено вибухівку під монастир студитів у Львові, підпалено приміщення митрополичих палат у Галичі, пошкоджено маєтки греко-католицького духовенства.

Ефект пацифікації можна відчути й за результатами листопадових виборів. Проурядовий «Блок безпартійний», який ішов під №1, на Галичині підтримали понад 50% виборців. І якщо перед цим українці мали 46 депутатів (послів) та 11 сенаторів, то тепер лише 20 послів і чотирьох сенаторів.

В ОБ'ЄКТИВІ ЛІГИ НАЦІЙ

Попри ганебні результати «умиротворення», українці здобули своєрідну сатисфакцію через широкий розголос на міжнародній арені. Лише силами ОУН було створено спеціальні пресбюро в Женеві, Берліні, Лондоні та Брюсселі. Окрему активну кампанію проводив митрополит Андрей Шептицький, один із небагатьох українців, чиє слово мало вагу на міжнародній арені.

Пацифікація консолідувала та вивела на вулиці представників української діаспори, які провели понад 200 мітингів по всьому світу й водночас засипали листами та скаргами дипломатичні установи своїх держав. Загалом про пацифікацію в Німеччині вийшло 312 статей, у Великій Британії, США й Канаді – 165, Чехословаччині – 40, Італії та Франції – по 20.

Ще восени 1930-го Західну Україну почали відвідувати іноземні журналісти, парламентарі та представники міжнародних організацій. Галичина опинилася в центрі світових подій. Зокрема, після візиту журналіста The Manchester Guardian (сучасна Guardian) до Галичини польський посол у Лондоні констатував, що впродовж двох тижнів цей часопис щодня подавав різноманітні свідчення «польського терору».

Усе ж найбільшим оборонцем галичан стала Лейбористська партія Великої Британії, яка в той час перебувала при владі. 63 британські парламентарі звернулися до Ліги Націй із протестом проти пацифікації. Завдяки цьому остання в січні 1931 року утворила «Комітет трьох», який мав розслідувати осінні події на Галичині. Утім, на заваді успішної розв'язки цієї справи стали самі ж українці – керівництво УНДО взяло участь у таємних переговорах із польським урядом. Поляки використали це як свідчення пошуку компромісу та налагодження діалогу з українцями. Відтак Ліга Націй відклала розгляд питання пацифікації аж до січня 1932-го. Тоді таки було ухвалено резолюцію з осудом дій Польщі, хоча з дуже лояльною оцінкою тих подій.

Поразка Визвольних змагань 1917–1920 років спричинила низку подальших невдач, вирішити які навіть зі зброєю в руках було надзвичайно складно. Пацифікація стала наслідком придушення в зародку прагнення українців до волі.

ПАЦИФІКАЦІЯ МОВОЮ ЦИФР

Час акції: 20 вересня – 30 листопада 1930 року.
На першому етапі, у вересні, використано 17 рот поліції по 60 осіб кожна, разом зі старшинами це 1041 особа. Також у вересні додатково залучено чотири полки уланів і полк кінних стрільців.
Пацифіковано поліцією 325 населених пунктів, а військовими – 168. Проведено 5195 ревізій у 450 селах.
Лише впродовж жовтня 1930 року в українців було конфісковано 1100 карабінів, 30 кинджалів, 19 гвинтівок, 372 револьвери, 293 багнети, 223 мисливські рушниці, 38 шабель і 12 кастетів.
У процесі пацифікації, за даними української сторони, **було побито 1357 осіб, зґвалтовано понад 40 жінок, 13 людей загинуло (зокрема, керівник крайових УВО та ОУН Юліан Головінський). Ще 1739 осіб заарештовано.**
Ліквідовано «Пласт», закрито українські гімназії в Тернополі, Рогатині, Станіславові (Івано-Франківську), Дрогобичі, 6-й клас львівської гімназії та 4-класну приватну школу в Чорткові.

Українська фестивалія

Завтра - Різдво!

Ярмарок, виставка, майстер-класи, забави, творчі зустрічі, смачна кава зі Львова...

Ніна Матвієнко
Олег Скрипка
«Гайдамаки»
Брати Капранови
«ДахаБраха»
Тарас Чубай
Анжеліка Рудницька

16 грудня	Офіційне відкриття. Запалення Зірки над Музеєм
18-19 грудня	Миколай Бородатий, любо просимо до хати!
20-25 грудня	Готуємось до Різдва. Зустрічаємось в Музеї Гончара
26 грудня	Різдво в Європі
09 січня	Дитячий фестиваль «Орелі. Зима»

Музей Івана Гончара
вул. Івана Мазепи, 29, Київ
www.honchar.org.ua

Просто бути собою

Сестри Тельнюк про геометрію української мови, монструозність Америки та справжній фольк

Записав **Богдан Буткевич**

Фото: **Андрій Ломакін**

Зазвичай, коли говорять про сестер Тельнюк, то в уяві поціновувача української музики постають дві чарівні жінки, які в супроводі рояля співають про щось справді високе та романтичне. Проте під час бесіди ми впевнилися й у тому, що ці дві тендітні пані чудово розуміються на технічній складовій музики, в багатьох аспектах якої є справжніми новаторами. Це, зокрема, підтверджують програми «Стусове коло» та проект «Тельнюк: Rehearsal». Співучим поетесам, що доповнюють одна одну, довелося пройти чимало складних шляхів, перш ніж досягти їхньої «фірмової» гармонії мелодії та слова. Колись вони були вже за півкроку від того, щоб поїхати з країни, де творчим людям живеться вкрай непросто. Проте залишилися. Про причини цього повернення, а також багато чого іншого ми поговорили з родинним дуетом на студії звукозапису.

РОБИТИ ТЕ, ЩО ХОЧЕШ

Перші свої пісні писали для батька. На вірші Павла Тичини, адже тато був дослідни-

ком його творчості й усе життя поклав на те, щоб довести, що це був поет світового рівня, що окрім «Партія веде» він написав і поему-симфонію «Сковорода», і «Прометея». Власне, не побоюся сказати, що ми були перші, хто намагався поєднати сучасну музику та українську високу поезію. З самого початку навіть у своєму колі ми були одинаками, наша музика не була масовою.

Наша музика є авторською, індивідуальною. Ми звертаємося до поезії людей, що вже створили шедеври, а також просто слухаємо Всесвіт навколо нас. І виловлюємо звідти ті звуки, які чуємо самі і які хотілося б донести до інших. Тому в нас такі різні пісні: від романсів до маршів, від балад до протестної лірики.

Свого часу нас на довгі роки страшенно підкосила гонитва за модою. Те, що ми робили вдома за роялем, було гарно, бо органічно. І ті пісні досі нам подобаються. Але тільки-но почалася гонитва за модою, пісні стали вмирати. Це все одно, що взяти людину й сказати: вона хороша, але трохи недосконала. Тож давайте її змінювати: ось тут додамо силікону, тут підріжемо, там підшиємо. Але ж запах залишився. Гаразд, тоді давайте взагалі вб'ємо, забальзамуємо й напудримо. У результаті отримаємо ідеальну воскову фігуру. Від якої, проте, ні в кого серце швидше не закалатає. Саме так сталося з нами на першій «Червоній руті»: з наших пісень виходили воскові ляльки. Це було дуже неприємно, так само як танцювати з мертвяком. Так моторошно стояти на сцені й відчувати внутрішній протест до своєї ж музики, ти не розумієш, що тут узагалі робиш. Тільки набагато пізніше ми усвідомили: якщо вже написав слово, то тримайся його, не намагаючись припасовувати до сьогодення. Адже сьогодення – це мить, раз – і його вже немає. Власне, Rehearsal – це найвища точка нашого розуміння музики, коли ми ідеально співпрацювали з колективом музикантів.

Ніхто не може точно зіграти те, що ти вкладаєш у твір. Усі композитори рано чи пізно стикаються з цим. Тобто ноти будуть ті самі, але зіграно абсолютно індивідуально. Адже кожен виконавець по-своєму бачить твір, прочитує його. І це бачення в принципі не може збігатися з авторським. Є, звісно, композитори-деспоти, які знущаються над музикантами, змушують обов'язково грати «піано», якщо так написано в оригінальному тексті. Тому проблема виконавців стоїть завжди. В Україні вона ускладнюється ще й невисоким рівнем технічної майстерності багатьох музикантів. Може, для когось це прозвучить парадоксально, але чим більше в людини таланту та вміння, тим вона скромніша.

Ми молодші за Гадюкіних, але на сцені довше. Почали в 13 років, перші пісні написані саме тоді. Вони були легкими, ліричними, свіжими, сонячними, як і Тичина, що нас надихав. Офіційним же початком, так би мовити, кар'єри вважаємо 1986-й. Уперше про нас серйозно почули лише після «Червоної рути-1989». На цей конкурс ми прийшли, маючи вже багатий досвід написання власних пісень.

Для творчої людини найважливіше робити те, що вона хоче. Нам пощастило, бо ми займаємося саме тим, що нам подобається. І можемо повною мірою реалізовувати це тільки тут, адже наша творчість безпосередньо пов'язана зі словом, до того ж саме українським. Як не крути, а все одно рано чи пізно ти прийдеш туди, звідки починав, де твоє коріння.

АМБІТНА ШАРОВАРЩИНА

Сучасна українська музика ніколи не мала шансу стати українською. Адже її джерела – це совковий культурно-музичний простір, де виявом українського націоналізму вважалися ВІА «Ватра» та «Смерічка».

Шароварщина – це породження виключно совка. Адже справжня, автентична, не лубочна народна культура не потрібна тоталітарній владі. Саме в СРСР як ножицями вирізали все, що пов'язано зі справжнім українським фольком, не кажучи вже про мову.

На сцені варто просто бути собою. Найбільша проблема нашої музики – всі намагаються відтворити світову естраду, всі хапаються за непритаманні їм речі. Ця хвиля свого часу підхопила й нас. Думалося: якщо є гарна пісня українською, то коли її перекласти англійською, зверху накласти електронні барабани, то чим не «фірма». Головне, щоб було як у U2 чи A-HA. Оце мавпування в крові українських музикантів, на превеликий жаль. Навіть якщо подивитися на колективи радянських часів – той самий «Еней», який прагнув створити якусь українську форму, все одно намагався когось копіювати. »

Музика в Україні ніколи не була незалежною від громадсько-політичної ситуації. Якби політичні катаклізми не стосувалися творчого середовища безпосередньо, як це відбувається на Заході, тоді можна було б про щось говорити. Зміна президента США не впливає на бродвейські мюзикли, які йдуть собі десятиріччями. Тому там створені структури та радіоформати, які дають змогу паралельно існувати абсолютно різним за формою та змістом музичним напрямам. І це дуже велика проблема, що в нас усе навпаки.

Українська сучасна музика із самого початку йшла єдиним потоком, у якому змішувалося все: від брудної попси до дуже якісних колективів, яким соромно було в нього потрапляти. На жаль, ось такі колективи навіть навмисно вилучали себе з цього потоку. А попсовики продовжували свою справу, хоча, звісно, на тлі нормальних виконавців їхня недосконалість та вторинність не викликали й не викликають жодних сумнівів.

Не треба намагатися ставити на перше місце слухача. Радянська максима «Слухач завжди має рацію» абсолютно неправильна. А ось і не має, не може він на однаковому рівні сприйняти симфонію Малера та Ірину Білик. І справа тут зовсім не в тому, хто цінніший.

Якщо йдеться про творення, то жити треба там, де цей процес відбувається найкраще. Річ у тім, як розглядати музику: як технічну професію чи як вияв творчості. Музикантам-ремісникам простіше знайти себе не вдома. Наприклад, ти хороший скрипаль – без питань, тебе можна використовувати як гарну деталь механізму в якомусь оркестрі Америки, Канади, Японії. Слово ж має бути живим, тому й жити треба там, де воно не буде мертвим. Поезія дуже швидко всихається до стану сухофрукта й гине, якщо її не читають і не озвучують. А звучати по-справжньому вона може там, де мова, якою написана, рідна. У нас є потреба оживляти слова, бо завдяки цьому щоразу оживляємося самі, не перетворюючись на висохлу річку.

ЧУЖІ ПРАВИЛА ГРИ

Нью-Йорк – місце, де будь-хто може знайти собі заняття. Це місто з фантастичним мистецьким досвідом, туди вклали свій талант десятки тисяч яскравих митців, і тепер воно цю енергію не тільки дає, а й віддає. Ми навіть свого часу думали там залишитися, співпрацювати з американськими артистами. Може, якщо вже дуже припече, то цей досвід доведеться пригадати.

Творити в Америці – це перетворювати творчість на кар'єру. Не шкодуємо, що не залишилися там. На нашу думку, щоб здобути необхідний досвід занурення в чужу культуру, не обов'язково кидати батьківщину остаточно. До того ж треба було б пожертвувати рідними та близькими. Жінці взагалі важче пожати в невідомість. Тим більше що потрібно було б їхати вдвох. Взагалі, щоб усе кинути, необхідно бути цілком вільною егоцентричною людиною. Проте досвід тих концертів та англомовної публіки неоціненний. Особливо що стосується сприйняття музики як такої, бо ж у цих людей зовсім інший менталітет. Якщо ти їдеш туди, маєш прийняти їхні правила гри: космополітизм, абсолютну глобалізацію, відмовитися від своїх коренів.

БІОГРАФІЧНА НОТА

Галя й Леся Тельнюк народилися в сім'ї відомих письменника та літературознавця Станіслава Тельнюка та філолога Неллі Копилової. Творчу діяльність розпочали в 13 років. Співпрацювали з Міком Тейлором із Rolling Stones, гуртами «Кому вниз», «Мертвий півень», а також театральними режисерами Сергієм Проскурнею та Лідією Вовкун. Лауреати «Червоної рути» 1989 та 1991 років, премії імені Василя Стуса (1998). У 2009-му Галі та Лесі Тельнюк було присвоєно звання заслужених артисток України.

Worldmusic – це вінегрет зі справжніх автентичних фольків, створений для міського споживача, спраглого натуральної музики. До того ж покритий зверху шоколадом. Справжній фольк – це музична натурфілософія, розмова з природою, що не терпить замкнених просторів і не має нічого спільного з великим містом. Натомість воно і є головним споживачем worldmusic, звичайно, дозованого в гарні, смачненькі пігулочки. Проте цей тренд вельми поверховий – він не передбачає прожиття музики, як того вимагає будь-який народний лад. Тому ми у своїй творчості використовуємо worldmusic як іще один цікавий інгредієнт, фарбу, не більше.

Іноді достатньо трьох акордів для створення хорошого, щирого продукту. Є багато прикладів, коли непрофесійний музикант пише одну пісню, яка потім годує його все життя.

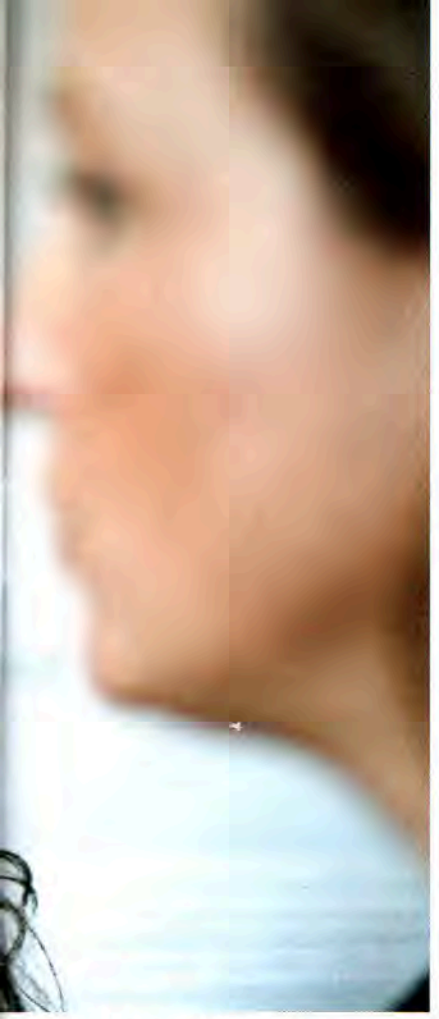

ВИХОВУЄМО СВОГО СЛУХАЧА

Тичину українська інтелігенція почала не любити ще до написання «Партія веде». Уже в 1920-х було зрозуміло, що він не вкладається в будь-які рамки, це не поет для народу, хоч лусни. Творчість Тичини рафінована, навіть елітарна за своїм змістом. Тим більше він не міг стати своїм для безграмотних у культурному сенсі «поколінь страху», породжених репресіями, війнами та тиском на вільне мислення.

Фонетична геометрія української мови унікальна. І під неї важко підлаштувати непритаманні їй речі. Наприклад, мелодика російського року ніколи не ляже на неї – інші наголоси, інші інтонації, інші співзвуччя. Це як словники різних мов, які можна змішувати тільки заради експерименту. Слово багато в чому визначає характер мелодики. Саме через це українська музика за змістом може бути тільки україномовною. Недаремно ж гарні виконавці намагаються виконувати відомі твори мовою оригіналу.

ВИБРАНА ДИСКОГРАФІЯ

«СОНМО», 2010

«Тельнюк: Rehearsal», 2010

«Жовта кульбаба», 2007

«Жар-птиці», 2002

«У.Б.Н.: пісні з вистави», 2001

«Тиша і грім», 1998

«Галя та Леся», 1994

«Мить», 1991

Візьміть будь-яку хрестоматійну українську оперу на слова Шевченка й спробуйте перекласти російською – це буде суцільний дисонанс. Звісно, є гарні винятки. І ми мали досвід перекладення віршів Богдана-Ігоря Антонича французькою. Та все одно навіть у якісному перекладі все звучало з українською драматургією, було одразу чути, що це не французький вірш, а український. То була просто українська пісня французькою. Так само під час співпраці з Міком Тейлором ми намагалися перекласти українською автентичний текст його «Blues in vain». Проте нічого не вийшло, і довелося писати свій окремий текст, залишивши від оригіналу тільки музику. Тобто такі спроби – це все одно штучність, лише одна більш вдала, інша – менш.

Часто думають, що ми із села чи Львова. Насправді ми корінні киянки, перше наше помешкання було на Хрещатику. І зростали в суцільно російськомовному середовищі. Доходило до того, що коли в дитинстві виходили гуляти на подвір'я, то нам діти казали: «Раз вы говорите на украинском языке, то платите штраф». Навіть битися доводилося.

Міста, де ми народилися, вже немає. Його можна побачити десь глибко вночі, коли всі сплять, у проміжку старих дворів. Іноді чуєш знайомий запах чи подих вітру – і все, знову почуваєшся тут чужим. Якщо народився в столиці, маєш виносити всі тяготи столичного життя.

Ментально ми тяжіємо до маленької центральноукраїнської хатки. Просто в захваті від Дніпропетровщини та Слобожанщини, звісно, йдеться про сільську частину та її населення. Карпати ми також любимо, але все одно почуваєшся там хоч і дорогою, але гостею чи туристом.

Намагаємося виховувати свого слухача. Свідомо й несвідомо ділимося з ним тим, що близьке нам. Слухач, який відкрито та позитивно налаштований, не може не вловити цих хвиль. Бо ми завжди відкриті й щирі з ним. Не можна допускати жодної фальші, загравання чи, не дай Боже, брехні або умовності. Зверніть увагу, як зараз на Заході популярні максимально «лайкові» записи. Там люди втомилися від штучності та вилизування. Тепер, навпаки, цінується живість виконання, навіть з усіма її технічними огріхами.

У нас немає фанатів. Ті, хто нас справді любить, ходить на наші концерти, знають, що ми не любимо давати автографи. Бо ці люди на одному з нами рівні, вони наші співрозмовники, навіть співавтори. Ми спокійно можемо собі дозволити після найвдалішого концерту піти поспілкуватись з ними й завжди знайдемо спільну мову. Звичайно, коли ти молода, то хочеться відчути на собі зовнішні атрибути популярності, щоб хлопці штабелями лежали вздовж твоєї дороги, але ми давно пройшли цей етап. Жодного бажання бути «поп-дівами» не маємо.

Будь-які брудні речі для нас – табу. Наприклад, ми ніколи не пробуватимемо одностатеву любов та не вживатимемо наркотиків. Сподіваємося, що ніколи не вийдемо на сцену, так би мовити, слабо одягненими. Хоча хто його знає, як складеться ситуація, може, і ми колись будемо змушені заради своїх переконань голяка по Хрещатику бігати.

Найкращі часи в нас попереду. За останні десять років ми знайшли гармонію. Ми тепер у щасливому жіночому віці, коли все осмислене й ти нарешті маєш підстави і для того, щоб говорити, і для того, щоб мовчати. Апетити стають аскетичнішими й спрямованими на чисту творчість. 15 років тому здавалося, що мрія – це повний стадіон, симфонічний оркестр, і нас на вертольоті спускають на сцену. І це нормально, адже коли ти ще не пройшов життєвого шляху, то нічим іншим, окрім штампів, мислити не в змозі. Кожен поет мріє про те, як він зайде до крамниці й купить першу книжку своїх поезій. А потім він починає просто цінувати той факт, що йому дано ці слова писати.

ВИСТАВКА

Привіт, митцю!

Влодко Кауфман не зраджує своїм традиціям: виставка без сюрпризів нелегітимна

Театр одного митця – це не зовсім театр одного актора, бо його можна тільки раз і побачити, тож пропускати не варто. Цього разу виступав львів'янин Влодко Кауфман – у Музеї сучасного мистецтва перед відкриттям власної експозиції графіки та малярства, про які треба було б теж сказати, та вже якось згодом.

У минулому десятилітті Кауфман уславився скандальним акціями, про які кияни лише здалеку чули – й облизувалися, галичанським шкандалям заздрячи. Наприклад, закував наш митець у кайдани монументи класикам українського письменства, спричинивши шалений спротив місцевих патріотів. Чи покликав на свій вернісаж справдешніх волоцюг, доручивши їм відповідальні ролі в цій виставі, і тут обурення вистачило. Власне, це й були перформанси. Але сьогодні – жодного епатажу, лише природа та медитація.

Виставка у Музеї сучасного мистецтва
2-16 грудня

У купі старого листя скрипаль на скрипці грає. Низькорослий чолов'яга в чорних штанях та з підголеними скронями й чубчиком, а це вже сам автор, вовтузиться поряд. Збирає обстругані дерев'яхи, потім зв'язує їх жмутками килима, який шматує в нас на очах. Знову скандал? Але скрипка собі грає, тільки скрипалеві доводиться відсовуватися, звільняючи місце для Кауфмана, бо скрипаль, я вже сказав, стоїть у листі, а листя – на килимі, а килим треба, ну зрозуміло. Але ножиці трохи заїдає... скрипка фальшивить і ниє... Навмисно? Перформанс, утім, триває.

Анонси

17 грудня, 18.00

Презентація книги

Книгарня «Є»
(Київ, вул. Лисенка, 3)

В антології «ЛяЛякК» зібрано найкращі зразки молодої львівської поезії кінця 2000-х років. Це твори Оксани Васьків, Ірини Дементьєвої, Наталі Дьомової, Миколи Крата, Лариси Радченко, Григорія Семенчука, Владислава Шубенкова та ін. «ЛяЛякК» – досить влучна абревіатура з подвійним значенням: Львівська Літературна Криївка і «лялякати» – теревенити, перекидатися словами. Як зазначає упорядник антології Марія Шунь, нова львівська хвиля незабаром проб'ється на всеукраїнський марафон. І тоді її не спинити.

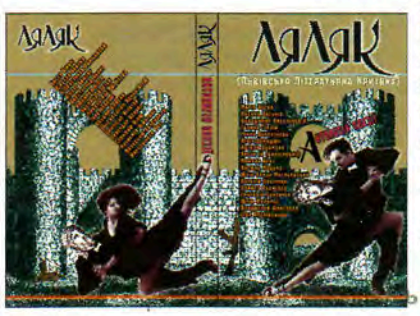

17–19 грудня

«Київ-2010»

Національна філармонія
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

Міжнародний фестиваль гітарної музики пропонує насичену програму за участю відомих європейських музикантів. Сольні програми представлятимуть Рафаель Серралет (Іспанія) та Карло Маркіоне (Італія). Заключний вечір – концерти для гітари з оркестром де Лойє і Родріго в супроводі Академічного симфонічного оркестру, а також концерт для гітари та бандонеона з оркестром П'яццолли (солісти – Андрій Остапенко і Юрій Карнаух). А на завершення квартет «Київ» під керівництвом Володимира Шарувєва виконає «Андалузький концерт».

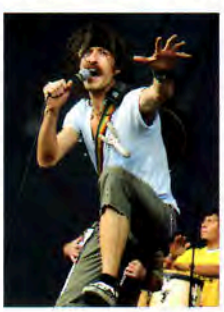

18 грудня, 22.00

Checking Balkan

Клуб «Хліб»
(Київ, вул. Фрунзе, 12)

Запальні балканські ритми вже традиційно будитимуть від зимової сплячки українську столицю. Головним гостем вечірки стане харизматичний лідер гурту Gogol Bordello Євген Ґудзь із діджейським сетом і піснями під гітару. Київський мандрівний ансамбль «Топоркестра» змішає бессарабські та турецькі мотиви з коломийками й одеським шансоном. Також виступить ветеран клубного руху Іван Derbastler. А в чіл-аут-зоні до світанку звучатиме етнодиско від Bard&Move, Anton Feuer, Slava Slava та «Бадьян Сауна Систем».

ФОТО БОГДАНА ЛЕШИК

Перформанс нарешті добігає кінця. Автор – привіт, митцю! – кланяється публіці, на диво нечисленній. У чому сенс перформансу, спитаєте? Бог його знає... на тему «природа й митець», здається... Час скандалів «а-ля 1990-ті» минув, та й годі. З ним і час головного болю, сподіваюся. Хоча крутить голову більше від іншого. Від екологічних маразмів, наприклад, над якими нас принагідно замислитися змусив митець, не знехтувавши вимогами арту.

Олег Сидор-Гібелинда

CD

Swans. «My father will guide me up a rope to the sky»

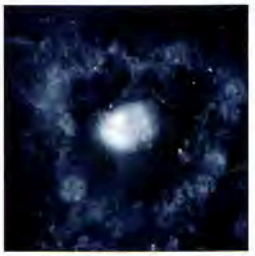

За десятиріччя відсутності легендарної дарквейв-формації новоприбулі адепти цього стилю так і не замінили грандів, тому ніша співців апокаліпсису залишалася вільною. Сам Майкл Джира, лідер команди, весь цей час очолював власний сольний проект Angels Of Light. Музика «ангелів» була акустичною і ніжно-прозорою, антиподом того фірмового мороку, який навіювали Swans. Але тривалий соло-заплив Джири закінчився майже фіаско, повернення колишнього саунда було неминучим.

Phil Collins. «Going back»

На обкладинці цього альбому зображено юного Філа за барабанною установкою. Це не випадково, адже невдовзі він святкуватиме своє 60-річчя. Платівка Колінза містить цілий «букет» улюблених пісень із власного дитинства. Переважно хіти соул-музики 1960-х колись знаменитого лейбла Motown, зірками якого були Стіві Вандер і гурт The Temptations. Також кумирами маленького Філа були Дасті Спрингфілд і Філ Спектор. Попри очевидний ностальгійний флер, до ретро-музики співак поставився надзвичайно серйозно.

Janis Joplin. «Pearl»

Королева генерації хіпі Дженіс Джоплін свій альбом «Перлина» зафіксувала далекого 1970-го. Це був час, коли вона ніби вже поборола згубні звички, алко-наркотичну залежність і збиралася заміж. Незважаючи на присутність гнітючих блюзів про втрачені надії, тут були оптимістичні речі, такі як балада «Me and Bobby McGee». Утім, наступного дня після сесії звукозапису Дженіс не стало внаслідок передозування.

16–19 грудня

Цикл мексиканського кіно

Кінотеатр «Київ» (Київ, вул. Велика Васильківська, 19)

Добірка стрічок присвячена режисерському тандемові, що створив Золоту епоху мексиканського кінематографа: Еміліо Фернандесу та Габріелю Фігероа. Чотири драми пронизані латиноамериканською пристрастю і темпераментом, а їхні герої протистоять життєвим обставинам і несправедливості.

Так, герой фільму «Flor Silvestre» («Квітка Сильвестре», 1943) відмовляється від батьківського спадку заради красуні з бідної сім'ї. А знахар у «La perla» («Перлина»,1945) рятує життя маленькому хлопчику, якого вкусив скорпіон.

19 грудня, 16.00

«Івонна – принцеса Бургундії»

Театральний центр «Пасіка» (Київ, вул. Іллінська, 9)

Трагіфарс за п'єсою знаменитого польського письменника Вітольда Гомбровича – це своєрідне гротескове переосмислення казки про Попелюшку. Юний принц Пилип (Максим Титаренко) вирішує одружитися з незвичайною, але мовчазною Івонною (Наталя Ковреїна), щоб у такий спосіб довести всім і собі власну внутрішню свободу. Це порушує звичні норми життя, і за деякий час стає очевидним, що дівчатка заважає королівському оточенню й... самому принцові. Тож її вирішують позбутися.

16–26 грудня

«Завтра – Різдво!»

Музей Івана Гончара (Київ, вул. Лаврська, 29)

У цьому дійстві, присвяченому відродженню давніх українських традицій святкування Різдва, візьмуть участь Олег Скрипка, Тарас Чубай, брати Капранови, Ніна Матвієнко, Анжеліка Рудницька, гурти «Гайдамаки» й «ДахаБраха». У межах проекту відбудуться презентація анімаційних та ігрових фільмів Сашка Лірника й Степана Коваля, виставка «Українське Різдво: символи і знаки», родинний конкурс різдвяно-новорічної атрибутики та вертепів «Іде звізда чудна!», а також майстер-класи народних промислів, літературні зустрічі, екскурсії музеєм.

Автор:
Ярослав Підгора-Гвяздовський

Фото:
Олександр Чекменьов

ЕРУДИТ МИСТЕЦТВА

Французька письменниця і художниця Мартін ле Коз про взаємозалежність кіно, літератури та малярства

Мартін ле Коз приїхала в Україну на прохання Французького Культурного Центру вже вдруге. 2008 року в Харкові вона відкривала виставку своєї доньки, фотографа й актриси Дороті Шуз. Цього разу в Києві Мартін представляла власну виставку – 30 малюнків відомих кіномитців, від уже спочилих навіки Орсона Веллса, Франсуа Трюффо й Сідні

Поллака до нині живих Романа Поланського, Вуді Аллена та Катрін Брейя. Виставка відкрилася 10 грудня в Музеї мистецтв імені Богдана і Варвари Ханенків і триватиме до 31 грудня.

Особливість Мартін ле Коз у її вражаючому досвіді. Розпочинала вона з вивчення графології, видала книжку «Гіпноз та графологія». Потім захопилася письменництвом, одночасно малюючи портрети відомих майстрів слова (малювала вона з дитинства). З десяток романів пані Мартін вийшов у видавництві du Rocher, а роман «Селеста» 2001 року відзначений престижною французькою премією «Ренодо». Люди від кіно – останнє на сьогодні захоплення Мартін як художниці. Невдовзі побачить світ її альбом із портретами кіномитців, що виконані акварельними фарбами, олівцем і тушшю.

У. Т.: Ваше життя і ваша кар'єра – це вервечка захоплень. Графологія, гіпноз, малярство, романістика, поезія, історія. Тепер кіно з погляду художника. Тож чому ви почали малювати режисерів? Можливо, захоплення кіномистецтвом пов'язане з вашою донькою-акторкою?

– Скажу відразу, що кіно, як на мене, має таке саме значення для світу, як і романістика... На перший погляд, я справляю враження людини, яка займається різними речами. Але в моєму житті є лише два виміри: гуманістичний і духовний. Наприклад, графологія мені була потрібна, щоби мати змогу зрозуміти і заглибитися в особистість, не звертаючи уваги на поверхневе, на зовнішність, не задовольняючись лише видимим. Тобто сприймати світ не таким, як ми його бачимо, бо він може бути зовсім іншим. Спираючись на це, я написала чимало книжок, спрямованих проти расизму. Тепер темою став іслам. І це все відповідає моєму гуманістичному світогляду. Так само, як і концепція братерства, яка дуже важлива для мене.

Коли я була маленькою, мріяла малювати й писати. А як виросла, взялася і за те, і за друге, видала книжку портретів письменників. Вони були чорно-білими і вийшли трохи ідеалізованими, такий собі світ янголів. У цьому виявився мій духовний світогляд. Вам це може здатися дивним, але портрети і духовне як поняття для мене невід'ємні. Тож я портретувала до 30–40 років. Зараз мені 55, і моє бачення змінилося. Особливо після того, як відвідала Африку, побувала в Бурунді: те, з чим там зіткнулася, було жахливим. Там я відчула потребу поглянути просто в очі людині й побачити її саме такою, якою вона є. І саме так її зобразити. А це відрізнялося від першого мого розуміння портрета: намалювати, щоб зробити людині приємне. Позаяк я хотіла багато кому дарувати таку втіху, картин ставало дедалі більше. Портрети митців теж приносили задоволення, але вже мені: я хотіла

подякувати тому середовищу, яке мене до себе прийняло. До кіно, власне, я долучилася завдяки письменниці й актрисі Ноель Шатле. Знаєте таку? Вона одного разу запропонувала зробити спільний проект: я малюю портрети, а Ноель пише до них тексти. Стосовно Дороті Шуз (псевдонім доньки Мартін ле Коз, Елантіл. – **Ред.**), то вона спочатку навчалася в кіношколі, часом знімалася, відтак займалася в театральній школі й урешті стала фотографом. А в кожній її постановоч-

ній світлині завжди присутня мізансцена...

У. Т.: Чимало робіт ви присвятили Вуді Аллену й Альфреду Хічкоку, але найбільше – Орсону Веллсу. Він ваш фаворит?

– Моє завдання – не висловлювати свої судження на кшталт до вподоби це мені чи ні, а відобразити різне бачення кожної окремої особистості.

ОРСОН ВЕЛЛС

РОМАН ПОЛАНСЬКИЙ

Вуді Аллен якраз мені не надто подобається як кіномитець: на мою думку, він доволі поверховий. Орсон Веллс, звісно, – це інший рівень. Але я не хотіла робити якийсь особистий вибір, кожен заслуговує на увагу. Головні принципи серії – людяність, братерство. Моя серія кіномитців ще не завершена. На кожну картину потрібний час, до того ж багато. Я представляю багато ракурсів, кутів зору на того чи іншого митця. Бо щоразу віднаходжу щось нове в них.

ВУДІ АЛЛЕН

У. Т.: Як для художниці досить дивним є те, що ви перемальовуєте фотографії (про що ви зазначили у вступному слові до виставки). Чому так?

АЛЬФРЕД ХІЧКОК

ДЗИҐА ВЕРТОВ

– Кладу в основу внутрішнє бачення людини. Це не лише фотографії, я надихаюся багатьма речами. Наприклад, зараз закінчила серію ілюстрацій до книжки «Історія пророків» для одного ліванського видавництва. Ці ілюстрації мали супроводжуватися текстами з Корану. Малювала я досить символічні картини, бо символ – це те, що йде зсередини. І тому дуже цікаво, що мій живопис, мої зображення наближаються до словесного матеріалу, бо текст до малюнків, завершивши картини, я написала сама, і видавець його схвалив. А тепер я створюю графічний роман про Ніколу Теслу і роблю це так, що спочатку напишу кілька сторінок, потім намалюю ілюстрацію до них, напишу ще трохи й малюю знову. Тобто роман вибудовується водночас із зображеннями. І закінчувати його я не хочу – Тесла став другом у моєму домі. Я захоплена ним!

У. Т.: Ви в Україні вже вдруге. Може, вже кимось зацікавилися: не хочете намалювати когось із наших режисерів чи акторів?

– Ще під час першого візиту в Україну я намагалася знайти щось, що б підживило зв'язок з вашою країною. І одного дня я таки відшукаю це.

Южне, що на Півдні

Тиждень відвідав місто, мешканці якого пережили скрутні для країни часи в затінку прибуткових підприємств і зберегли атмосферу показово «розвиненого соціалізму», а тому бояться остаточного приходу капіталізму

Автор: Інна Завгородня

Фото: Сергій Поляков

Місто Южне виникло 32 роки тому поблизу порту «Южний» та Одеського припортового заводу (ОПЗ). Більшість його мешканців приїхали сюди, щоби на цих підприємствах працювати. Місто займає 10 км²: кілька рядів багатоповерхівок на березі Чорного моря. Поміж будинків лежить величезна центральна площа з пам'ятниковою стелою, помережана фонтанами, клумбами й газонними галявинами, від яких розходяться концентричні візерунки різнокольорової тротуарної плитки. Біля площі одне навпроти одного стоять палаци культури та спорту, куди місцеві пролетарі та їхні родини можуть прийти після роботи. Трохи збоку – луна-парк, до барвистих наметів якого збігається місцева дітлашня.

В око впадають звичні не для всіх наших міст деталі: підбілені бордюри, акуратні клумби, цілі й свіжо пофарбовані лавочки та смітники, а також сучасні ліхтарі з нерозбитими лампами. Це виразно радянське місто відрізняється від інших подібних до нього тим, що не вкрилося депресивними плямами сірості й занепаду.

Очікуючи на неминучу приватизацію ОПЗ, мешканці Южного порівнюють її з апокаліпсисом.

БЕЗ КОРІННЯ

У молодому місті чотири церкви, лікарня, фізкультурно-спортивний комплекс, бібліотека й кілька готелів, проте все ще немає власного цвинтаря – місцевих небіжчиків ховають у прилеглому селі. Немає тут і громадського транспорту. Є тільки таксі, на якому до будь-якої точки міста можна дістатися за 8 грн, хоч уздовж і впоперек Южне можна обійти хвилин за 15. Із центральної площі око сягає обох кінців міста, за якими даленіють неозорі поля. Забудова відділена від моря ще не до кінця обладнаним, напівдиким парком. Щоби побачити море, слід спуститися на пляж.

Тривалий час у Южному не було й приватного сектору, в місті зводили виключно багатоповерхівки. Земельні ділянки під забудову мешканці отримали ще років 20 тому, але дачі на них пови-

ростали не одразу. Нині місто вже має окремий мікрорайон із приватними будинками, що потопають у садках, підморгуючи супутниковими антенами. Будуються тут переважно пенсіонери, які за час роботи на тутешніх підприємствах змогли заробити на безбідну старість.

Южне називають містом із широким обрієм: тут постійно дме вітер. Проте сталеві вітряки на його околицях стоять непорушно, попри те, що це ідеальне для використання енергії вітру місце. Місто має вихід до моря. Тут пишаються чистою водою і повітрям, хоча й сусідять із хімічним виробництвом – такі ось суцільні суперечності.

ПРОМИСЛОВИЙ КОРТЕЖ

Дорогою з Одеси до Южного можна побачити основні підприємства міста, зосереджені навколо однойменного порту. Зокрема, тут міститься морський нафтовий термінал «Південний», з якого починається нафтогін Одеса – Броди. Назву термінала не варто плутати із портом «Южний» та назвою самого міста. Проїжджаючи повз адміністративні будівлі ОПЗ, помічаємо недобудовану карбамідну башту, яку місцеві називають пам'ятником українським зеленим. Наприкінці 1980-х її зведення вдалося зупинити завдяки численним акціям протесту – зараз це вже історія. На заводі виробляють хімічну продукцію, а також охолоджують і перевантажують російський та український аміак.

Один зі структурних підрозділів хімічного заводу – теплиці, у яких вирощують квіти, овочі й фрукти, зокрема екзотичні. Придбати їх можна в магазинах на території заводу через власну систему розповсюдження за цінами на 20–25% нижчими від ринкових. Територія підприємства, оздоблена клумбами, зразково-показова.

За держпідприємствами розмістилися й приватні. «У приватників справи йдуть уже набагато краще, ніж у державних установ, – вважає директорка місцевої телестудії «МиГ» Лариса Шегіда. – У нас є вже практично приватний порт «Трансінвестсервіс» – велика компанія з багатьма відгалуженнями, кожне з яких займається перевезенням різних вантажів, зокрема хімічних. За законом, портом не може володіти приватна особа, але фактично він належить колишньому російському громадянинові, а нині громадянину Монако». За орендовані приватниками в держави причали зараз точиться боротьба.

АГРОСПІЛКА. Селяни з околиць забезпечують Южне харчами, хоча городину вирощують і в допоміжних цехах ОПЗ

ПЛЯЖ ХІМІКІВ. Приморське місто процвітає завдяки виробництву аміаку й карбаміду

ОБЛИЧЧЯ ЮЖНОГО. Директор южненської телестудії «МиГ» Лариса Шегіда

СОНЦЕ СВІТИТЬ УСІМ. Своє гасло місто втілює в загальному доступі до інфраструктури

Далі бачимо ще одне ПП із сінгапурськими інвестиціями, яке спеціалізується на переробці тропічних масел. Зберігаються вони у величезних бочках, що височіють над дорогою. Із цих запасів роблять харчові добавки та косметику, а зарплати на підприємстві вже перевищили середні по місту, які сягають 4 тис. грн.

РОБОТА-ДІМ

Ефір телестудії «МиГ» у кабельній мережі й інтернеті починається о 05:30, а вже з 06:15 до 07:30 службові автобуси один за одним відвозять працівників на роботу. Промислова зона віддалена від міста на сім кілометрів. Рівень безробіття у Южному один із найнижчих в Одеській області й становить приблизно 0,3%. Тож робочих рук не вистачає. «Якщо середня зарплата по місту 3800 грн, то ніхто не хоче йти працювати на 1500 грн, – розповідає Лариса. – Проте такої роботи теж багато». До речі, місцевий телеканал україномовний. «На українську ми перейшли самі, – пригадує директорка. – Разом зі мною працювала дівчина, яка закінчила Омський університет і української мови не знала взагалі. І ми з нею наважилися – почали вести всі програми українською».

Загалом у Южному живе близько 29 тис. людей, переважно це молодь. Після створення підприємств сюди прибували фахівці з усіх колишніх країн СРСР – доволі звичний для багатьох українських міст етногенез. 30-річний уродженець Башкирії Євген Гайдамак приїхав працювати й жити в місто, яке зводилося з нуля – на порожньому місці. «У січні 1979-го вже були заселені перші три будинки, в одному з них поселилися ми з дружиною, – пригадує вже пенсіонер Гайдамак. – Тоді, звісно, тут нічого не було: ані магазинів, ані автобусного сполучення з іншими містами, тільки постійний де-

фіцит». Тепер башкирський українець Євген Гайдамак пускає коріння на березі моря: «У нас із дружиною двоє дітей, четверо онуків, усі народилися і живуть у Южному».

ПІДРОЗДІЛ ЗАВОДУ

Житло, насосні станції, котельні Южного до 1985 року були структурними підрозділами ОПЗ, тобто фактично все місто перебувало на балансі заводу. Але потім поступово – аж до 1995-го – комунальну сферу передали органам самоврядування. Проте й донині головне підприємство Южного вливає в нього гроші. Зокрема, коштом ОПЗ були зведені спорткомплекс «Олімп» та готель «Еллада».

МУШЛЯ БІЛЯ МОРЯ. Спорткомплекс «Олімп» збудували коштом Одеського припортового заводу

СПРАВА МОЛОДИХ. Середній вік населення – 36 років, а народжуваність майже удвічі перевищує смертність

Перетнувши викладену тротуарною плиткою й оздоблену фонтанами центральну площу, заходимо у величезну синю мушлю «Олімпу». У спортивному залі лежить канадський ламінат, для догляду за яким необхідно підтримувати сталу температуру повітря. Мобільні трибуни складені й поставлені під стінки – їх можна розкласти для глядачів. А дивитися є на що: у залі час від часу проводяться матчі чемпіонату України з баскетболу. Окрім того, тут відбуваються турніри з фехтування, чемпіонати з бальних танців. У залах спорткомплексу тренуються діти южненських працівників, а укомплектовані тренажерні зали, напевно, чекають на них самих. Завдяки помірним цінам на джакузі й сеанси гідромасажу в «Олімпі» сюди частенько навідуються одесити. А за місцевих мешканців можна просто порадіти, адже вони можуть вільно користуватися такою першокласною інфраструктурою.

У Палаці культури є сучасна кафешка, оздоблена білим контрабасом. Знайомі з дитинства радянські тістечка, приготовані за старою рецептурою і за такими ж несучасними цінами, подаються як доповнення до найсучасніших коктейлів і запашної кави. Молода продавчиня радо готує капучино, проте голосно обурюється, коли гість із Дніпропетровська намагається дати їй чайові. Ледь не кидається за ним навздогін, щоби повернути залишену на прилавку гривню.

На другому поверсі Палацу триває «Олімпіада мистецтв», на якій виставляються твори художньої самодіяльності мешканців Южного. На невисоких столиках лежать пронумеровані вишиті ікони, рушники та сплетені з бісеру букети штучних квітів.

Лариса Шегіда розповідає про особливий досвід і менталітет мешканців Южного, який відрізняє їх від решти українців: «Найскладніші часи для нашої держави ми пережили легко тому, що містом опікувалися ОПЗ і порт «Южний». У нас ніколи не вимикалося ані світло, ані тепло. Коли в магазинах було порожньо, завод і порт закуповували вагонами харчі й одяг. Ну то й що, що всі ми одягалися однаково? Зате ми ходили в італійських кашемірових пальтах, яких в Україні не було взагалі, а чехословацьке взуття не зносилося й досі. Коли не працювали санаторії, не було грошей на їжу, завод і порт направляли цільові кошти на годування своїх працівників, які там лікувалися. Нас уберегли від труднощів, у яких потопала країна. Підприємства турбувалися про своїх людей, і вони звикли до таких взаємин, коли все отримують задарма».

ЗОЛОТИЙ БЕРЕГ. У грудні президент скасував заборону на приватизацію ОПЗ, тож незабаром завод знову продаватимуть

НА ВУЛКАНІ

Для приватизованих українських заводів характерна тенденція до зменшення витрат на соціальне забезпечення працівників. Найімовірніше, що так буде й на ОПЗ, якщо його форму власності змінять. «У заводу великий соціальний пакет: Палац культури, баскетбольна команда, дитячі спортивні школи – це неприбуткова частина, приватному власникові вона невигідна, – вважає Євген Гайдамак. – Палац культури нічого не заробляє, усі гуртки безплатні».

На ОПЗ задіяні 3,5 тис. працівників, поки що в них немає потреби вимагати соціальних благ у власника. Можливо, тому, що завод у держвласності, а директор не змінювався останні 24 роки. Незважаючи на приватизаційні скандали навколо ОПЗ, до приватних рук він іще не потрапив. Проте статус-кво протримається лише кілька місяців – наступного року ОПЗ виставлять на продаж, і цього разу він, схоже, таки буде проданий (найбільший інтерес до підприємства виявляє Дмитро Фірташ).

«Ми весь час на вулкані, – каже мешканка міста Віола Захарова. – До приватизаційного пакета намагалися включити весь соціальний сектор. Проте від приватного власника все одно чекають оптимізації та скорочення кадрів».

Звикнувши до особливого статусу Южного і переживши скрутні для країни часи в затінку прибуткових підприємств, мешканці неохоче готуються до змін, які принесе майбутня приватизація ОПЗ. Адже тоді вони, найімовірніше, все-таки змушені будуть зрозуміти країну, в якій живуть.

Народжуваність у місті в **1,8 раза** вища, ніж по країні

Життя одне. Живи!
Феєрія мандрів
НАЙКРАЩІ ПОДОРОЖІ УКРАЇНОЮ ТА УСІМ СВІТОМ
Крим – Закарпаття – Львівщина
м. Київ, вул. Гайцана, 8/9, ⊖ Арсенальна
тел.: (044) 501 01 82/83
www.feeria.ua
ліц. ДТАУ АВ № 020121 від 14.02.2006
ТУРИСТИЧНА ФІРМА Феєрія
МЕРЕЖА ТУРИСТИЧНИХ АГЕНЦІЙ Феєрія мандрів

ВАХТЕРИ ДНІВ ТЯЖКИХ

«А я сказал вам, что нельзя!» – ляснув по обличчю журналіста загрозливим своїм незадоволенням вахтер Інституту археології НАН України. Кореспондент прийшов записувати коментар у якогось там аспіранта. А це, на думку генерального вахтера, «не положено». Чому не в професора чи хоча б у кандидата беруть коментар? Його великий внутрішній голос волав: нє пущать! Це історія з життя. Чого тільки не побачиш у нашій країні: і водіїв, які командують тележурналістами, і вахтерів, які визначають, у кого брати коментар, і комендантш, які шикують професорів. І повелося так із 1917 року, ведеться, та й не переведеться.

Жанна Безп'ятчук

БАНКУЮТЬ!

Винахідливість наших банкірів межує з цинізмом. До кризи вони надавали кредити у валюті, а трансакції за позиками проводили в гривнях. Після девальвації нацвалюти зобов'язання позичальників у гривневому еквіваленті зросли щонайменше в півтора раза: хіба не бізнес? У 2010-му винайшли ще один спосіб «кувати залізо»: пропонують клієнтам та персоналу перераховувати кошти із зарплатних карток на депозити, а навздогін дарують кредитні картки. Ті, кому не вдається відмовитися, а потім звести дебет із кредитом наприкінці місяця, позичають раніше відкладені кошти. Таке вже філософське призначення банку – заробляти на різниці вартості грошей.

В'ячеслав Дарпінянц

НАРОДНИЙ ПОЕТ

Сталося це багато років тому в одній зі шкіл Запоріжжя. Перед уроком української літератури компанія хлопців неподалік місця шкільної чергової хором згадувала зміст шевченківської «Наймички», яку, як годиться перед уроком, прочитали не всі. І ось, дивлячись на потуги хлопчиків, тітонька-чергова, звичайна жінка із запорізької околиці, виклала їм усю «Наймичку» НАПАМ'ЯТЬ. «Та ми з кумою її як пісню співаємо», – додала вона, коли закінчила. Днями знову побачив двох тіточок на ринку, що співали той самий знайомий текст. Потворам, які зараз паплюжать ім'я Шевченка, про таку славу марно й мріяти.

Дмитро Вовнянко

Олена Чекан

ЖІНОЧА ЛОГІКА

«Господи, шо це ти за чуні взула? Ми такі після війни шили зі старих кухвайок», – аж зойкнула сусідка по дачі тітонька Тося. «Дуже теплі», – тільки й спромоглася я пояснити появу на ногах супермодних, проте справді неоковирних чобітків. Ці UGG-і я придбала в Парижі, «купилася» на те, що частина грошей за них нібито йде аборигенам Австралії. У тому ж таки спеціалізованому магазині придбала натуральну косметику з Полінезії, ЮАР та Буркіна-Фасо. Її виробники входять до організації Fair Trade – Справедлива торгівля, яка підтримує народності, що перебувають на межі виживання. Маю надію, що це не піар, що тим людям справді стане трохи легше жити. Може, тому незграбні чобітки здаються мені зараз красивими.

Аліна Пастухова

СТОРОЗТЕРЗАНИЙ КИЇВ

На жаль, мало лишилося місць, які в корінних киян асоціюються з Києвом. Останні 15–20 років із міста знущаються, грабують, вбивають. Пам'ятаєте, у Тичини «...стоїть сторозтерзаний Київ...» Але ж, слава Богу, стоїть! Будиночок, у якому я народилась, і який своїми руками спорудив мій прадід, знесли наприкінці 1980-х років. І хоча я була зовсім малою, пам'ять зберігає те вічне тепло прадідових рук. А ще є в моєму житті храм Святого Миколая Чудотворця (Притиска) на Подолі, до поневічених стін якого ще в 1950-х приходила молитися моя прапрабабуся і здивованим перехожим казала: «Ось побачите, відродиться цей храм!» Дякую тобі, моя дорога, ніколи не бачена мною прапрабабця раба Божа Євдокіє, за залишену в спадок дорогу до Храму.

Інна Завгородня

ВІЧНА БУДЕННІСТЬ

Над умивальником у вбиральні одного міністерства віршики енергозберігаючої тематики: «Воду правильно зливай – і колись потрапиш в рай! Йдучи світло вимикай – теж колись потрапиш в рай! Щоб життя наше розквітло, бережімо й воду, й світло! Адміністрація». Не знаю, як на вас, а на мене таке подіяло: закрутила воду, вимкнула світло, подумала про вічне. З певного часу рука не піднімається кинути пластикову обгортку в звичайний смітник. Тепер заклякаю навіть над ватними паличками, від яких спершу відриваю вату, а потім кидаю в різні пакети. Контейнер роздільного сміття біля будинку й досі повний – ходжу в інший двір через дорогу. І маю таке відчуття, наче цим трохи рятую душу. Смішно, може, й грішно, але щось у цьому є.

TravelSIM

РОУМІНГ: ДЕШЕВШЕ, НІЖ ВИ ОЧІКУВАЛИ ;)

Покриття
185 країн,
в мережах GSM та 3G

Взяв з собою за кордон
Свій мобільний **телефон**?
і дзвонити будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ!!

Безкоштовні вхідні
в 70 країнах,
в т.ч. Туреччина, Єгипет
та 43 країни Європи

Вихідні дзвінки
в 119 країнах
в межах $0,29–$1,00

Експрес-Звіт:
перегляд витрат
на екрані телефону,
не потребує
Інтернет-доступу

Варіанти поповнення
всі можливі

Зручні послуги:
Передзвоніть Мені,
Переказ Коштів,
Локатор тощо

Безкоштовна доставка
по Україні,
на суму від 790 грн.

Точки продажу
у всіх областях
України

Доречний подарунок туристу!

Дозволи на діяльність №TL00-1896 від 2/01/2001 та №TL03-1968 від 4/12/2003 видані ЕНДЗ

Країна перебування	Вихід $	Вхід	Країна перебування	Вихід $	Вхід	Країна перебування	Вихід $	Вхід
Австрія	0,39	0,00	Італія	0,59	0,00	Туреччина	0,55	0,00
Бельгія	0,59	0,00	Кіпр	0,29	0,00	Угорщина	0,59	0,00
Болгарія	0,75	0,20	Латвія, Литва	0,39	0,00	Фінляндія	0,39	0,00
Велика Британія	0,39	0,00	Німеччина	0,49	0,00	Франція	0,49	0,00
Греція	0,39	0,00	Польща	0,39	0,00	Хорватія	0,55	0,00
Грузія	0,55	0,00	Росія	0,45	0,00	Чехія	0,55	0,00
Єгипет	0,55	0,00	Словаччина	0,55	0,00	Швейцарія	0,65	0,00
Іспанія	0,59	0,00	Таїланд	0,85	0,25	Швеція	0,39	0,00

Тарифи станом на 01/12/2010 р.

кращий дилер 2007 · платиновий партнер 2008 · платиновий партнер 2009

довідка та інформація про точки продажу:
(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001
w.TravelSiM.ua

U.T.T. & C.S.C. since 1996

Ліцензія: серія НР № 0900-м від 19.05.2005

ВИ ВІРИТЕ? МИ ЗНАЄМО!

щонеділі о 20:30
дивись на телеканалі

СІТІ

www.city-tv.kiev.ua